

รายงานผล
การประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ
เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ของกลุ่มจังหวัดในภาคใต้

โดย

สำนักนโยบายด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

มกราคม ๒๕๕๕

๓๗๙.๒

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๙๖๙๑๖

รายงานผลการประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องแนวทางการขับเคลื่อน
การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มจังหวัดในภาคใต้. กรุงเทพฯ, ๒๕๕๔
๑๐๕ หน้า

ISBN. 978-616-270-016-3

๑. แนวทางการขับเคลื่อน ๒. การพัฒนาการศึกษาของกลุ่ม
จังหวัดในภาคใต้ ๓. ชื่อเรื่อง.

รายงานผลการประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องแนวทางการขับเคลื่อนการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มจังหวัดในภาคใต้

สิ่งพิมพ์ สกศ.   อันดับที่ ๕/๒๕๕๕

ISBN   978-616-270-016-3

พิมพ์ครั้งที่ ๑   มกราคม ๒๕๕๔

จำนวน   ๑,๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่   สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๙๙/๒๐ ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. ๐๒ ๖๖๘ ๗๑๒๓ ต่อ ๒๓๒๕ - ๖

โทรสาร ๐๒ ๒๔๓ ๗๙๑๕

Website : <http://www.onec.go.th>

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจริญผล กราฟฟิค

๕๐/๑๖๘ ถ.ติวานนท์ ต.ปากเกร็ด

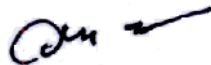
อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ๑๑๑๒๐

โทรศัพท์ ๐๒ ๙๖๔ ๐๐๖๐ โทรสาร ๐๒ ๙๖๔ ๐๐๙๐

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเร่งรัด ผลักดันการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พัฒนา ยกระดับและจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้คนไทยได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงและมั่นคง เป็นบุคคลที่มีวินัย เปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม เน้นการดำเนินงานหลักๆ โดยพัฒนาหลักสูตรตามศักยภาพของพื้นที่เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพและอัจฉริยภาพของตน สนับสนุนการสร้างอาชีพและรายได้ระหว่างเรียน พัฒนาครูทั้งระบบสู่การพัฒนาครูมีอาชีพนำเทคโนโลยีมาใช้พัฒนาการศึกษา ให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ รวมถึงขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียนทุกกลุ่มอย่างน้อยได้รับการศึกษาพื้นฐาน ๑๕ ปี

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นองค์กรหลักพัฒนานโยบาย แผน และมาตรฐานด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา จึงได้จัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย และการนำนโยบายยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการสู่การปฏิบัติในพื้นที่ใน ๔ ภูมิภาค โดยในภาคใต้ได้จัดประชุมจำนวน ๒ ครั้ง ครอบคลุมกลุ่มจังหวัด ๑๔ จังหวัดในภาคใต้ พร้อมทั้งได้สรุปการจัดการประชุมและประมวลผลการเรียนรู้แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งสำนักงานฯ เห็นว่าสาระที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนให้บุคคลและองค์กรทางการศึกษาได้นำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพคน คุณภาพการศึกษา และคุณภาพองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไป

(นายเอนก เพิ่มวงศ์เสนีย์)

เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
สารบัญ	จ
สรุปผลการประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของกลุ่มจังหวัดในภาคใต้	๑
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑
ส่วนที่ ๒ กระบวนการจัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ	๔
ส่วนที่ ๓ สารสำคัญของนโยบายการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการนำสู่การปฏิบัติ ที่นำเสนอในเวทีการประชุมของกลุ่มจังหวัดในภาคใต้	๗
๑. นำเสนอในการจัดครั้งที่ ๑ เมื่อวันอังคารที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ณ โรงแรมภูเก็ตเมอร์ลิน จังหวัดภูเก็ต	๗
- ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม	๓๔
๒. นำเสนอในการจัดครั้งที่ ๒ เมื่อวันอังคารที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ณ ราชมังคลา พาวิลเลียน บีช รีสอร์ท จังหวัดสงขลา	๓๔
- ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม	๖๓

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ส่วนที่ ๔ ผลการเรียนรู้ในเวทีการประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ กลุ่มจังหวัดในภาคใต้	๖๖
๑. สภาพปัญหาด้านการศึกษาที่พบในพื้นที่และข้อเสนอแนะ	
๑.๑ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ ของคนไทย	๖๙
๑.๒ โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้	๘๒
๑.๓ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	
๒. การดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อแก้ปัญหาการศึกษา ในพื้นที่	๙๒
๓. การเรียนรู้เกี่ยวกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สองจากการเข้าร่วมประชุมสร้างความรู้ ความเข้าใจฯ	๙๕
๔. การนำสิ่งที่เรียนรู้จากการเข้าร่วมประชุมฯ ไปดำเนินการในพื้นที่ และความต้องการการสนับสนุน	๙๘
๕. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการเข้า ร่วมประชุม	๑๐๗

ภาคผนวก

๑. กำหนดการประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจฯ	๑๑๓
๒. แบบประเมินผลการเรียนรู้จากการเข้าร่วมประชุม สร้างความรู้ความเข้าใจฯ	๑๑๗

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ใน ๔ ภูมิภาค โดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมประชุมคือ

ผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาทุกฝ่าย ได้แก่ ครู คณาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากรที่มีหน้าที่สนับสนุนการจัดการศึกษาทั่วประเทศทุกระดับและประเภทการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน/ธุรกิจ และสถานประกอบการ และภาคประชาชน ได้แก่ ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน และสื่อมวลชน เป็นต้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สำหรับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้มีความรู้ความเข้าใจแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติ และขยายผล ถ่ายทอดความรู้และวิธีการให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันผลักดันการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย “คนไทยเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ”

การจัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจดังกล่าว สำนักนโยบายด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมรับผิดชอบจัดประชุมของกลุ่มจังหวัดในภาคใต้ ๑๔ จังหวัด จำนวน ๒ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ จัดเมื่อวันอังคารที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ณ ห้องจามจรี ๑ โรงแรมภูเก็ตเมอร์ลิน จังหวัดภูเก็ต และครั้งที่ ๒ จัดเมื่อวันอังคารที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ณ ห้องราชมังคลา แกรนด์บอลรูม ราชมังคลา พาวิลเลียน บีช รีสอร์ท จังหวัดสงขลา โดยมีกิจกรรมการประชุมคือ เวทีนำเสนอนโยบายหลักและนโยบายเร่งด่วนเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง และแนวทางนำสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (กนป.) และหน่วยงานส่วนกลางและในพื้นที่ รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายซักถาม ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองให้บรรลุตามเป้าหมาย และให้ผู้เข้าร่วมประชุมตอบแบบประเมินผลการเรียนรู้จากการเข้าร่วมประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สาระสำคัญของนโยบายหลักและนโยบายเร่งด่วนเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง และแนวทางนำสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่นำเสนอโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปประเด็นสำคัญดังนี้

๑. สร้างโอกาสให้คนไทยทุกกลุ่มได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทัวถึง และเป็นธรรม โดยมีเป้าหมายให้ได้รับการศึกษาพื้นฐาน ๑๕ ปี และสร้างเครื่องมือให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ต้องมอง

การศึกษาเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับทุกคน เน้นการมีส่วนร่วมและเป็น เครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ

๒. นโยบายการศึกษาที่ลงสู่การปฏิบัติ ควรเป็นนโยบายหลักๆ และให้หน่วยปฏิบัติเป็นผู้คิดและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพราะปัญหา การศึกษาเกิดจากคนคิดไม่ได้ทำ คนทำไม่ได้คิด กระทรวงศึกษาธิการ ควรทำบทบาทส่งเสริมสนับสนุนให้มากขึ้น และต้องสร้างกลไกการ ขับเคลื่อนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ คือการสนับสนุนวิชาการและ การติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพ

๓. การศึกษาต้องเป็นอิสระจากการเมือง และความสำเร็จ ของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องมีการปฏิรูปครูต้องเปลี่ยนแปลง การเรียนการสอนของครูจึงจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการ ศึกษาคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

๔. การยกระดับคุณภาพการศึกษาต้องเปลี่ยนแนวคิดเดิม ว่ามิใช่เน้นแต่เฉพาะกลุ่มเด็กเก่ง แต่ต้องดูแลเด็กที่เรียนอ่อน ต้อง ขยับเด็กที่เรียนอ่อนให้ดีขึ้น มิเช่นนั้นเด็กจะหลุดออกนอกระบบ และการพัฒนาคนต้องเริ่มในเด็กเล็กๆ มิใช่ในเด็กระดับประถม ศึกษา จึงควรมีการคัดกรองเด็กเล็กตั้งแต่อายุ ๒-๓ ขวบ เพื่อดู จุดเด่น จุดด้อย และจะได้แก้ไขได้ทันที่

๕. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่นอกภาครัฐให้เข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมทางการศึกษาให้มากขึ้น

ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การศึกษาจึงจะพัฒนาเพิ่มขึ้น ต้องมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาคเอกชน และธุรกิจ ภาคศาสนา การเมือง สื่อมวลชน และอื่นๆ ให้เข้ามาทำงานร่วมกัน ร่วมจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาให้มากขึ้น ช่วยจัดระบบโครงสร้างการบริหารจัดการ สิ่งอำนวยความสะดวก การสนับสนุนงบประมาณแบบอุปสงค์ (Demand side) และต้องมีมาตรการสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของทุกภาคส่วน ได้แก่ มาตรการทางกฎหมาย ภาษีอากร มาตรการส่งเสริมการลงทุนทางการศึกษา โดยเน้นการลงทุนด้านสมอง และสร้างกลไกอื่นๆ เช่น การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจ และต้องมีการติดตามและประเมินผลการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๖. แก้ไขจุดอ่อนในการบริหารจัดการศึกษา และงบประมาณการศึกษาที่กระจุกตัวมากกว่ากระจาย เน้นการกระจายอำนาจลงสู่สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง การบริหารจัดการและการทำงานเป็นทีมสหวิทยาการ ให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่มีการทำงานแบบร่วมมือและเป็นทีม

๗. ส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้มแข็ง มีบทบาททางการศึกษามากขึ้น มีคณะกรรมการในระดับจังหวัด และพัฒนาหลักสูตรของจังหวัด และเทียบโอนกับส่วนกลาง รวมทั้งปรับระบบการวัดและประเมินผลใหม่ โดยไม่ควรใช้ค่าเฉลี่ยเพราะมิใช่ตัวแทนทั้งหมด ซึ่งมีผลกระทบต่อเด็กที่เรียนเก่งและเรียนอ่อน ต้องพัฒนาระบบการวัดให้เหมาะสมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

๘. พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพมิใช่ประเมินเฉพาะสถานศึกษา แต่ควรลงลึกถึงหลักสูตร การเรียนการสอน และการบริหารจัดการศึกษา และนำผลไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนา

สำหรับการนำเสนอของวิทยากรจากหน่วยงานส่วนกลาง และในพื้นที่ สรุปสาระสำคัญของแนวคิดแนวทางและเตรียมการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ดังนี้

๑. พัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตร กำหนดจุดเน้นพัฒนาผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ๕ กลุ่มสาระหลักคือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ อังกฤษ และสังคมศึกษา โดยคะแนนเฉลี่ยต้องเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๔ และเด็กประถมศึกษาปีที่ ๓ ต้องอ่านออกเขียนได้

๒. จัดการศึกษาแบบบูรณาการ ร่วมมือกันทำ และยึดบริบทของจังหวัดเป็นฐาน เน้นจัดการศึกษาเพื่อการรักท้องถิ่นและการมีงานทำในพื้นที่ของตน โดยหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ หลักสูตรไม่ควรเป็นแบบเดียวและใช้กันทั่วประเทศ เพราะสภาพแต่ละพื้นที่แตกต่างกันแต่ควรพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นชุมชนของตน

๓. พัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเน้นเป้าหมายทางวิชาการและทักษะชีวิต ให้สอดคล้องกับเรื่องอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และการ

เตรียมคนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมุ่งแก้ปัญหาการอ่านเขียนไม่คล่อง และขาดการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ปกป้องคุ้มครอง จริยธรรม ความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้ง ปกป้องและดูแลปัญหายาเสพติดและแม้วัยใสในผู้เรียน

๔. ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุม เพิ่มโอกาส ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปตามศักยภาพ

๕. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ เปลี่ยนค่านิยม ของคนที่จะมาเป็นครู ให้มีจิตสำนึกและเป็นครูมืออาชีพ สามารถ จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ พัฒนาสมรรถนะให้เป็น ผู้อำนวยการเรียนรู้ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปรับหลักสูตรและ การเรียนการสอน เป็น ๗๐ : ๓๐ โดยให้มีการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ นอกโรงเรียน รวมทั้งหนุนเสริมให้ครูมีความรู้และทักษะด้านการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นจุดอ่อนของครู ให้ครู รู้จักตั้งคำถาม และกระตุ้นการคิดของผู้เรียนด้วยการตั้งคำถาม เน้น การใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการจัดการเรียน การสอน

๖. พัฒนาสถานศึกษาตามนโยบายโรงเรียนดีมีคุณภาพ มาตรฐานสากล สนับสนุนโรงเรียนวิทยาศาสตร์ และให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาและดูแล โรงเรียนดีประจำตำบล รวมทั้งโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียน น้อยกว่า ๔๐ คน ซึ่งอาจมีการยุบรวมหรือออกในรูปแบบโรงเรียน สาขาหรือเรียนรวม

๗. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เน้นการมีส่วนร่วม กับชุมชนและภาคเอกชน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมาตรวจสอบ มาร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมพัฒนา โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาครัฐทำหน้าที่ที่ดี ส่งเสริมและสนับสนุน ทั้งนี้ผู้บริหารสถาน ศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ต้องสร้างให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม ถ้าผู้บริหารดี มีภาวะผู้นำ เป็นมืออาชีพ จะทำให้สถานศึกษาดี ครู ผู้เรียนมีคุณภาพ

เมื่อรวบรวมและประมวลผลคำถามและแบบประเมิน ผลการเรียนรู้จากการเข้าร่วมประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ แนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองเพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เข้าร่วมประชุม สรุปเรื่องหลักๆ ได้ดังนี้

๑. สภาพปัญหาด้านการศึกษาที่พบในพื้นที่และข้อเสนอแนะ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กไทยต่ำ เด็กไทยอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ขาดการคิดวิเคราะห์ ขาดความรู้ความสามารถและ ทักษะด้านการใช้ภาษาอังกฤษ ขาดความใฝ่รู้กระตือรือร้น ไม่เห็น ความสำคัญของการเรียนรู้ สำหรับข้อทดสอบ O-NET ก็มีความ ไม่เหมาะสมที่จะใช้กับเด็กทุกคน เพราะมีความแตกต่างระหว่าง บริบทและการจัดการเรียนการสอน มีปัญหาเด็กออกกลาง คัน ไม่ได้เรียนอย่างต่อเนื่อง ปัญหานโยบายไม่ชัดเจน ไม่มีการ กระจายอำนาจที่แท้จริง และขาดการมีส่วนร่วม ยังเป็นการสั่ง การจากส่วนกลาง รวมทั้งนโยบายมีมาก เปลี่ยนแปลงบ่อยทั้งๆ

ที่เป็นเรื่องเดียวกัน ขาดความต่อเนื่องของการปฏิบัติไปจนถึงเป้าหมาย มีปัญหาการใช้งบประมาณทางการศึกษาในภาพรวมของหน่วยงานส่วนกลาง การสนับสนุนค่าอาหารกลางวัน นักเรียนอยู่ในอัตราต่ำ มีปัญหาขาดครู ครูขาดจิตวิญญาณของความเป็นครู ขาดวิสัยทัศน์ในการทำงาน ขาดความรู้ ทักษะ การจัดการเรียนการสอนและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน และมีปัญหาด้านการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพ

ส่วนข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่ นั่นคือ ควรพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนที่ มุ่งแก้ปัญหาคุณภาพผู้เรียนได้ตรงตามสภาพจริง หลักสูตรสถานศึกษาควรมีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชน สังคม และควร เป็นการศึกษาเพื่อการดำเนินชีวิตและการมีงานทำ ให้ผู้เรียนมี ทักษะชีวิตและได้รู้ถึงความต้องการของตนด้วย และประเด็น สำคัญคือครูมีบทบาทมากที่สุดในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของเด็ก และแก้ปัญหาการอ่านเขียน จึงควรพัฒนาคุณภาพ ของครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งควร พัฒนาระบบการวัดประเมินผลการเรียนรู้ใหม่ ที่สามารถนำไป ใช้เพื่อการพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ควรรณรงค์เพื่อปรับเปลี่ยน วิสัยทัศน์และค่านิยมของพ่อแม่ผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของ การศึกษา และร่วมกันดูแลช่วยเหลือเด็กในทุกกลุ่ม

๒. การดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่ โดยการพัฒนาผู้เรียนผ่านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนตามจุดเน้นที่ร่วมกันกำหนด พัฒนาครูผ่านการอบรม และการนิเทศการสอนในโรงเรียน และพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและทำงานแบบเครือข่ายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน รวมทั้งรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจให้พ่อแม่ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษาของเด็ก

๓. การเรียนรู้เกี่ยวกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองจากการเข้าร่วมประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ พบว่าผู้เข้าร่วมประชุมได้เรียนรู้และมีความเห็นว่านโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาสะท้อนภาพปัญหาทางด้านการศึกษาชัดเจน และมองเห็นแนวทางการแก้ปัญหาการศึกษา และการจัดการศึกษาเพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต

๔. การนำสิ่งที่เรียนรู้ไปดำเนินการในพื้นที่ และความต้องการการสนับสนุน ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดของภาคใต้มีการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ตามกรอบการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองในด้านการพัฒนาครู การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ และการพัฒนาการบริหารจัดการ โดยต้องการการสนับสนุนในเรื่ององค์ความรู้ แนวคิดและวิทยาการของการเรียนการสอนที่จะเป็นประโยชน์ให้กับครู รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรดำเนินงาน

๕. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการเข้าร่วมประชุม ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่ามีประโยชน์มาก ทำให้ได้แนวคิดแนวทางที่ชัดเจนในการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองไปขับเคลื่อนเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่และควรจัดลักษณะเช่นนี้เป็นประจำ เพื่อให้มีการประชุมปรึกษาหารือสภาพปัญหาของพื้นที่และร่วมคิดร่วมเสนอแนวทางการแก้ไขและพัฒนาการศึกษาในพื้นที่

สรุปผลการประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของกลุ่มจังหวัดในภาคใต้

ส่วนที่ ๑ บทนำ

ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑) กำหนดวิสัยทัศน์ที่ว่า คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และกำหนดเป้าหมายภายในปี ๒๕๖๑ จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นเป้าหมายหลัก ๓ ประการ คือ ๑) คุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย ๒) โอกาสทางการศึกษา และเรียนรู้ และ ๓) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม รวมทั้งกำหนดประเด็นสำคัญที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วนไว้ ๔ ประการ หลักคือ ๑) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ๒) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ๓) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และ ๔) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ซึ่งในแต่ละประเด็นมีการกำหนดมาตรการดำเนินการไว้ชัดเจน

ในการนี้มีการกำหนดให้มีกลไกหลักเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา และการจัดตั้งหน่วยงานและ/หรือปรับหน่วยงานเพื่อเป็นกลไกรับรองคุณภาพมาตรฐานและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และกลไกสนับสนุนที่ต้องพัฒนา/ปรับปรุงคู่ขนานกัน ได้แก่

การพัฒนาระบบการเงินการคลัง การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการศึกษา รวมทั้งการปรับปรุง แก้ไข บังคับใช้กฎหมาย

การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา มีการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. ๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ ซึ่งทำให้มีคณะกรรมการ ๒ คณะ เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (กนป.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (กขป.) ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน โดยมีสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการทั้ง ๒ คณะ

คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (กนป.) ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ๗ คณะ เพื่อช่วยให้การดำเนินงานขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คล่องตัว และมีความรอบคอบในการบริหารจัดการมากยิ่งขึ้น คณะอนุกรรมการ กนป. ได้จัดทำข้อเสนอยุทธศาสตร์ และนโยบายการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ในประเด็นต่างๆ คือ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ การพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี การพัฒนาระบบครูศึกษา

ของประเทศ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนา
การอาชีวศึกษา โดยมีการบูรณาการจัดทำเป็นนโยบายหลักเพื่อ
ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๖๑)
และกำหนดนโยบายเร่งด่วนที่ควรดำเนินการขับเคลื่อนนำสู่
การปฏิบัติในปี ๒๕๕๔-๒๕๕๕

นอกจากนี้ กนป. ได้กำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ ตัวบ่งชี้
และค่าเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง
(พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๖๑) สำหรับการดำเนินงานตั้งแต่บัดนี้ จนถึงสิ้นสุด
พ.ศ.๒๕๖๑ โดยกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ ไว้ ๔ ประการ คือ
๑) คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล
๒) คนไทยใฝ่รู้ : สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และ
แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ๓) คนไทยใฝ่ดี : มีคุณธรรมพื้นฐาน
มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย และ ๔) คนไทย
คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ : มีทักษะในการคิดและปฏิบัติ มีความ
สามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความ
สามารถในการสื่อสาร

ดังนั้น นับจากนี้เป็นต้นไปจนถึงปี ๒๕๖๑ กระทรวง
ศึกษาธิการ ทั้งหน่วยงานในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จังหวัด เขต
พื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง
ภาครัฐและเอกชน และภาคประชาชน จะต้องร่วมกันดำเนินการ
เพื่อผลักดันและขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย

อย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ทว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมานี้ หน่วยงานต่างๆ ได้รับทราบข้อมูลและแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาที่แตกต่างกันไป เหตุนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงเห็นควรให้มีการประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตรงกันเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน ประชาชน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และอื่นๆ ใน ๔ ภูมิภาค เพื่อให้มีความตระหนัก เห็นความสำคัญ และรวมพลังร่วมกันผลักดันและขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองตามภารกิจให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อไป

ส่วนที่ ๒ กระบวนการจัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ

การจัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในครั้งนี้ จัดขึ้นใน ๔ ภูมิภาค โดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมประชุมคือผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาทุกฝ่าย ได้แก่ ครู คณาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศิษยานุศิษย์ คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากรที่มีหน้าที่สนับสนุนการจัดการศึกษาทั่วประเทศทุกระดับและประเภทการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน/ธุรกิจ และสถานประกอบการ และภาคประชาชน ได้แก่

ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน และสื่อมวลชน เป็นต้น ซึ่งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น คือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติ และขยายผล โดยการถ่ายทอดความรู้และวิธีการให้แก่เพื่อนครู คณาจารย์ ผู้บริหาร และบุคคลใกล้เคียงได้ เพื่อร่วมกันผลักดันการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามุ่งบรรลุเป้าหมาย “คนไทยเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ”

ในการจัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษ และการนำสู่การปฏิบัติ ๔ ภูมิภาคนั้น สำนักนโยบายด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมได้รับผิดชอบดำเนินการจัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มจังหวัดในภาคใต้ จำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ จัดเมื่อวันอังคารที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ณ ห้องจามจุรี ๑ โรงแรมภูเก็ตเมอร์ลิน จังหวัดภูเก็ต โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นกลุ่มเป้าหมายจาก ๗ จังหวัดในภาคใต้ ได้แก่ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา กระบี่ ตรัง และภูเก็ต จำนวน ๕๒๙ คน และมีวิทยากรนำเสนอนโยบายคือ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลขา ปิยะอัจฉริยะ อนุกรรมการ
กนป. ด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้

๒. นายสมหมาย ปาริฉัตรดี อนุกรรมการ กนป. ด้านการ
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษา

๓. นายประทีป วีระพัฒนนิรันดร์ อนุกรรมการ กนป.
ด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้

๔. นายปัญญา แก้วกัญร ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

๕. นางสาวสมใจ สุวรรณศุภนนา นายกเทศมนตรีเมืองภูเก็ต

ครั้งที่ ๒ จัดเมื่อวันอังคารที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ณ ห้อง
ราชมั่งคลา แกรนด์บอลรูม ราชมั่งคลา พาวิลเลียน บีช รีสอร์ท
จังหวัดสงขลา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นกลุ่มเป้าหมายจาก
๗ จังหวัดในภาคใต้ ได้แก่ นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา สตูล
ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน ๑,๐๐๐ คน และมีวิทยากร
นำเสนอเนื้อหาโดยคือ

๑. ศาสตราจารย์ยงยุทธ ยุทธวงศ์ ประธานอนุกรรมการ
กนป. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษา

๒. คุณหญิงเกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา ประธานอนุกรรมการ
กนป. ด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้

๓. ศาสตราจารย์กิตติคุณสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ อนุกรรมการ
กนป. ด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้

๔. นางอรัทัย มูลคำ ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

๕. นายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีเมืองยะลา

ทั้งนี้กิจกรรมของการประชุมคือ เวทีนำเสนอนโยบายหลัก
และนโยบายเร่งด่วนเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษ
ที่สอง และแนวทางการนำสู่การปฏิบัติ รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการ
อภิปรายและระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการปฏิรูป
การศึกษาในทศวรรษที่สองให้บรรลุตามเป้าหมาย

ส่วนที่ ๓ สารสำคัญของนโยบายการปฏิรูปการศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการนำสู่การปฏิบัติที่นำ เสนอในเวทีการประชุมของกลุ่มจังหวัดภาคใต้

การจัดประชุมในภาคใต้ทั้ง ๒ ครั้งดังกล่าวข้างต้นมีการนำ
เสนอแนะนโยบายหลักและนโยบายเร่งด่วนเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูป
การศึกษาในทศวรรษที่สองและแนวทางการนำสู่การปฏิบัติ โดย
การประชุมแต่ละครั้งมีวิทยากรนำเสนอสารสำคัญของนโยบาย
การปฏิรูปการศึกษาและการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๑. การจัดครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่อังคารที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔
ณ ห้องจามจรี ๑ โรงแรมภูเก็ตเมอร์ลิน จังหวัดภูเก็ต สรุปสาระ
สำคัญจากวิทยากรผู้นำเสนอ ดังนี้

๑.๑ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลขา ปิยะอัจฉริยะ: อนุกรรมการ กนป. ด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และฉบับปรับปรุงพุทธศักราช ๒๕๔๕ กำหนดไว้ชัดเจนว่าผู้เรียนคือคนไทยทุกคน และการเรียนรู้ที่ตรงใจให้ความสำคัญอย่างยิ่งคือการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพราะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการสร้างโอกาสให้คนได้มีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ในกลุ่มคนที่ออกจากระบบการศึกษาช่วงเวลา ๑๐ ปีที่ผ่านมาของการปฏิรูปการศึกษามีข้อมูลจากงานวิจัยที่แสดงถึงว่า ยังเป็นการกำหนดของโครงสร้าง การเรียนรู้ยังยึดติดอยู่ในระบบของโครงสร้างทางการศึกษา เช่น หากเป็นครูก็เรียนรู้ในวิชาชีพตามพันธกิจและหน้าที่ โดยละเลยสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งคือการเรียนรู้เพื่อตนเองหรือการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาที่ต่อเนื่อง ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองจึงเน้นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ในกลุ่มเป้าหมายคือคนไทยทุกคน ซึ่งเมื่อเจาะลึกเข้าไปดูในกลุ่มคนไทยทุกคน สามารถแบ่งออกเป็น ๖ กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

๑. กลุ่มเด็กปฐมวัย หมายถึงเด็กอายุ ๐ - ๕ ปี โดยแบ่งเป็น ๒ ช่วงอายุคือ เด็กอายุ ๐ - ๓ ปี และอายุ ๓ - ๕ ปี

๒. กลุ่มเด็กและเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา หมายถึง กลุ่มผู้เรียนปกติที่เข้ารับ

การศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา
ทุกสังกัด

๓. กลุ่มเด็กด้อยโอกาส หมายถึง กลุ่มเด็กที่ด้อยโอกาส
ทางการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ ๑๐ ประเภท ได้แก่
๑) เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ) ๒) เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด
๓) เด็กที่ถูกละทิ้ง/เด็กกำพร้า ๔) เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ ๕) เด็กที่
ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อร้ายแรงที่สังคม
รังเกียจ ๖) เด็กในชนกลุ่มน้อย ๗) เด็กเร่ร่อน ๘) เด็กถูกบังคับ
ให้ขายแรงงานหรือแรงงานเด็ก ๙) เด็กที่อยู่ในธุรกิจบริการทาง
เพศหรือโสเภณีเด็ก และ ๑๐) เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
และเยาวชน

๔. กลุ่มผู้พิการและผู้ที่มีความสามารถพิเศษ ผู้พิการ หมายถึง
ผู้ที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไป
มีส่วนร่วมทางสังคม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ ๙ ประเภท
ได้แก่ ๑) มีความบกพร่องทางการเห็น ๒) มีความบกพร่องทางการ
ได้ยิน ๓) มีความบกพร่องทางสติปัญญา ๔) มีความบกพร่องทาง
ร่างกาย ๕) มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ๖) มีความบกพร่อง
ทางการพูดและภาษา ๗) มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรือ
อารมณ์ ๘) ออทิสติก และ ๙) พิการซ้ำซ้อน

ผู้ที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง บุคคลที่แสดงออกซึ่ง
ความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ในด้าน

สติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา การเป็นผู้นำ การสร้างงานทางทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง ความสามารถด้านดนตรี ความสามารถทางกีฬา และความสามารถทางวิชาการ ในสาขาใดสาขาหนึ่งหรือหลายสาขาอย่างเป็นที่ประจักษ์ เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมหรือประสบการณ์เดียวกัน

๕. กลุ่มผู้เรียนนอกระบบโรงเรียน หมายถึง ผู้เรียนการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภทและทุกระดับการศึกษา ได้แก่ การส่งเสริมการรู้หนังสือ การศึกษาขั้นพื้นฐานสายสามัญระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา การศึกษาสายอาชีพ และการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและสังคม

๖. กลุ่มประชาชนทั่วไป หมายถึง กลุ่มบุคคลทุกเพศทุกวัยที่เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส ซึ่งมีลักษณะของการศึกษาตามอัธยาศัย

เมื่อพิจารณากลุ่มเป้าหมายคนไทยทุกคนกับการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ ที่ผ่านมาจะพบว่าสิ่งที่ดำเนินงานมาตลอดมักมุ่งไปที่กลุ่มคนที่พลาดโอกาสหรือยังไม่มีโอกาสทางการศึกษา เช่น กลุ่มเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส หรือเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ เด็กท้องในวัยเรียน เด็กที่กระทำผิดหรือเด็กที่ติดยาเสพติด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องของครูและผู้เกี่ยวข้องต้องตามให้ทันกับการให้ความช่วยเหลือ ดูแล และส่งเสริมสนับสนุนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา มาตราการสำคัญ

ของการเข้าถึงและป้องกันไม่ให้เด็กทุกกลุ่มสูญเสียโอกาสทางการศึกษา แม้กระทั่งกลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษ ก็คือการเข้าถึงโดยวิฉัยและคัดกรองความบกพร่อง ความต้องการและความจำเป็นของเด็กแต่เนิ่นๆ เพื่อให้การช่วยเหลืออย่างทันการณ์

สำหรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง มีความชัดเจนในเรื่องการศึกษาเพื่อปวงชน ซึ่งพูดถึงเรื่องนี้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๙๐ ที่ว่าคนไทยทุกคนต้องได้รับโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะการเข้าถึงกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสหรือพลาดโอกาสทางการศึกษา และสิ่งสำคัญต้องสร้างเครื่องมือให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ด้วยตนเอง เครื่องมือหนึ่งคือกระบวนการทางปัญญาและการรู้เท่าทัน นั่นคือ การรู้หนังสือและการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเด็กจะคิดวิเคราะห์เป็น ครู พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องคิดวิเคราะห์เป็นด้วย นอกจากนี้ต้องให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามาร่วมกันรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษา

ปัจจุบันทั่วโลกให้ความสนใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการทุนสำหรับการจัดการศึกษา โดยให้มีการลงทุนน้อยแต่ต้องมีประสิทธิภาพ จึงเกิดแนวทางให้ทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันรับผิดชอบและมีส่วนร่วมจัดการศึกษามองว่าการศึกษาเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับทุกคน มิใช่เป็นเรื่องของกระทรวงศึกษาธิการแต่เพียงฝ่ายเดียว พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน กรรมการสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน/องค์กรในชุมชน หรือแม้แต่สื่อมวลชนก็ต้องร่วมกันรับผิดชอบ ดังนั้นต้องเน้นการมีส่วนร่วมและการมีเครือข่าย

กับหน่วยงานต่างๆ ในหลายระดับและหลายรูปแบบ ผู้ที่อยู่ในภาคการศึกษาต้องปรับวิสัยทัศน์และสมรรถนะการทำงานของตนเองให้สามารถทำงานแบบมีส่วนร่วมกับองค์กรเครือข่ายต่างๆ ได้ ต้องมีการสื่อสารสองทางหรือหลายทาง เน้นการกระจายอำนาจและลดบทบาทของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีมองใหม่ให้ทำงานร่วมกับผู้อื่น และสร้างกลไกการขับเคลื่อนนโยบายการเพิ่มโอกาสและคุณภาพการศึกษา ซึ่งกลไกสำคัญที่สุดคือ กลไกวิชาการและการติดตามประเมินผล

กลไกวิชาการและการติดตามประเมินผลช่วยให้เกิดเครือข่ายส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ระหว่างกัน เช่น การดิงนักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยหรือองค์กรพัฒนาหรือองค์กรเอกชนหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นที่มีความรู้ทางวิชาการและมีความชำนาญเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับเด็กพิการ เด็กเร่ร่อน เด็กที่อยู่ในภาวะเสี่ยง เด็กที่ติดเอดส์ หรือเด็กประพฤติดีพิดพลาด และต้องคดี หรืออื่นๆ เข้ามาทำงานร่วมกับโรงเรียน มีตัวอย่างของโรงเรียนหนึ่ง ดำเนินงานส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยดึงมหาวิทยาลัยเข้ามามีบทบาทและพัฒนาครูเพื่อให้ทำงานกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษได้ โดยมีครอบครัว สถานศึกษา ชุมชนและองค์กรในสังคมให้การสนับสนุนอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดเครือข่ายส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หรืออีกกรณีหนึ่ง เรื่องการจัดตั้งศูนย์พี่เลี้ยงหรือจัดตั้งทีมพี่เลี้ยง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมี

ประสบการณ์และประสบความสำเร็จ โดยทีมพี่เลี้ยงเข้าไปมีบทบาทกระตุ้นการเรียนรู้ตั้งแต่แรกให้กับเด็กกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เช่น กลุ่มเด็กด้อยโอกาส เด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ เป็นต้น โดยมีการทำงานที่เป็นเพื่อนคู่คิด มิตรร่วมทาง และเป็นภาคีทำงานร่วมกับโรงเรียน ลักษณะการทำงานเช่นนี้ทำให้ใกล้ชิดเด็ก และเด็กได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามสิทธิที่ควรจะได้ แนวทางการจัดตั้งทีมพี่เลี้ยงจะเป็นประโยชน์กับครูไทย และถูกกับนิสัยของครูไทยที่ต้องการมากในเรื่องเพื่อนคู่คิด มิตรร่วมทาง สำหรับการติดตามประเมินผลเป็นกลไกการตรวจสอบเพื่อการประกันและพัฒนาคุณภาพการศึกษา มิใช่การประเมินเพื่อจับผิด แต่เป็นการประเมินเพื่อนำไปสู่การปรับปรุง พัฒนา ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้กับผู้รับบริการการศึกษา

อีกกลไกหนึ่งที่สำคัญคือ กลไกความร่วมมือด้านงบประมาณ มีตัวอย่างที่ถือว่าโดดเด่นมาก เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดของจังหวัดหนึ่งที่ได้ให้การช่วยเหลือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา ปีหนึ่งๆ ไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท ถ้ามีลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นในหลายๆ จังหวัด และเป็นความร่วมมือที่มีใจเฉพาะด้านงบประมาณเพียงอย่างเดียว อาจเป็นความร่วมมือทั้งภูมิปัญญาและประสบการณ์ของบุคคล ก็จะเป็นประโยชน์และเพิ่มมูลค่าให้กับการศึกษา

๑.๒ นายสมหมาย ปาริจฉัตต์: อนุกรรมการ กนป. ด้าน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้จะประสบผลสำเร็จหรือไม่นั้น มักเกี่ยวข้องกับความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เพราะนโยบาย การดำเนินงานด้านการศึกษาที่มีความต่อเนื่องจะมีส่วนสำคัญต่อ ความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา ประเทศไทยมีเป้าหมายและ ทิศทางชัดเจนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ แต่มีปัญหาว່ว่าทำอย่างไรจึงจะ สำเร็จได้ตามเป้าหมายและตัวชี้วัด ๓ ประการ คือ ๑) พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย ๒) เพิ่มโอกาสทาง การศึกษาและเรียนรู้ ๓) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา ซึ่งการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สองได้กำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและ การเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน ๔ ประการหลัก ได้แก่ ๑) การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ๒) การพัฒนาคุณภาพครู ยุคใหม่ ๓) การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ ๔) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ โดยแนวทางการปฏิรูป การศึกษาแต่ละเรื่องได้กำหนดนโยบายหลัก นโยบายเร่งด่วน และมีแนวทางมาตรการที่เป็นวิธีการปฏิบัติที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จตาม เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาได้

การเมืองไทยมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยมากและเกี่ยวพันกับการศึกษา การเมืองนับเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะเรื่องการปฏิรูปครู ที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก โดยเชื่อว่าหากครูเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนได้มากขึ้น และคนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ส่งเสริมภาคเอกชนเข้ามาทำกิจกรรมทางการศึกษาให้มากขึ้น การศึกษาก็จะพัฒนาเพิ่มขึ้น

การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นที่เกี่ยวกับครูหลายประการ มีการออกกฎหมายเพิ่มค่าตอบแทนให้กับครูมากขึ้นกว่า ๑๐% มีการเพิ่มเงินเดือนครู มีการตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มีองค์กรสถาบันพัฒนาครู มีคณะอนุกรรมการครูศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น หากทว่าก็มีประเด็นปัญหาคือ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของครูผู้สอนเกิดขึ้นแล้ว จะบังเกิดผลไปถึงผู้เรียนหรือไม่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจะเป็นเช่นไร นอกจากนี้ยังตั้งคำถามสำคัญคือ เมื่อครูได้รับการปฏิรูปแล้ว ครูควรจะมีการเปลี่ยนแปลงจริงและทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เกิดการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอนต้องพัฒนาขึ้นและส่งผลที่พึงประสงค์ถึงผู้เรียนโดยตรง ซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมอยากเห็น ทำอย่างไรจึงจะให้ถึงผู้เรียนจริงๆ เพราะทุกวันนี้มีการปฏิรูปครู ก็อยู่แค่ครู แต่ไปไม่ถึงผู้เรียนเสียที และก็ไม่ถึงสังคมโดยรวม ซึ่งอาจแสดงว่าภายใต้บริบทของสังคมบริโภคนิยมหรือทุนนิยม ที่เต็มไปด้วย

ด้วยการแข่งขัน ครูผู้สอนประสบปัญหาการดำเนินชีวิต แม้ว่าจะมีเงินเดือนมากขึ้นและได้รับผลตอบแทนมากขึ้นแล้วก็ตาม

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองยังให้ความสำคัญกับการปฏิรูปครู และก็เชื่อว่าครูจะนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงของการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ได้ ขณะนี้มีองค์กรใหม่เกิดขึ้น ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) หรืออีกนัยหนึ่งคือมีสถานะเป็นแผนงานหนึ่งของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่งมีภารกิจส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอนมากขึ้น โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ ให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาครู เช่น โครงการครูสอนดี ๒๐,๐๐๐ คนทั่วประเทศ ตรงนี้จะเป็นความหวังที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีทางการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

หัวใจสำคัญของนโยบายการศึกษา ทั้งนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษา นโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปี นโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สถานศึกษา การพัฒนาโรงเรียนทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนวิทยาศาสตร์ โรงเรียนดีประจำตำบลหรือประจำอำเภอ เป็นความเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพที่จะเกิดขึ้นในสถานศึกษา แต่ทว่าทำอย่างไรจึงจะเกิดคุณภาพการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนตามที่ควรจะเป็น หากมองการจัดการศึกษาทั้ง ๓ รูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบซึ่ง

เป็นการศึกษาหลักหรือการศึกษานอกระบบ ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหา
คุณภาพการศึกษาได้สำเร็จ ทำอย่างไรให้การศึกษาลดชีวิต
การศึกษาตามอัธยาศัยหรือการศึกษาทางเลือก ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ
ให้เข้ามาเติมเต็มและพัฒนาการศึกษาในระบบได้ และการศึกษา
ในระบบก็ควรรับภาระผู้เรียนนอกระบบโรงเรียนด้วยซึ่งก็มีเป็น
จำนวนมากเช่นกัน ขณะเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการจะต้องส่งเสริม
บทบาทของการศึกษานอกโรงเรียนระดับตำบลทั่วประเทศ
โดยให้รับผิดชอบการศึกษาภาคประชาชน และให้รับดูแลผู้ด้อย
โอกาส คนพิการ หรือคุณแม่วัยใสเพิ่มขึ้น รวมทั้งประสานการ
ทำงานกับการศึกษาในระบบเพื่อทำงานไปด้วยกัน และไม่ให้เป็น
ภาระของโรงเรียนมากเกินไปที่ต้องดูแลกลุ่มผู้เรียนนอกระบบ
โรงเรียน และควรนำแนวคิดการศึกษาลดชีวิต การศึกษาตาม
อัธยาศัย หรือการศึกษาทางเลือกเพิ่มเข้ามาให้มากขึ้น จึงเป็น
ภารกิจสำคัญที่ต้องปรับการทำงานให้สอดคล้องทั้งการศึกษาใน
ระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือกล่าวอีกนัย
หนึ่งว่ากระทรวงศึกษาธิการจะต้องบริหารจัดการให้การศึกษาทั้ง
ทางหลักและทางเลือกสอดคล้องไปกันได้

อีกช่องทางหนึ่งที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาเกิดความ
สำเร็จและเกิดผลที่ตัวเด็ก คือต้องไม่ปล่อยให้การศึกษาอยู่ใน
ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการเพียงอย่างเดียว หรือ
ให้เป็นภาระของครูและโรงเรียนอย่างเดียว ต้องให้สังคมโดย
รวมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น

เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือตัวแทนชุมชนต้องมามีส่วนร่วมมากขึ้น และสิ่งสำคัญต้องทำให้โรงเรียนมีความเป็นอิสระมากขึ้น ที่ผ่านมาโรงเรียนยังขาดความเป็นอิสระ ผู้บริหารโรงเรียนจะรับฟังคำสั่งจากกระทรวงศึกษาธิการหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มากกว่าจากคณะกรรมการสถานศึกษา ทำอย่างไรจะทำให้กลไกคณะกรรมการสถานศึกษามีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและมีความเข้มแข็งมากขึ้น สามารถเป็นตัวช่วยพัฒนาการศึกษาและถ่วงดุลอำนาจจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มิให้เข้ามาครอบงำสั่งการและชี้นำตลอดเวลา ผู้บริหารโรงเรียนต้องรับฟังและทำงานร่วมกับกรรมการสถานศึกษาให้มากขึ้น และต้องดึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มากขึ้น มิเช่นนั้นก็จะเกิดปัญหาตลอด เช่น ต้องเปิดโอกาสให้ครอบครัว ชุมชน ผู้ประกอบการ หรือภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด ขณะนี้ภาคธุรกิจเอกชนส่วนใหญ่มีการดำเนินงานกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคมด้านการศึกษา หรือเรียกว่า CSR (Corporate Social Responsibility) มากขึ้น คือ การทำบุญด้านการศึกษา แต่เดิมคนไทยชอบทำบุญให้วัดหรือบริจาคทานให้โรงพยาบาล ก็ต้องรณรงค์ ผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวในสังคม ให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในสังคมให้มาทำบุญเพื่อการศึกษาหรือการเรียนให้มากขึ้นก็จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

ประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งคือ ต้องเปลี่ยนแปลงครูผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารจัดการการศึกษา เน้นการกระจาย

อำนาจ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การบริหารแบบองค์
คณะบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งนับว่าเป็นหลักการที่ดี เพื่อให้
เกิดความเป็นธรรมในกระบวนการบริหารจัดการบุคคล และให้
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน
พัฒนาการศึกษาที่ใช้มิติทางพื้นที่เป็นตัวตั้ง ต้องมีตัวเลขหรือ
ข้อมูลด้านการศึกษาของพื้นที่เป็นฐานการพัฒนา ซึ่งอาจมาจากการ
จัดเวทีสมัชชาการศึกษาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด เช่น มีตัวเลข
หรือข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนในแต่ละระดับการศึกษา ข้อมูล
การสอบ O-NET ข้อมูลที่ได้รับผลจากการประเมินมาตรฐาน
ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน) หรือ สมศ. สถิติการมีงานทำของผู้เรียนทาง
ด้านอาชีวศึกษา สถิติการทะเลาะวิวาทของผู้เรียน ข้อมูลผู้เรียน
ออกกลางคัน ประเด็นการศึกษากับการมีงานทำ เป็นต้น
เพื่อเป็นข้อมูลที่น่ามากำหนดทิศทางการวางแผนพัฒนาการ
ศึกษาให้สอดคล้องกับทิศทางของจังหวัด เพื่อให้ทุกภาคส่วนมา
รับรู้และร่วมนำพาการศึกษาในจังหวัดของตนว่าจะไปอย่างไร จะมีวิธี
การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีพฤติกรรม มีความประพฤติที่ดี
อย่างไร โดยเฉพาะครอบครัวจะมีส่วนร่วมในการดูแลผู้เรียน
มากขึ้นอย่างไร เพราะเวลาส่วนใหญ่ของผู้เรียนอยู่กับครอบครัว
มากกว่าโรงเรียน ซึ่งการมีส่วนร่วมกับการศึกษาเป็นทางออกสำคัญ
ทางหนึ่งในการที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาในรอบสองดำเนินการ
ไปในทิศทางที่ถูกต้องและน่าจะเป็นผลสำเร็จได้

๑.๓ นายประทีป วีระพัฒนนิรันดร์: อนุกรรมการ กนป. ด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้

ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองรวมทั้งนโยบายหลักเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองมีความชัดเจนเรื่องเป้าหมายยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้ โดยสิ่งที่อยากย้ำคือ คุณภาพเป็นตัวชี้วัดที่มีความสำคัญ ถ้าคุณภาพไม่ดี เริ่มแรกอาจจะไม่เป็นไร แต่ท้ายที่สุดก็จะประสบความล้มเหลว ถ้าหากดูระดับปัจเจกบุคคล คุณภาพคนจะเป็นตัวกำหนดความเป็นไปและอนาคต เช่น ความสำเร็จในชีวิต หน้าที่การงาน ครอบครัว องค์กร สังคม ประเทศชาติ หากสภาพของเด็กและเยาวชนดี อนาคตของประเทศก็น่าจะดีตามไปด้วย แต่ถ้าคุณภาพคนไม่ดีหรือคนไม่ได้รับการดูแล ก็จะเป็นการศึกษาที่ไม่ประสบความสำเร็จ ฉะนั้นการจัดการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จต้องเพิ่มคุณค่าความเป็นมนุษย์แก่ผู้เรียนทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ไม่ใช่วัดความสำเร็จกันที่คะแนนผลสอบ O-NET เพียงอย่างเดียว เพราะผู้เรียนที่เรียนในโรงเรียนตั้งแต่ปฐมวัย จนกระทั่งจบไปประกอบอาชีพได้นั้น จะมีขีดความสามารถและสมรรถนะในการพึ่งพาตนเองและดำเนินชีวิตอยู่ในโลก

เรื่องสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้คือ ระบบบริหารจัดการที่สามารถหล่อหลอมคนให้มีวัฒนธรรมการทำงานที่พึงปรารถนา วัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมแบบมีความสุข มุ่งมั่นไปสู่ความสำเร็จอย่างไม่มีเงื่อนไข แต่วัฒนธรรมการทำงานขององค์กร

กระทรวงศึกษาธิการมีลักษณะแบบแบ่งเรือ ไม่ช่วยกันทำงานให้มีความสุข คนที่ขอบพูดคำว่า “แต่” หรือ “ถ้า” บ่อยๆ จะทำงานได้สำเร็จน้อยกว่าคนที่ไม่พูดเลย เพราะจริงๆ แล้วการทำงานคือการแก้ปัญหา และปัญหาขณะนี้คือการบริหารจัดการ นั่นคือคนทำไม่ได้คิด คนคิดไม่ได้ทำ มีการวางแผนจากส่วนกลางและให้โรงเรียนสามหมื่นกว่าแห่งนำไปปฏิบัติ ซึ่งทำอย่างไรก็ไม่มีทางทำได้สำเร็จ เพราะแต่ละโรงเรียนมีบริบทที่แตกต่างกัน จึงต้องวิเคราะห์ระบบบริหารจัดการให้ชัดเจน นั่นคือระบบบริหารจัดการใหม่ ระบบที่ให้คนที่รับผิดชอบเป็นคนประเมินตนเองและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ระบบบริหารจัดการที่สำคัญคือทุกคนที่เกี่ยวข้องต้องมีความหมายร่วมกัน เช่น เป้าหมายให้คนไทยได้มาตรฐานสากล คนไทยใฝ่รู้ใฝ่ดี แก้ปัญหาเป็น เป็นต้น ซึ่งหากไม่มีเป้าหมายร่วมกัน การขับเคลื่อนก็จะไม่มีพลัง และที่การทำงานเป็นทีมไม่ได้ก็เพราะคิดแบบแยกส่วน ต้องคิดเชื่อมโยงและให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งกลุ่มผู้เรียน พ่อแม่ ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งปัจจุบันไม่ค่อยมีความเข้มแข็ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหรือภาคธุรกิจเอกชนที่มีหลายแห่งเริ่มเข้ามาทำกิจกรรมด้านการศึกษามากขึ้น โดยต้องสร้างระบบบริหารจัดการใหม่ให้สามารถทำงานไปด้วยกันได้ อาจมีการนำร่องการบริหารจัดการที่ยึดจังหวัดเป็นฐาน เปรียบเสมือนจัดสรรอุปกรณ์ต่างๆ เช่น อิฐ หิน ปูนทรายให้กับแต่ละโรงเรียนและให้ไปดำเนินการบริหารจัดการเอง ก็จะเกิดผลที่ไม่เหมือนกันเพียงแต่ว่าจะต้องมีการบริหารจัดการให้ชัดเจน

และเห็นผล ซึ่งประกอบด้วยสองขั้นตอนหลักๆ ขั้นตอนแรกคือ ขั้นตอนคิดสำเร็จ ซึ่งมีความสำคัญมาก คือคิดอย่างเป็นระบบและการวางแผนกลยุทธ์ต้องมีความแม่นยำ ขั้นตอนที่สองคือ นำสิ่งที่คิดสำเร็จนั้นมาปฏิบัติ และให้มีการถอดประสบการณ์เพื่อเรียนรู้จากความล้มเหลวมากกว่าการเรียนรู้จากความสำเร็จ และนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนา

ที่กล่าวถึงการนำร่องการบริหารจัดการที่ยึดจังหวัดเป็นฐาน เช่น อาจกำหนดให้ชัดเจนในเรื่องคุณภาพผู้เรียน กำหนดเป้าหมายร่วมกันว่าผู้เรียนในอนาคตจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างไร และมีกลุ่มไหนที่มีปัญหา กลุ่มไหนที่ขาดโอกาส เพราะไม่สามารถดำเนินการได้ในทุกกลุ่ม และบริหารจัดการโดยยึดกระบวนการมีส่วนร่วม อย่างเช่นขณะนี้ได้ดำเนินการความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ใน ๒๐ ชุมชน มีการทอดผ้าป่าและตั้งกองทุนการศึกษา และในวันเสาร์-อาทิตย์ก็จะมีผู้เรียนมาเรียน ICT ที่วัด เป็นต้น กิจกรรมการเรียนรู้มีความสำคัญในการบ่มเพาะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งควรมีจุดเน้นในแต่ละระดับและเชื่อมโยงกับการทำงาน การดำรงชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับตน สังคมและโลก ในระดับอนุบาลผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนใช้สิ่งที่มีอยู่ในตัวเองทั้งหมดได้เก่ง ใช้ทั้งมือ ตา หู ที่จะกิน ดู อยู่ ฟัง ให้เป็น พอระดับประถมศึกษาปีที่ ๓ ก็สามารถอ่านออกเขียนได้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ สามารถอ่านคล่อง เขียนคล่องและคิดเลขเก่ง และเมื่อถึงระดับ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ ซึ่งสำคัญมาก เป็นช่วงหักเหของชีวิต อาจมีเด็กหลายคนออกมาทำงานแล้ว หรืออาจมีผู้เรียนที่ต้องเก่ง วิทยาศาสตร์ เก่ง ICT เพราะถ้าไม่มีสมรรถนะใดๆ เลยก็จะไม่สามารถทำงานในสถานประกอบการหรือในชุมชนได้ หรืออาจมีผู้เรียนที่จบปริญญาตรีมากมายว่างงาน หางานทำไม่ได้ จะกลับบ้านก็ไม่ได้เพราะอายุและพ่อแม่ก็ขายไร่inamaให้เรียน ฉะนั้น ห้องเรียนที่แท้จริงต้องเป็นห้องเรียนที่มีการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ ซึ่งทำให้เกิดสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ และสร้างสมรรถนะให้เกิดขึ้นในผู้เรียน สำหรับการศึกษานอกโรงเรียน ก็สามารถจัดตั้งห้องเรียน หรือศูนย์เรียนรู้ตลอดชีวิตได้ ให้มีการถอดบทเรียนอาชีพหลัก และอาชีพในฝันในชุมชน พร้อมทั้งถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ ก็เป็นการศึกษาที่เชื่อมโยงกันอย่างชัดเจน

๑.๔ นายปัญญา แก้วกียร : ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

เมื่อพูดถึงการปฏิรูป หมายถึงการทำให้เหมาะสม ทำให้ดี และทำให้พัฒนา หรืออาจพูดอีกนัยหนึ่งคือทำใหม่ เช่น เมื่อ ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมามีการจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ โดยนำของเก่ามาปรับปรุงให้ดีขึ้น เพราะที่ทำมาแล้วผลการเรียนของผู้เรียนไม่ดีขึ้น จึงมีการปฏิรูปการศึกษาทั้งปฏิรูปโครงสร้าง ปฏิรูปการเรียนการสอน ปฏิรูปครูปฏิรูปวิธีทดสอบปฏิรูปงบประมาณพร้อมทั้งดำเนินการทุกระดับ แต่เมื่อมีการทดสอบก็พบว่าผลสัมฤทธิ์การเรียนยังคงต่ำ คะแนนลดลงทั้งๆที่มีการลงทุนทางการศึกษาหลาย

หมื่นล้านบาท มีการกู้เงินต่างประเทศมาลงทุนโครงการไทยเข้มแข็ง เพื่อพัฒนาครู แต่ผลสอบผู้เรียนก็ยังไม่ดี จึงมีการปฏิรูปการศึกษาอีกรอบ และจะนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างไร การปฏิรูปการศึกษารอบสอง กำหนดกรอบการปฏิรูปการศึกษาชัดเจน คือพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองหลายเรื่องและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันมีกระแสของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผู้ต่ำ จึงมีคำถามว่าเกิดอะไรขึ้น มีปัญหาหรือประเด็นทางการศึกษาอะไร จึงเกิดผลลัพธ์เช่นนี้ ฉะนั้น สพฐ. ได้เตรียมขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง โดยกำหนดกลยุทธ์ ๖ เรื่อง คือ ๑) พัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตร และส่งเสริมความสามารถทางเทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปการศึกษา ๒) ปลุกฝังคุณธรรมและความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๓) ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุม เพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปตามศักยภาพ ๔) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ๕) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เน้นการมีส่วนร่วมกับชุมชน ๖) พัฒนาการศึกษาในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งตรงกับเป้าหมายหลักของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

เมื่อ สพฐ. วิเคราะห์ปรากฏการณ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนใน ๔-๕ ปีที่ผ่านมาปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลงอย่างต่อเนื่องและลดลงทุกปีด้วย เหตุนี้ สพฐ. จึงพิจารณาสรุปและกำหนดจุดเน้นที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนคือ ๑) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ๕ กลุ่มสาระวิชาหลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ อังกฤษ และสังคมศึกษาจะแน่นเฉลี่ยต้องเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๔ ๒) เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ต้องอ่านออกเขียนได้ ๓) นักเรียนต้องสำนึกรักชาติ ๔) เพิ่มศักยภาพนักเรียนทางด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๕) การสร้างทางเลือกให้ประชากรเข้าถึงโอกาสอย่างทั่วถึง ลดอัตราการออกกลางคัน เพิ่มการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ ๖) การจัดการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดสถานศึกษาต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีโรงเรียนดีประจำตำบล/อำเภอ โรงเรียนที่เน้นการเปิดห้องเรียนวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นกรกระจายเด็กที่มีความสามารถทางวิทยาศาสตร์ และทำไปแล้วทั้งประเทศ ๗) พัฒนาครูและนักเรียนในเขตพัฒนาเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ซึ่งที่ผ่านมาทีมงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่นำไปเป็นฐานในการขอความช่วยเหลือจากธนาคารโลกเข้ามาพัฒนา แต่คุณภาพการศึกษาก็ยังต่ำ ๘) ครูและนักเรียนต้องได้รับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ๙) สถานศึกษาจะได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาผ่านการประกันคุณภาพภายในอย่างเข้มแข็ง และผ่านการรับรองการประเมินคุณภาพจากภายนอก ต้องเตรียมพร้อมสำหรับให้ สมศ.

ประเมินรอบที่สาม ๑๐) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องผ่านการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งหมดเป็นจุดเน้นที่ สพฐ. จะดำเนินการ โดยขณะนี้เตรียมการเรื่องพัฒนาครู เพราะคาดว่าหากครูผู้สอนได้รับการพัฒนา จะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อผู้เรียนสูงขึ้น

สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ พัฒนามาจากหลักสูตร พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน มีตัวชี้วัด มีรายละเอียดดำเนินการ และสถานศึกษานำไปใช้เป็นฐานในการทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีหลักสูตรแกนกลาง ๓๐% กำหนดเป็นวิชาไม่เกี่ยวกับบริบท เช่น เลขคณิต ภาษาไทย เป็นต้น และหลักสูตรท้องถิ่น ๓๐% เป็นส่วนเกี่ยวกับพัฒนาทักษะชีวิตที่เป็นไปตามบริบทของท้องถิ่น ซึ่งต้องนำมาวิเคราะห์ว่าสอดคล้องกับสังคมชุมชนของแต่ละพื้นที่

๑.๕ นางสาวสมใจ สุวรรณศุภพนา: นายกเทศมนตรีเมืองภูเก็ต

การขับเคลื่อนนโยบายและแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองในพื้นที่หรือจังหวัด จะเกิดความสำเร็จได้ต้องมีและรู้ข้อมูลบริบทของจังหวัดต้องจัดการศึกษาแบบบูรณาการและร่วมมือกันทำ เช่น จังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยว การวางแผนการศึกษาของลูกหลานในอีก ๕ - ๑๐ ปีข้างหน้า ต้องมีเป้าหมายนั้นคือให้จบการศึกษาและทำงานในพื้นที่ของตนได้ มีงานอะไรมารองรับ

ลูกหลานที่จบการศึกษา ไม่อยากให้เรียนจบมาแล้วไม่มีงานให้ทำ ต้องไปทำงานที่อื่น และสิ่งสำคัญต่อไปคือการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้นการวางแผนการศึกษาของจังหวัดจึงต้องมีข้อมูลการเรียนรู้ ตั้งแต่เด็กอนุบาล เยาวชน ถึงวัยแรงงาน ผู้สูงอายุ กลุ่มผู้พิการ และอื่นๆ เพื่อวางแผนทางปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา สร้างโอกาสและความเท่าเทียมในการได้รับการศึกษา และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทางการศึกษา เพื่อให้เดินไปสู่จุดหมายปลายทางได้ คือให้ลูกหลานมีจิตใจที่คิดถึงคนอื่นมากกว่าตนเอง ไม่ให้เอาเปรียบผู้อื่น ให้รักท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม ภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนในจังหวัดของตน และมีทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

การนำไปสู่คุณภาพการศึกษา ปัจจุบันงบประมาณทางการศึกษาจะเป็นส่วนของเงินเดือนเป็นหลัก งบประมาณส่วนของการพัฒนาผู้เรียนจึงมีน้อย การลงทุนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ปีละ ๓,๐๐๐ บาทต่อหัวต่อปีไม่ได้รวมเงินอุดหนุน ดังนั้นจำเป็นต้องให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาททางการศึกษาให้มากขึ้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทด้านการศึกษาค่อนข้างมาก โดยหลักแล้วมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบมาตลอด โดยได้สืบสานวัฒนธรรมประเพณี การสร้างการฝึกอบรมอาชีพ ให้กับกลุ่มวัยแรงงาน การให้ความรู้ การดูแลสุขภาพตนเองกับคนในพื้นที่ เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (อสม.) กลุ่มสาธารณสุขขั้นพื้นฐานที่มีการอบรม เต็มเต็ม มีการอบรมให้ความรู้

ทุกเดือน เพื่อไปดูแลพื้นที่น้องประชาชนที่อยู่ในชุมชน และให้ดูแล
สุขภาพผู้ที่เจ็บป่วยในชุมชน ผู้ปกครองก็มีบทบาท ตลอดจน
ศิษย์เก่า คณะกรรมการสถานศึกษา ภาคเอกชน ทุกส่วนเกิด
ความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันที่จะสร้างให้เด็ก เยาวชน เติบโต
เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เป็นการทำงานด้านเครือข่าย การให้
ความรู้ผู้สูงอายุให้กินอยู่อย่างไรจึงมีสุขภาพแข็งแรง หากคนในจังหวัด
ของเรามีปัญหาเรื่องโรคอ้วนหรือโรคหัวใจ จะทำอย่างไร ต้องทำ
หน้าที่ประสานในส่วนของสาธารณสุขจังหวัดหรือส่วนท้องถิ่นที่มี
กองการแพทย์หรือสาธารณสุขของตนมาให้ความรู้ เป็นความรู้
นอกระบบที่ต้องเติมเต็มอยู่ตลอดเวลา หรือเรื่องกีฬา ก็คิดว่าเป็น
ทั้งในระบบและนอกระบบ นอกระบบนั้นถือว่าเป็นการสร้างเสริม
เยาวชนให้ไปสู่ความสำเร็จให้ความเป็นเลิศได้

สำหรับการศึกษาตามอัธยาศัย เชื่อว่าทุกพื้นที่คงมีห้อง
สมุดเพื่อการพัฒนาพื้นที่ของตนในการเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น ให้พื้นที่
ป่าชายเลน เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านนิเวศทางทะเล ซึ่งก็มีผลต่อการ
ประกอบอาชีพในท้องถิ่น อย่างไรก็ตามการพัฒนาบ้านเมืองไม่ควร
ทำให้คนในท้องถิ่นรู้สึกว่าไม่มีที่อยู่ ไม่มีความสุขจากการพัฒนาใน
ส่วนนั้นๆ ต้องเติมเต็มแหล่งประกอบอาชีพเพื่อให้ความรู้กับพี่น้อง
ประชาชน อาจไม่ใช่ให้เงินเขาทั้งหมด แต่ต้องแนะวิธีการอยู่ร่วม
ไม่ใช่รับอย่างเดียว สังคมถ้าเป็นฝ่ายรับอย่างเดียว ในอีก ๕ ปี
๑๐ ปี สังคมก็จะอ่อนแอลง ในความเห็นของตน อยากให้จังหวัด
ภูเก็ตมีบ่อของการศึกษาในจังหวัด และสร้างสิ่งที่สามารถบอก
ความเป็นเราให้รุ่นหลังๆ รับรู้

การวางแผนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของเทศบาลนครภูเก็ต จัดการศึกษาในระบบ ใช้ยุทธศาสตร์ของชาติเป็นแกนหลัก เทศบาลนครภูเก็ตดูแลโรงเรียนเทศบาล และมีโรงเรียนถ่ายโอนจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำนวน ๕ โรงเรียน โรงเรียนอนุบาล-มัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน ๑ โรงเรียน และโรงเรียนที่จัดอนุบาล-ประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑ โรงเรียน เด็กที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนเทศบาลเป็นเด็กที่นำสังคมแห่งความเป็นจริงเข้ามาในโรงเรียนที่บอกว่าสังคมแห่งความเป็นจริงคือ ไม่สามารถปฏิเสธเด็กที่พ่อแม่จูงเข้ามาเรียน ต้องมีที่ให้เรียน คำว่าพ่อแม่ที่ให้เรียน จึงเห็นว่าเด็กที่เข้ามาก็ต้องมีความหลากหลายเรื่องของการเรียน เรื่องของการชอบ แต่การจัดการศึกษาของเรามีช่องทางให้เด็กไม่มาก เรามีความเชื่อมั่นเสมอว่า เด็กเกิดมามีความเก่งที่อาจแตกต่างกัน แต่คืออะไร เราจึงมุ่งมั่นที่จะสร้างฐานที่ดีให้กับผู้เรียนในสังกัดเทศบาล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถไปศึกษาต่อในระดับชั้นสูงขึ้นได้อย่างมีความสุข ใจหทัยคือจะทำได้อย่างไร สิ่งที่เป็นความคิดคือจากความต้องการ และเป็นบริบทของคนในท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต นั่นคือผู้เรียนที่เรียนในสังกัดเทศบาลนครภูเก็ตต้องมีความรู้ด้านไอที และภาษาต่างประเทศมากกว่า ๒ ภาษา คือภาษาอังกฤษ และภาษาจีน นอกจากนี้เทศบาลไม่ต้องการให้การศึกษาเป็นการแยกส่วนให้เรียนรู้แต่ในห้องเรียน แต่ต้องรู้สิ่งที่อยู่รอบตัวว่ามีอะไรบ้าง และอะไรที่ควรหวงแหวนและภาคภูมิใจ อะไรที่เป็นหน้าที่จะต้องสืบสานต่อไปในอนาคต การให้ผู้เรียนทำกิจกรรมจะทำให้มีเวลาของ

การเรียนรู้ในระบบมากขึ้น ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ ๑๐-๒๐ ปีเป็น
อย่างมาก หลังจากนั้นก็ต้องใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ควรสอน ส่งเสริม
และให้ความสำคัญกับเด็กเล็กๆ ให้อยู่ร่วมในสังคมได้

เทศบาลนครภูเก็ตนำมาตราฐานการศึกษาของท้องถิ่นมา
ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และได้จัดการศึกษา ๑๕ ปีตามที่
กฎหมายกำหนด หากไม่จัดก็จะมีเด็กส่วนหนึ่งที่ไม่สามารถจะรู้
ไปเรียนต่อในชั้นสูงขึ้น และให้ผู้เรียนได้เรียนในท้องถิ่นของตนเอง
ซึ่งต้องมีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้องมีการทบทวน
เป้าหมาย ภารกิจ ต้องคำนึงถึงด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา
ข้อจำกัดของงบประมาณ โอกาสทางการศึกษาและการมีส่วนร่วม
การจัดการศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ผสมผสานระหว่าง
หลักสูตรแกนกลางของภาครัฐ ๗๐ เปอร์เซ็นต์ และหลักสูตร
ท้องถิ่น ๓๐ เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากเทศบาลนครภูเก็ตเป็นเมืองการค้า
และเมืองเก่า การจัดการศึกษาต้องสร้างความเป็นอัตลักษณ์
เกี่ยวกับวิถีชีวิต อาหารการกิน นอกจากความรู้ในห้องเรียน
แล้ว ผู้เรียนก็ต้องมีความรู้ในสิ่งที่อยู่รอบตัว รู้จักหวงแหนและ
ภาคภูมิใจในท้องถิ่น รู้หน้าที่ที่ต้องสืบสานวัฒนธรรมประเพณี
ต่อไปในอนาคต รู้จักกรากเหง้าของตนเอง รู้จักวิถีที่จะอยู่ในสังคม
รู้จักสร้างโอกาสและปกป้องสิทธิของตนเอง มีเครือข่ายเด็ก
มีเรื่องทางการแพทย์ที่จะทำให้คนมีสุขภาพแข็งแรง มีความสุข
มีจิตสาธารณะ มีจิตใจเอื้อเพื่อเอื้ออาหาร มีการศึกษาดี ร่วมกัน
สร้างสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดี และภูมิใจในอัตลักษณ์ของตน

อีกประเด็นหนึ่ง สิ่งที่เทศบาลนครภูเก็ตพบคือ เมื่อเลิกเรียน ๔ โมงเย็นแล้ว ผู้เรียนก็ยังไม่กลับ มีการเรียนพิเศษเหมือนผู้เรียนในกรุงเทพมหานคร คือสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ ผู้เรียนมีความสุขหรือเปล่า ถามว่าผู้เรียนชอบเรียนพิเศษหรือเปล่า ผู้เรียนไม่สามารถที่จะตอบได้หรือกว่ามีความสุขหรือเปล่า เพราะสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติกลายเป็นวิถีชีวิตประจำวัน และเรียนตามเพื่อน ถ้าเราคิดว่าผู้เรียนมีความสุข จึงเกิดโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนหลังเลิกเรียน ส่งผู้เรียนที่มีความสนใจเรื่องศิลปะ กีฬา ดนตรี ไอที แม้แต่เรื่องทำการบ้าน จัดครูมาช่วยสอน ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง โครงการนี้ทางเทศบาลลงทุนให้นักเรียนเจ็ดพันบาทต่อคน ทำให้ค้นพบผู้เรียนที่เป็นช้างเผือก เพราะได้ทำสิ่งที่ชอบ จนนำไปสู่ความเป็นเลิศ ในที่สุดผู้เรียนกลุ่มนี้ก็นำเสนอเสียงมาสู่จังหวัดภูเก็ตมาสู่ครอบครัว

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมจากครอบครัวก็สำคัญ โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองซึ่งรับรู้ได้ว่าเทศบาลนครภูเก็ตทำอะไรให้เกิดกับลูกหลาน มีคณะกรรมการสถานศึกษารายชั้น มีการประชุมสัญจรทุกเดือน ในการประชุมก็ได้มีการบอกกล่าวผู้ปกครอง เรื่องการขับเคลื่อนการศึกษาการติดตามตรวจสอบว่ามีอะไรเกิดขึ้นกับลูกหลาน โรงเรียนเทศบาลได้ให้อะไรกับลูกหลาน เมื่อเทศบาลได้สนับสนุนเงินงบประมาณให้ลูกหลานเขา ผู้ปกครองควรรู้ว่าเกิดอะไรกับลูกหลานบ้าง เป็นการตรวจสอบซึ่งกันและกัน และให้ทุกคนมาร่วมคิด ร่วมแก้ไข ร่วมพัฒนา เป็นเรื่องการสร้างเครือข่าย

เทศบาลมีการสร้างเครือข่ายงบประมาณ เพราะมีภารกิจหลายด้าน ทั้งด้านสิ่งแวดล้อมโครงสร้างพื้นฐานสุขภาพอนามัยของคนในท้องถิ่น การดูแลการป้องกันสาธารณภัย การป้องกันไฟ ป้องกันน้ำท่วม แต่เทศบาลใช้งบประมาณเพื่อการศึกษาไปถึงหนึ่งในสามของงบประมาณทั้งหมด เพื่อให้ลูกหลานอยู่บ้านนี้เมืองนี้ได้อย่างมีความสุข

ในอนาคตหากเทศบาลนครภูเก็ตมีความจำเป็นต้องเปิดระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพราะผู้เรียนที่จบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไม่สามารถไปเรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ทั้งหมด แต่ผู้เรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวนมากกว่าครึ่งก็ไปเรียนต่อทางด้านอาชีวศึกษากับเทคนิค เพราะสร้างพื้นฐานให้ไปเรียนต่ออาชีวะมากขึ้น แต่เมื่อเปิดชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ค้นพบว่าการศึกษาที่เราจะจัดการศึกษาไปสู่ความมั่นใจในเรื่องความสำเร็จ เราต้องสำรวจความเด่นในตัวเรา ซึ่งเทศบาลนครภูเก็ตเน้นไอที และผู้ปกครองให้ความไว้วางใจ ในสามปีที่ผ่านมา ทางโรงเรียนเทศบาลปลูกปัญญาได้แปลงนโยบายที่มีความเป็นนามธรรมมาเป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้เรียนที่สำเร็จระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยได้ ๑๐๐% ช่วง ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมา เทศบาลนครภูเก็ตได้มีการร่วมมือกันทำงานระหว่าง โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง เครือข่ายทั้งภาครัฐ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าภูมิภาค เป็นต้น

๑.๖ ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน: รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ความชัดเจนของการศึกษาคือต้องเพิ่มความเป็นมนุษย์ให้กับผู้เรียน เพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งตนเอง และพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้สามารถทำงานร่วมกันได้ มีเป้าหมายร่วมกันแต่ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน ให้เป็นลักษณะคนทำ คิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาได้ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์และมีจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนแต่ละระดับทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาทั้งฐานรากและการศึกษาเพื่อการดำรงชีวิตอยู่

การสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องรักษาสิทธิที่จะได้รับโอกาสในการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ต้องตระหนักและรับผิดชอบในโอกาสทางการศึกษาของตน รวมทั้งการสร้างโอกาสให้กับผู้ด้อยโอกาสทุกกลุ่ม และทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันดูแลกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทั้งหลาย รวมถึงเน้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคม อาทิ ชุมชน ผู้ประกอบการ ภาคเอกชน และองค์กรอื่น ได้เข้ามาทำงานพัฒนาการศึกษาให้มากขึ้น เช่น เข้ามาร่วมดำเนินการเรื่องการจัดสมัชชาการศึกษาจังหวัดที่ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม เนื่องจากการศึกษาไม่ใช่ภาระหน้าที่เฉพาะของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องคุณภาพการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบที่พัฒนาให้ผ่านเกณฑ์คุณภาพเบื้องต้น ส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่จัดโดยโรงงาน สถานประกอบการ หรือครอบครัว ชุมชน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย

ขณะเดียวกันด้านการบริหารจัดการและการลงทุนทางการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ปรับวิสัยทัศน์และสมรรถนะของต้นในการทำงานกับองค์กรเครือข่ายต่างๆ ควรกระจายอำนาจ และแก้ไขเรื่องการรวมศูนย์สั่งการอยู่ที่หน่วยงานเดียว ลดบทบาทของหน่วยงานส่วนกลาง เช่น การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการต้องลดลง เน้นการส่งเสริม สนับสนุนให้การปรึกษาให้มาก และมีการประสานงานระหว่างองค์กรภายในกระทรวงศึกษาธิการให้ไปในทิศทางเดียวกันมากขึ้น รวมถึงการสร้างกลไกทางด้านต่างๆ ทั้งกลไกวิชาการ การติดตามประเมินผล การประกันคุณภาพ การเรียนรู้งบประมาณ การจัดตั้งศูนย์พี่เลี้ยง และสมัชชาการศึกษาต่างๆ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม

ประเด็นที่ ๑ การปฏิรูปการศึกษา ทำอย่างไรจึงจะหลุดจากคำว่า “ปฏิรูป” ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนคือสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นแก่นสำคัญของการปฏิรูป เพราะทุกวันนี้เราทำไปไม่ตรงทิศทาง และใช้ปัญญาเท่าเดิมในการแก้ไขปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้น ซึ่งดูได้จากคณะกรรมการในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ก็ยังเป็นชุดเดิมจากการปฏิรูปครั้งแรก สิ่งสำคัญต้องดึงบุคคลที่มีคุณค่าต่อวงการการศึกษาเข้ามาร่วมกันออกแบบความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา โดยออกแบบความสำเร็จของคน ออกแบบเครื่องมือ ออกแบบความคิด ออกแบบวิธีการ ให้ตรงกับ “แก่นของการพัฒนาที่ยั่งยืน” คือความเป็นมนุษย์ ต้องมองว่าความสุข

ของผู้เรียนอยู่ตรงไหน สภาพความเป็นจริงขณะนี้คือ นักเรียน
แข่งขันกันตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงอุดมศึกษา เรียนในโรงเรียนแล้ว
ตอนเย็นยังต้องเรียนกวดวิชาอีกเพื่อจะทำคะแนนให้ได้สูง เพราะ
การศึกษาวัดคนที่คะแนน วัดจากสมอง การวัดและประเมินผล
ที่ขาดหายไปส่วนหนึ่งคือความดีงามของความเป็นคนที่ไม่ได้วัด
ซึ่งคือส่วนสำคัญของการศึกษาของมนุษย์

ประเด็นที่ ๒ การพัฒนาผู้เรียน มิงงานวิจัยที่กล่าวถึง
คุณสมบัติของเด็กไทย ๗ ประการ ที่ยังขาดอยู่ และเป็นอุปสรรค
ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ คือ (๑) ขาดความมีระเบียบ
วินัย (๒) ขาดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และคิดแบบองค์รวม
เพราะเรียนโดยใช้วิชาเป็นตัวตั้ง สอนแยกเป็นรายวิชา ไม่ได้สอน
ให้คิด และเติกสมาธิสั้น อ่านหนังสือน้อยลง (๓) ขาดความอดทน
ต่อการฝ่าฟันอุปสรรค (๔) ขาดความสุข (๕) ขาดทักษะชีวิต เช่น
การท้องในวัยเรียน การท้องก่อนแต่ง การควบคุมพฤติกรรมและ
อารมณ์ไม่ได้เมื่อเผชิญภาวะคับขัน เป็นต้น (๖) ขาดจิตสำนึก
จิตสาธารณะ จิตอาสา และ (๗) ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม
ซึ่งการพัฒนาคุณสมบัติดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ต้องเริ่ม
ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานคือหัวใจหลัก การแก้ไขและการพัฒนา
ผู้เรียนควรเริ่มจากพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

ประเด็นที่ ๓ การกระจายอำนาจ สภาพความเป็นจริง
ยังเป็นการรวมศูนย์ความคิดอยู่ในส่วนกลาง ซึ่งองค์กรใน
ส่วนกลางก็ไม่เคยได้รับการประเมินคุณภาพมาตรฐาน ส่วนใน

พื้นที่ที่เป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามเท่านั้น และการกระจายอำนาจเป็นเพียงความคิดแต่การปฏิบัติยังไม่ถึง หากจะให้โรงเรียนเป็นฐานรากจริง ต้องกระจายอำนาจจากองค์กรส่วนกลางลงมาที่โรงเรียนอย่างแท้จริง นี่คือการปฏิรูปการศึกษา อีกทั้งการจัดการศึกษาต้องให้มีเอกภาพอยู่ที่แต่ละจังหวัดและต้องให้มีเจ้าภาพด้วย

ประเด็นที่ ๔ การปฏิรูปครู แนวคิดของทุกเรื่องที่จะให้การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองประสบความสำเร็จ เหตุผลคือมุ่งบทบาทที่ครู เพราะคุณภาพของการศึกษาคือคุณภาพของครู และคุณภาพของครูนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียน เช่น จะปฏิรูปการเรียนรู้ ก็เป็นหน้าที่ของครู จะปฏิรูปครูพันธุ์ใหม่ก็ครู จะทำสถานศึกษาใหม่ก็ครู สุดท้ายคือการบริหารจัดการศึกษาก็ครูอีกความเป็นจริงแล้ว ครูปฏิรูปตนเองมาโดยตลอด ต้องปรับตัวตลอดเวลา ต้องตามความก้าวหน้าทางวิชาการ และต้องทันต่อการเปลี่ยนแปลง ครูอยู่ในสังคมเล็กๆ ชุมชนเล็กๆ ครูปฏิรูปการเรียนการสอนตามบริบทตามนวัตกรรมในห้องเรียนนั้นๆ ซึ่งก็ตามข้อจำกัดของท้องถิ่น แต่เมื่อคุณภาพการศึกษาต่ำ ก็บอกว่าเพราะครูทุกครั้ง คงต้องมองในอีกมุมและยอมรับว่าความล้มเหลวของคุณภาพการศึกษาหรือผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเป็นเพราะสำนักทดสอบทางการศึกษา (สทศ.) ออกข้อสอบผิด การออกข้อสอบควรต้องสะท้อนพัฒนาการของผู้เรียนมากกว่า ส่วนการปฏิรูปครูก็อาจทำได้ โดยครูควรต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือมีการรวมกลุ่มกัน

ร่วมกันพัฒนา เพื่อตามให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทาง
ด้านวิชาการ

ประเด็นที่ ๕ การประกันคุณภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับ
สาธารณชน สร้างความมั่นใจให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่ส่งลูกหลาน
มาโรงเรียน มั่นใจว่าโรงเรียนไม่ได้ทำลายชีวิตผู้เรียน แต่ช่วยสร้าง
อนาคตที่ดีให้กับผู้เรียน ให้มีความพร้อมที่จะออกไปสู่โลกภายนอก
ฉะนั้นการวัดและประเมินผลที่โรงเรียนทำ จะเน้นบริบทของผู้เรียน
ในท้องถิ่นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักสูตร
ที่มีกรอบสาระท้องถิ่นที่บูรณาการหรือสอดแทรกเข้าไป การประเมินผล
เน้นที่บริบทของผู้เรียนและเป็นหน้าที่ของโรงเรียน การประกัน
คุณภาพมีสองส่วนคือ การประกันคุณภาพภายใน จำเป็นต้องมี
การประเมินตนเองและวัดเอง และการประเมินคุณภาพ
ภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ
การศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.ดูตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้
ที่กำหนด ซึ่งไม่ได้วัดที่ผู้เรียน แต่ดูผลการประกันคุณภาพภายใน
ของสถานศึกษา ดูผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ทั้งนี้บทบาทของ สมศ.
กับสำนักทดสอบทางการศึกษา หรือ สทศ. ควรจะเสริมกันและกัน
ซึ่ง สทศ. มีหน้าที่ดูว่าโรงเรียนสอนตามหลักสูตรหรือไม่ ออกข้อสอบ
วัดตามบริบทท้องถิ่นหรือไม่ และเมื่อประมวลภาพรวมของประเทศจะ
สะท้อนคุณภาพกลางของผู้เรียนระดับประเทศ

ประเด็นที่ ๖ โรงเรียนขนาดเล็กจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา

อีกมาก ซึ่งอาจต้องมีการยุบหรือไม่ยุบ ขณะนี้มีโรงเรียนขนาดเล็ก ๑๕,๐๐๐ โรงเรียน ที่มีนักเรียนต่ำกว่า ๑๒๐ คนลงมา และโรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า ๘๐ คนลงมา มีประมาณ ๑๒๐ โรงเรียน ส่วนโรงเรียนที่ไม่มีนักเรียนอยู่เลย และไปรวมกับโรงเรียนอื่น มีจำนวน ๑๓๓ โรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กก็มีครูไม่ครบชั้น ต้องแก้ไขให้เป็นรูปธรรมชัดเจน หากจะยุบโรงเรียนขนาดเล็ก ชุมชนก็ไม่ยอมให้ยุบ รวมทั้งผู้บริหารและครู เพราะเกรงว่าตำแหน่งผู้บริหารจะสูญหายไป ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ สพฐ. ได้ออกมาตรฐานเรื่องการวางแผนบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เตรียมการในแผน ๓ ปี สำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนไม่ถึง ๖๐ คน หรือคุณภาพของโรงเรียนไม่ดีขึ้น ก็จะยุบรวมกับโรงเรียนอื่น แต่ถ้าโรงเรียนขนาดเล็กใดมีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ก็จะยังคงไว้

ประเด็นที่ ๗ การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ขณะนี้จะให้ความสำคัญกับการศึกษาในชั้นเรียนหรือในระบบโรงเรียน แต่ต้องมองการศึกษาให้ครอบคลุมทั้งประเทศ มองว่าการศึกษาเป็นของคนทุกกลุ่ม และใช้ปรัชญาการศึกษาว่าคนเรียนรู้ตั้งแต่ในครรภ์จนถึงเชิงตะกอน เช่น กลุ่มมวลชนทุกกลุ่มเป็นภาคประชาชน ซึ่งการศึกษานอกโรงเรียนรับผิดชอบดูแล ปัจจุบันนอกจากปัญหาทางเศรษฐกิจแล้ว ยังมีปัญหาความแตกแยกในสังคมบ้านเมือง จึงควรให้ความสำคัญเรื่องความปรองดอง ไว้ในหลักสูตรการศึกษาชาติ เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยได้เรียนรู้ตั้งแต่เบื้องต้น

การปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมือง
เคารพตนเองเคารพผู้อื่นมีความเป็นประชาธิปไตยยอมรับความคิดเห็น
ของผู้อื่น ซึ่งความปรองดองก็จะเกิดขึ้น นอกจากการศึกษานอก
โรงเรียนแล้ว สื่อมวลชนจะทำบทบาทได้อย่างดียิ่ง ที่จะสร้าง
ความสมานฉันท์ ความสามัคคีในสังคมบ้านเมืองให้กลมเกลียว
มากยิ่งขึ้น การศึกษานอกโรงเรียนก็มีนโยบายสร้างหลักสูตรเพื่อ
สร้างความปรองดองในชุมชน จัดเวทีประชาชนให้คุ้นเคยและ
ยอมรับวิถีชีวิตที่แตกต่างจากตน รับฟังความคิดเห็นของคนอื่นที่
แตกต่างจากตนได้ โดยไม่ถือว่าคนคิดต่างเป็นคนผิดปกติ หรือ
เป็นฝ่ายตรงกันข้าม หรือเป็นศัตรูเสมอไป

๒. การจัดครั้งที่ ๒ เมื่อวันอังคารที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๔
ณ ห้องราชมังคลา แกรนด์บอลรูม ราชมังคลา พาวิลเลียน บีช
รีสอร์ท จังหวัดสงขลา สรุปสาระสำคัญจากวิทยากรผู้นำเสนอดังนี้

๒.๑ ศาสตราจารย์ยงยุทธ ยุทธวงศ์: ประธานอนุกรรมการ กนป. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษา

จากรายงานผลการศึกษา “How The World’s Most
Improved School Systems Keep Getting Better” ของ
McKinsey เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๑๐ ซึ่งเป็นสถาบันทำการศึกษาระเบียบ
นโยบาย มีสิ่งสำคัญเกี่ยวกับระบบการศึกษาทั่วโลกที่มีมาตรฐาน
ต่างกันไป แต่มีสิ่งเหมือนกันที่น่าสนใจจากการศึกษาระบบการ
ศึกษาคือ แนวโน้มของระบบการศึกษาทั่วโลกคงที่หรือไม่กี่แห่ง

มีแค่สถาบันการศึกษา ๒๐ ประเทศที่ดีขึ้น ซึ่งก็น่าสนใจเช่นกันว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้นที่การศึกษาโดยทั่วไปมีแนวโน้มแยกลงเนื่องจากมีประชากรเพิ่มขึ้นและงบประมาณด้านการศึกษามีปัญหา ประเทศไทยก็มีคุณภาพแยกลงเช่นกัน McKinsey แบ่งระดับคุณภาพเป็น ๕ ระดับ คือ poor fair good great และ excellence การศึกษาของประเทศไทยอยู่ระดับ fair แต่ปรากฏว่าถ้าไปดูผลคะแนน PISA ประเทศไทยอยู่ในระดับ poor คือแย่มากที่สุด เทียบได้กับประเทศกานา หรือประเทศด้อยพัฒนาที่สุด ซึ่งน่าตกใจมาก

ประเทศไทยกำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว แต่ระดับการศึกษาคือแย่มากที่สุด จากการศึกษาของ McKinsey ในระบบการศึกษาของ ๒๐ ประเทศที่ดีขึ้น พบว่ามีปัจจัยเหมือนกันคือ หนึ่ง มีปัจจัยวิกฤต เช่น วิกฤตการเมือง วิกฤตเศรษฐกิจที่ต้องแก้ไข และสามารถผ่านวิกฤตและพัฒนาขึ้นมาได้ สอง มีวิกฤตการศึกษา ที่พบชัดเจนว่าถ้าปล่อยปละไปเช่นนี้ประเทศจะแย่งๆ และ สาม มีวิกฤตผู้นำ ซึ่งจะช่วยให้สำเร็จได้ ทั้ง ๒๐ ประเทศที่ระดับการศึกษาดีขึ้น พบว่ามีผู้นำทางการเมืองหรือผู้นำทางยุทธศาสตร์ที่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง เหล่านี้เป็นจุดที่สำคัญ

สิ่งที่ต้องทำของการปฏิรูปการศึกษา ปัจจุบันการศึกษาของไทยอยู่ระดับ poor ถ้าต้องการให้อยู่ระดับ fair ต้องหนุนเสริมระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น สอนเลขคณิต ให้เด็กคิดเลขเป็น สอนให้อ่านออกเขียนได้ เพิ่มมาตรฐานความสามารถของครู สร้างมาตรฐานขั้นต่ำของสถานศึกษา เป็นต้น ถ้าต้องการให้สูง

ขึ้นจากระดับ fair ก็ต้องมุ่งการสร้างระบบการเรียนการสอน การบริหารจัดการและบริหารการเงินให้ดีขึ้น หรือดำเนินการตาม แนวทางใหม่ของการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นจุดสำคัญทั้งคุณภาพ ผู้เรียน คุณภาพครู คุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ และคุณภาพ การบริหารจัดการ

หลายประเทศที่พัฒนาการศึกษาได้ไกลกว่าประเทศไทย อย่างเช่น หลายประเทศในทวีปยุโรป ได้แก่ ฟินแลนด์ นอร์เวย์ หรือแม้แต่ในทวีปเอเชีย ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ก็พัฒนาการศึกษาจากระดับ good ไป great โดยมุ่งสร้างครูและผู้บริหารมืออาชีพ ซึ่งมีค่าตอบแทนที่ดีไม่น้อยกว่านักกฎหมาย และมีศักดิ์ศรี ทำให้คนที่ดีที่สุดในสังคมอยากมาเป็นครู เป็นผู้บริหารโรงเรียน และก็จะพัฒนาให้สูงขึ้นจากระดับ great ไปสู่ excellence โดยเน้นพัฒนาแต่ละโรงเรียนมากกว่าพัฒนาระบบส่วนกลาง รวมทั้ง เน้นนวัตกรรมและแนวทางใหม่ๆ ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยมีความ พยายามที่จะเน้นพัฒนาในระดับสถานศึกษาเช่นกัน

อย่างไรก็ดีระบบการศึกษาไม่ว่าจะอยู่ในระดับ poor fair หรือ great ก็ตาม จุดสำคัญของรายงานของ McKinsey กล่าวว่าต้องเน้น ปัจจัยร่วม ๔ ด้านสำคัญคือหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนการสอน ค่าตอบแทนครูและผู้บริหารการศึกษาเพื่อจูงใจในอาชีพ เพิ่มความ ชำนาญและประสิทธิภาพของครูและผู้บริหาร และสร้างระบบ ข้อมูล ระบบการพัฒนา นโยบายและกฎหมายด้านการศึกษา

เมื่อพิจารณาการพัฒนาการศึกษาตาม ๔ แนวทางใหม่ของการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้จะเห็นว่าทั้ง ๔ แนวทางมีความสัมพันธ์กันไม่ได้แยกออกจากกัน มีลักษณะที่ซ้อนกันอยู่ นั่นคือแนวทางของคุณภาพการศึกษาก็คือคุณภาพผู้เรียนเป็นส่วนสำคัญที่สุด ต้องเป็นวงกลมใหญ่ที่สุดและมีความสัมพันธ์กับแนวทางที่เหลือ ได้แก่ ครู สถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่ และการบริหารจัดการใหม่ ซึ่งทิศทางการพัฒนาการศึกษาจะเป็นอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับนโยบายการศึกษาของรัฐ ปัจจุบันหากพิจารณานโยบายการศึกษาของพรรคการเมืองพบว่า มีเพียงบางพรรคเท่านั้นที่มีนโยบายการศึกษา เช่น เรียนฟรี เรียนดี มีงานทำ ขยายการศึกษาสู่ชนบท เพิ่มศูนย์เด็กเล็กใกล้บ้าน และที่ทำงานซึ่งหมายถึงพัฒนาเด็กตั้งแต่ก่อนเข้าเรียน จัดเงินกู้เพื่อการศึกษาคือการกู้ที่ผูกกับรายได้ในอนาคต ก็เป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษา จัดการศึกษาที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน สร้างโรงเรียนนักกีฬาอาชีพ พัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเน้นอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา ปรับปรุงการสอบเข้ามหาวิทยาลัย และการสอบ O-NET ปฏิรูปคุณภาพครู ให้หมื่นล้านบาทสร้างครูพลดหนี้ครู พัฒนาหลักสูตรเรียนครู ๙ ปี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่จัดให้เด็กแต่ละคนมีแท็บเล็ต (tablet) หรือให้ทุนพัฒนาโรงเรียนสองล้านบาททุกตำบล เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องที่ควรทำ และตรงกับการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้แต่รายละเอียดอาจแตกต่างกันไป ซึ่งจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญกับนโยบายการศึกษาต่างๆ เพราะเป็นเรื่องที่ต้องนำมาบริหารจัดการต่อไปข้างหน้า

การบริหารจัดการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญมาก เห็นได้ว่าการ
ศึกษาหรือการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญไม่สามารถดำเนินการได้
เพียงอย่างเดียว จะต้องมีการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และ
ตามอัธยาศัย รวมทั้งต้องมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วม
ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา ชุมชน
และอื่นๆ อีกมากไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานด้านการจ้างงานหน่วยงาน
ที่กำกับดูแลด้านการเงิน กฎหมาย ภาษีอากร หน่วยงานด้านการ
ประเมินผล ด้านสารสนเทศ มูลนิธิ/องค์กรในภาคเอกชน ธุรกิจ
หรือสถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา
สถาบันสังคมอื่นๆ หรืออาจกล่าวได้ว่าทุกคนทุกภาคส่วนของสังคม
ต้องเข้ามาร่วมกันจัดการศึกษา แต่ปัจจุบันมีปัญหาคือ รัฐดำเนินการ
จัดการศึกษาเองมากเกินไป แต่ให้การสนับสนุนและร่วมดำเนินการ
กับผู้มีส่วนร่วมอื่นๆ น้อยเกินไป ภาคเอกชนหรือชุมชนไม่ค่อยมี
โอกาสหรือไม่ได้รับการสนับสนุนในการจัดการศึกษามากนัก ยังขาด
กลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างรัฐและภาคเอกชน ชุมชน
เหตุนี้ในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง จึงมีวิสัยทัศน์ที่จะให้
ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้
เพื่อคนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาที่สำคัญคือ ต้องเพิ่มบทบาท
ของผู้ที่อยู่นอกภาครัฐให้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งการจัดการศึกษา
ในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ช่วยจัดระบบโครงสร้าง

การบริหารจัดการ สิ่งอำนวยความสะดวก และสร้างโอกาสพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับองค์กร ชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล จนถึงหมู่บ้าน นอกจากนี้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและธุรกิจให้เข้ามาทำงานร่วมกัน เช่น โรงเรียนและโรงงานต้องมาทำงานประสานกัน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคการเมืองและหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่ภาครัฐอาทิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ภาคศาสนา สื่อมวลชน องค์กรเอกชน รวมถึงหน่วยงานที่จัดการศึกษาในพื้นที่ ทั้งสถานศึกษา ครู คณาจารย์ ก็ต้องมีมาตรการต่างๆ ในการทำงานร่วมกัน

ในด้านงบประมาณทางการศึกษา ที่ผ่านมางบประมาณเพื่อจัดการศึกษาเป็นแบบ top down จากกระทรวงศึกษาธิการจัดให้หน่วยงานต่างๆ ลดหลั่นกันไป แต่ในยุคใหม่ควรจะบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (demand side) ก็คือจัดทรัพยากรไปยังผู้เรียน ให้ผู้เรียนเลือกรับบริการ ซึ่งคล้ายกับทางสาธารณสุข คือผู้ที่รับการรักษาพยาบาลเป็นผู้ไปเลือกรับบริการเอง ต่อไปในอนาคตผู้ได้รับการศึกษาจะต้องเป็นผู้มีสิทธิไปเลือกเองอย่างน้อยในระดับหนึ่ง นอกจากนี้มีมาตรการส่งเสริมการลงทุนทางการศึกษา ซึ่งในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมา มีแต่การลงทุนทางการเงินเพื่ออุตสาหกรรมเป็นหลัก ต่อจากนี้จะเน้นลงทุนด้านสมอง คือการลงทุนทางการศึกษา และมีกลไกขับเคลื่อนอื่น เช่น

การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การสร้างความรู้ความเข้าใจ การติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น เพื่อสนับสนุนและผลักดัน ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นกลไกที่จะร่วมกันรับผิดชอบ และร่วมกันดำเนินงาน ซึ่งมีการจัดทรัพยากรและงบประมาณ จำนวนมากสำหรับขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้

การขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของภาคส่วน ต่างๆ ในสังคม ได้มีโครงการนำร่องที่ดำเนินการร่วมกับภาคส่วน ต่างๆ เช่น โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของ ชุมชน ภาคเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งเป็นความรับผิดชอบต่อ สังคมโครงการสมัชชาการศึกษาเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โครงการสนับสนุนการศึกษาทางเลือก โครงการปรับเปลี่ยน ทักษะคติของผู้ปกครองหรือสังคมต่อการอาชีวศึกษา ซึ่งเป้าหมาย คือเพิ่มสัดส่วนจาก ๔๐ เป็น ๖๐ อย่างไรก็ตามก็ตีความสำเร็จของ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองนี้จะเป็นการกำหนด การพัฒนาประเทศในอนาคต จึงต้องมีการดำเนินการอย่าง ต่อเนื่อง มิใช่ขึ้นอยู่กับนโยบายหรือการเมืองระยะสั้นได้ ตรงกัน ข้ามนโยบายหรือการเมืองระยะสั้นจะต้องเข้ามาเสริมการปฏิรูป การศึกษาในระยะยาวให้ได้ และเงื่อนไขของความสำเร็จคือ การที่รัฐต้องเปิดทางให้เอกชน ท้องถิ่น บุคคล หน่วยงานอื่นๆ ที่อยู่นอกภาครัฐการให้มามีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุน การจัดการศึกษามากขึ้น

๒.๒ คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา : ประธาน อนุกรรมการ กนป. ด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและ การเรียนรู้

จุดเน้นสำคัญคือต้องเปิดโอกาสให้คนไทยทุกกลุ่มได้รับการศึกษาหรือการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ให้ได้รับการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพ อย่างน้อยมีเป้าหมายว่าจะต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาในสังคมได้ การมุ่งหวังที่จะยกระดับคุณภาพ ต้องเปลี่ยนแนวคิดเดิม มิใช่เน้นแต่เฉพาะกลุ่มเด็กเก่ง เพื่อให้เด็กไปสร้างชื่อเสียง แต่ต้องดูแลเด็กที่เรียนอ่อน ต้องช่วยเด็กที่เรียนอ่อน มิเช่นนั้นเด็กก็จะหลุดออกนอกระบบ

ที่ผ่านมามีการดำเนินการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมาก แต่คงปฏิเสธไม่ได้ว่า เด็กทุกกลุ่มอายุยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ซึ่งดูจากตัวเลขด้านสาธารณสุขที่แสดงให้เห็นถึงความถดถอยทางสมองของเด็กปฐมวัยก่อนเข้าเรียน อีกทั้งโอกาสของการเข้าเรียนพบว่าเด็กที่อยู่จังหวัดชายขอบหรือเด็กที่มีปัญหาต่างๆ รวมถึงเด็กพิการ ก็ยังเป็นกลุ่มที่มีการดูแลน้อยที่สุด ฉะนั้นสมควรดูแลเด็กทุกกลุ่มทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส เด็กพิการ เด็กที่อยู่จังหวัดชายขอบ ฯลฯ และควรดูแลตั้งแต่เด็กก่อนวัยเรียน เพราะมีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากเด็กในวัยเรียนต้องดูแลกลุ่มเด็กและเยาวชนในวัยเรียนที่หลุดออกนอกระบบ ไม่ได้เรียนหรือลาออกกลางคันจำนวนหนึ่งด้วย เพราะโดยกฎหมายและจิตวิญญาณของ

ความเป็นครู คงทอดทิ้งไม่ได้ รวมถึงต้องขยายโอกาสให้กว้างดูแล
กลุ่มประชากรวัยแรงงาน มีประมาณ ๒๐ ล้านคน ซึ่งเป็นกลุ่ม
ที่สร้างความมั่งคั่งให้กับประเทศ ไปแข่งขันกับอาเซียนหรือประเทศ
อื่นได้ แต่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า สิ่งเหล่านี้
สร้างความแตกต่างของคุณภาพชีวิตค่อนข้างมาก

การพัฒนาคนต้องเริ่มในเด็กเล็กๆ มิใช่ในเด็กระดับ
ประถมศึกษา เพราะสิ่งต่างๆ ที่เกิดก่อนเข้าโรงเรียนมีมากมาย
มหาศาล ฉะนั้นจึงต้องเข้าไปดูแลให้การศึกษาตั้งแต่ พ่อแม่ ปู่ย่า
ตายาย ในการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน และส่งเสริมให้ได้มีโอกาส
การเรียนรู้ในศูนย์ปฐมวัยดีๆ ก่อนระดับประถมศึกษา จึงมีข้อเสนอ
ว่าควรมีการคัดกรองเด็กเล็กตั้งแต่อายุ ๒ - ๓ ขวบ เพื่อดู
จุดเด่น จุดด้อย และสิ่งที่เป็นปัญหาต่อการเรียนรู้ เพื่อจะได้แก้ไข
ได้ทัน่วงที ไม่สายเกินแก้ ขณะนี้ได้ดำเนินการนำร่องในจังหวัด
นครสวรรค์และเป็นความร่วมมือกับทุกหน่วย พบว่า มีเด็ก
ประมาณ ๕๐๐ คน สามารถคัดกรองเด็กได้จริง มีข้อมูลเด็ก
ตั้งแต่อายุ ๒ - ๓ ขวบ ที่สามารถติดตามได้ทันที โดยไม่ต้องรอ
ค้นพบว่ามีปัญหาของออทิสติกหรือแอลดี

อีกประเด็นหนึ่งคือ อัตราการออกกลางคัน สถานศึกษาต้อง
ระวังไม่ให้นักเรียนออกกลางคัน หรือ zero drop out ไม่ว่าเด็กจะมีผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงต่ำเพียงใด เด็กก็ต้องได้เรียน ขณะนี้โรงเรียน
หลายๆโรงกำลังดำเนินการเช่นนี้อยู่ โดยมีแนวคิดที่ว่าโรงเรียนมี
ความภาคภูมิใจที่สามารถประคับประคองให้เด็กทุกคนได้เรียน มิใช่
สามารถใช้วิธีกำจัดไปได้แบบเนียนที่สุดโดยไม่มีใครเอาผิดได้

สำหรับการศึกษามหาภาคประชาชน คงไม่ใช่หน้าที่เฉพาะของ
การศึกษานอกโรงเรียน หรือ กศน. เพราะมีกลุ่มเป้าหมายของ
ประเทศสูงกว่า ๒๐ ล้านคน หากต้องเป็นความร่วมมือแรงร่วมใจ
ของทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ต้องจับมือกันและมุ่งไปที่คุณภาพชีวิต
ของคนทุกคน อย่างเช่น อบต. แห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์
ต้องการให้คนในชุมชนได้รู้เรื่องอินเทอร์เน็ต แต่มีคอมพิวเตอร์
๒ เครื่อง ไม่รู้จะทำอย่างไร ปรากฏว่ามีโรงเรียนมัธยมศึกษาใน
พื้นที่บริจาคคอมพิวเตอร์ให้ และโรงเรียนขยายโอกาสก็มา
ฝึกอินเทอร์เน็ต จึงเปิดเป็นอินเทอร์เน็ตตำบลในโรงเรียนได้เลย
เห็นได้ว่าเมื่อเกิดความร่วมมือกันระหว่าง กศน. โรงเรียน และ อบต.
ก็สามารถทำให้ตำบลแห่งนั้นเป็นต้นแบบของการเรียนรู้อินเทอร์เน็ต
ได้ทั้งตำบล

ท้ายที่สุดเรื่องการบริหารจัดการ ปัญหาปัจจุบัน
คือนโยบายทุกเรื่องมาจากส่วนกลางลงไปสู่พื้นที่ ซึ่งมีจำนวนมาก
เหลือเกินและทำเป็นเรื่องๆ ไม่ต่อเนื่อง ส่วนเงินงบประมาณจำนวน
มากก็กระจายลงไปซึ่งอาจไม่ได้ผลตรงตามต้องการ ทว่าสภาพ
ความเป็นจริงคนในพื้นที่มีแนวคิด/วิถีคิดดีๆ และเข้าใจบริบทได้ดี
กว่าควรให้โอกาสคนทำได้เป็นผู้คิด และควรปรับระบบการบริหาร
จัดการและปรับระบบงบประมาณ เน้นการกระจายอำนาจลงสู่
สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) อย่างแท้จริง
จัดสรรเงินลงมาพื้นที่ อย่าให้มีความเหลื่อมล้ำและให้วางแผนตัดสินใจ
มีการทำงานเป็นทีมสหวิทยาการ ให้คณะกรรมการสถานศึกษา

มีความเข้มแข็ง ซึ่งอาจดึงคนที่มีบารมีแห่งความเชื่อถือศรัทธา
เข้ามาร่วมบริหารการศึกษาด้วย ให้ภาคประชาสังคมมีบทบาท
การจัดการศึกษามากขึ้นเพื่อการแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น มีคณะ
กรรมการในระดับจังหวัดพัฒนาหลักสูตรของจังหวัด และเทียบโอน
กับส่วนกลาง รวมถึงปรับระบบการวัดและประเมินผลใหม่ ไม่ควร
ใช้ค่าเฉลี่ย เพราะมีผลกระทบต่อเด็กที่เรียนเก่งและเรียนอ่อน
โดยเฉพาะเด็กที่เรียนอ่อนก็จะหลุดออกนอกระบบโรงเรียนไปเลย

๒.๓ ศาสตราจารย์กิตติคุณสมหวัง พิธิยานุวัฒน์: อนุกรรมการ กนป. ด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้

การวัดผล PISA คือการวัดและประเมินผลโดยใช้ norm
และนำคะแนนของเด็กไทยเทียบกับเด็กประเทศอื่นๆ ผลจึงสรุป
ว่าการศึกษาของไทยแย่ง ซึ่งสมควรเป็นเช่นนั้น แต่ประเด็นการ
วัดและประเมินผลควรเป็นการประเมินผลรอบด้านและประเมิน
เชิงพัฒนาการด้วย โดยดูเปรียบเทียบกับคะแนนของเด็กปีที่แล้ว
กับปีปัจจุบันว่าดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร มิใช่ดูแต่คะแนนเฉลี่ยและ
ในเชิงเปรียบเทียบกันเท่านั้น เพราะเป็นการวัดเฉพาะอย่างใด
อย่างหนึ่งแล้วนำไปสรุปผลเลย ผลคะแนน O-NET ที่ใช้เป็น
ส่วนหนึ่งของการประเมินรอบสามจาก สมศ. ก็เช่นเดียวกัน หาก
ดูในเชิงคะแนนเฉลี่ยอย่างเดียวอาจจะไม่เกิดประโยชน์ คะแนน
O-NET เป็นเพียงส่วนหนึ่ง ประมาณร้อยละ ๓๐ ของหลักสูตร
เนื่องจากไม่ได้วัดในเรื่องหลักสูตรท้องถิ่น และวัดเฉพาะความรู้
ความสามารถและการคิดวิเคราะห์ มิใช่ประเมินผลรอบด้าน ซึ่ง

สอดคล้องกับคะแนน PISA ค่อนข้างชัดเจน จึงเป็นตัวแทนของทั้งหมดไม่ได้ จำเป็นต้องปรับนโยบายของการวัดให้เหมาะสมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

นโยบายสำคัญของการยกระดับการศึกษาของคนไทยมาเป็น ๑๒ ปี เป็นเรื่องค่อนข้างยาก แต่สิ่งหนึ่งคือต้องสนับสนุนการจัดการศึกษาทุกประเภท โดยเฉพาะควรสนับสนุนการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มคุณค่าและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของประเทศและสังคมโดยรวม โดยความต้องการกำลังคนด้านอาชีวศึกษาไม่เน้นที่ระดับปริญญาตรี แต่เป็นความต้องการการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือ ปวส. คือสูงกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช. ที่ได้รับผลตอบแทนไม่แตกต่างจากเด็กจบระดับสายสามัญมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ทางด้านคุณภาพของการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำกรอบคุณวุฒिवิชาชีพสำเร็จ ซึ่งมีความสำคัญในยกระดับและพัฒนาคุณภาพฝีมือกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้ได้รับผลตอบแทนที่สูง โดยเทียบตามคุณภาพฝีมือไม่ใช่เทียบจากประกาศนียบัตรหรือปริญญา

ประเด็นการศึกษาที่ต้องให้ความสำคัญต่อไป คือการศึกษาเพื่อปวงชน ให้คนไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกัน ที่ผ่านมาสังคมไทยมีความแตกต่างมากระหว่างคนรวยกับคนจน ระหว่างโรงเรียนในชนบทที่ก้าวช้ากว่าโรงเรียนในเมืองอย่างมาก เนื่องจากทรัพยากรที่ได้รับไม่สามารถทำให้โรงเรียนชนบทในอำเภอหรือ

จังหวัดชายขอบพัฒนาได้รวดเร็ว กรณีเช่นนี้จึงทำให้การศึกษา
ขั้นพื้นฐานมีคุณภาพแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น รัฐมีหน้าที่ลดช่อง
ว่างของความแตกต่างกันในเรื่องคุณภาพการศึกษา แต่ปัญหา
นี้มีใช่เรื่องง่าย เพราะถ้ารัฐให้ทรัพยากรเท่าๆ กัน แต่อัตราความ
ก้าวหน้าของคุณภาพโรงเรียนในเมืองและนอกเมืองไม่พร้อมกัน
อย่างแน่นอน ฉะนั้นจึงต้องกระจายอำนาจให้สถานศึกษา โดย
กระทรวงศึกษาธิการต้องลดบทบาทการจัดการลง แต่ให้เพิ่ม
การส่งเสริมสนับสนุนมากขึ้น และใช้เครื่องมือในรูปแบบการมี
ส่วนร่วมของคณะกรรมการตั้งแต่กรรมการสถานศึกษาไปถึง
กรรมการในระดับชาติ และทำให้กรรมการสถานศึกษา ท้องถิ่น
และเขตพื้นที่การศึกษามีความเข้มแข็ง

การพัฒนาการศึกษาของไทยให้มีคุณภาพและเกิดผลกับ
ผู้เรียนจริง จากความคิดเห็นของนักศึกษามีประเด็นที่น่าสนใจ ๓
เรื่องคือ ต้องมีแหล่งเรียนรู้สามารถใช้ICT เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และมี
วัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยตัวเอง นอกจากนี้สิ่งที่อยากเห็นคือ
แบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ ต้องการให้ผู้ใหญ่ในวันนี้เป็นแบบอย่าง
ของการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง และเป็นแบบอย่างของความ
ซื่อสัตย์ อุทิศตน เสียสละเพื่อส่วนรวม มีจิตอาสา เป็นต้น สำหรับ
การประกันคุณภาพการศึกษา จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ๑๐ ปี
เห็นได้ว่าหลายคนทำเพราะเป็นกฎหมาย หากทว่าสิ่งที่เป็นคุณภาพ
จะเกิดขึ้นได้ทุกคนต้องทำด้วยใจ ด้วยฉันทะ และไม่ใช่ประกันคุณภาพ
การศึกษาในระดับสถานศึกษาเท่านั้น แต่ต้องลงลึกถึงหลักสูตร

และการเรียนการสอนนั้นคือถึงแต่ละบุคคล ฉะนั้นการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองต้องเน้นการประกันคุณภาพการศึกษาถึงระดับบุคคล ทุกคนทำด้วยใจ และพัฒนาคุณภาพระดับหลักสูตร และการเรียนการสอนด้วยวงจรคุณภาพ PDCA

กุญแจสู่ความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองคือการปฏิรูปครู กล่าวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ว่า “ถ้าไม่ปฏิรูปครู ปฏิรูปการเรียนรู้อีกไม่มีวันสำเร็จ” หมายความว่าคุณภาพของครูเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ดังที่รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการของประเทศสิงคโปร์กล่าวไว้ชัดเจนในการประชุม Global forum ว่าประเทศสิงคโปร์มีระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพที่สุดประเทศหนึ่งของโลกได้เพราะมีครูที่มีคุณภาพ การปฏิรูปการศึกษาในรอบสองจึงต้องเน้นพัฒนาครู เช่น โครงการส่งเสริมครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ หรือ สควค. โดยให้ทุนผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ แต่น่าเสียดายที่บางมหาวิทยาลัยคัดสรรคนที่มีความรู้เท่านั้น แต่ไม่คัดสรรคนที่มีคุณลักษณะเหมาะสมจะมาเป็นครู เพื่อให้ได้ครูที่มีความเข้มแข็งทางวิชาการ แก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู

ปัจจุบันมีปัญหาคุณภาพของครูที่สอนในโรงเรียนชายขอบไกลๆ ปัญหาขาดแคลนครูสอนไม่ครบทุกสาระวิชา ฉะนั้นประเด็นสำคัญมากของครูพันธุ์ใหม่ คือต้องกำหนดตั้งแต่ตอนให้ทุนว่าเมื่อจบการศึกษาต้องไปสอนที่โรงเรียนตามที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้น จึงจะ

สร้างคุณภาพครูให้กับโรงเรียนเหล่านี้ได้จริง นอกจากนี้ต้องส่งเสริมวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ตามมาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๒ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาครูประจำการให้เป็นครูยุคใหม่ รวมทั้งต้องเลิกการอบรมและพัฒนาครูประจำการที่โรงแรม แต่ให้ใช้ฐานโรงเรียนเป็นการอบรม คือสำรวจในโรงเรียนว่ามีใครเก่งด้านใด และให้การรับรองโรงเรียนเป็นศูนย์ฝึกอบรมที่มีความชำนาญเฉพาะเรื่อง ให้กระจายอยู่ทั่วประเทศ และให้คุปองแก่ผู้ที่ต้องการจะพัฒนาไปอบรมที่ฐานโรงเรียนนั้นๆ หากเป็นไปได้ควรเชื่อมโยงการฝึกอบรมกับการพิจารณาเข้ารับการบรรจุแต่งตั้ง และการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อให้มีเอกภาพในระบบการพัฒนาวิชาชีพครู

การประชาสัมพันธ์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ก็เป็นสิ่งสำคัญและต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างกระแสปฏิรูปการศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจและเห็นพ้องตรงกันกับการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา หากมีปัญหาอะไรก็นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน รวมถึงต้องมีผู้นำแสดงพฤติกรรมที่ชัดเจนว่าจะผลักดันการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สร้างการมีส่วนร่วมและสื่อสารให้ทุกคนตระหนักว่าโรงเรียนจะมีอิสระในการบริหารจัดการ ดึงพ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาและให้มีบทบาทมาก

ขึ้นกว่าในปัจจุบัน เหล่านี้จะเป็นองค์ประกอบที่ดีเพื่อร่วมกันพัฒนา
คุณภาพการศึกษา

ท้ายที่สุดอยากนำคำกล่าวของผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่ง
(นายอมเรศ ศิลาอ่อน) ที่ว่า การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษ
ที่สองมีสิ่งสำคัญ ๓ อย่าง คือ หนึ่ง ลงมือทำ พุดน้อยแต่ทำให้
มาก สอง ทำคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้ และ
สาม ปรับสัดส่วนอาชีพะเป็นร้อยละ ๖๐ สามัญ ๔๐ และให้
การศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานสากลทั้งในระดับปริญญาตรี
และอาชีวศึกษา

๒.๕ นางอรทัย มูลคำ: ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง สพฐ. มีจุดเน้นอยู่
๔ ประเด็นคือ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพผู้สอน คุณภาพสถานศึกษา
และคุณภาพการบริหารจัดการ ทั้งนี้ในแต่ละประเด็นมีเป้าหมาย
และจุดยืนของแต่ละเรื่อง กล่าวคือด้านคุณภาพผู้เรียน เน้นเป้าหมาย
ทางวิชาการและทักษะชีวิต ให้สอดคล้องกับเรื่องอนุสัญญาว่า
ด้วยสิทธิเด็ก สิทธิที่จะมีชีวิตรอดคือ ๐-๑๘ ปี เด็กไม่ว่าสัญชาติ
ใดก็ตาม หากอยู่ในประเทศไทยจะต้องมีที่เรียน ต้องได้รับการ
พัฒนาทั้งกายและจิต น้ำหนักส่วนสูงต้องได้ตามเกณฑ์ของ
กระทรวงสาธารณสุข และต้องได้รับการปกป้อง ค้ำครอง และ
ดูแลเรื่องปัญหายาเสพติด แม่วัยใส เพศศึกษา สร้างระบบดูแล
ช่วยเหลือให้เข้มแข็ง ปฏิบัติจริง และให้มีส่วนร่วมขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และพ่อแม่ผู้ปกครอง นอกจากนี้ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนผลสอบ O-NET ต่ำ ต้องแก้ปัญหาการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ต้องอ่านออกเขียนได้ เพื่อเป็นฐานนำไปสู่การเรียนในระดับต่อไป และเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ต้องอ่านคล่อง เขียนคล่อง อ่านจับใจความได้และต้องเข้าใจความหมาย รวมถึงเด็กต้องได้รับโอกาสที่จะเลือกตัดสินใจเรียนตามความถนัดของตน ต้องแก้ปัญหาขาดคุณธรรม จริยธรรม และต้องมีการเตรียมคนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้วย

ด้านคุณภาพผู้สอน อายุของครูไม่ใช่ปัญหา จึงเน้นเรื่องสมรรถนะของครู ให้เป็นผู้อำนวยความสะดวก เรียนรู้ พัฒนาความรู้ และทักษะด้าน ICT และภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นจุดอ่อนของครู เพื่อให้ครูสามารถใช้ ICT ค้นหาความรู้แปลกใหม่และนำมาปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปรับหลักสูตรเป็นร้อยละ ๓๐:๓๐ ให้มีการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และจัดสถานที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับทุกสาระวิชารวมถึงปรับวิธีการสอนการบอกและการสั่งมาเป็นรู้จักตั้งคำถาม และกระตุ้นการคิดของผู้เรียนด้วยการตั้งคำถาม เน้นการใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน อีกประเด็นหนึ่งคือผลงานทางวิชาการของครูและผู้บริหารที่ผ่านการประเมินวิทยฐานะค่อนข้างยาก เพราะมิใช่ผลงานจากเนื้องาน สิ่งสำคัญคือผลงานของครูควรดูผลงานที่เกิดจากเด็ก มากกว่าดูผลงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหรือการพัฒนาใน

ห้องเรียนเลข ควรเน้นการประเมินเชิงประจักษ์ และเน้นการ
รับรองผลงานจากต้นสังกัด เน้นทั้งผลงานเด็ก ผลงานโรงเรียน
ผลงานผู้บริหารและครูที่เป็นผลงานเชิงประจักษ์ เพราะเป็นผลงาน
ที่เป็นเนื้อแท้ของการทำงานอย่างแท้จริง

ด้านคุณภาพสถานศึกษาปัจจุบันคัดเลือกโรงเรียนดีมีคุณภาพ
จำนวน ๑๐,๐๐๐ โรงเรียน และแบ่งเป็นประเภทโรงเรียนที่มีคุณภาพ
มาตรฐานสากล ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียน
มัธยมศึกษาประจำจังหวัดที่มีผลงานดีเด่น จำนวนประมาณ ๕๐๐ โรงเรียน
อีกประเภทหนึ่งคือ โรงเรียนดีประจำอำเภอ หรือโรงเรียนในฝันเดิม
ซึ่งขณะนี้คัดเลือกได้ประมาณ ๖,๕๓๓ โรงเรียนทั่วประเทศ แต่ไม่ครบ
ทุกตำบลเพราะบางตำบลมีขนาดเล็กเกินไป มีนักเรียนน้อยกว่า
๔๐ คน อาจมีการยุบรวมหรือออกในรูปแบบโรงเรียนสาขาหรือเรียน
รวม ซึ่งต้องพิจารณาจากการทำ School mapping เพื่อศึกษา
คุณภาพ จุดแข็ง จุดอ่อนของรายโรงเรียน รวมถึงบางโรงเรียน
อยู่ตามเกาะแก่งต่างๆ และอีกประเภทหนึ่งคือ โรงเรียนจุฬาภรณ
ราชวิทยาลัยและโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ที่สนับสนุนให้เป็น
โรงเรียนวิทยาศาสตร์ จะเป็นโรงเรียนดีมีคุณภาพและเป็นต้นแบบ
ในทุกอำเภอทุกจังหวัดที่แสดงถึงวิธีดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จ
รวมทั้งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการศึกษาโดยเฉพาะองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เช่น เสอเพอโมเดล จังหวัดอุดรธานี
เป็นตัวอย่างที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วม
ตั้งแต่การวางแผน กำหนดเป้าหมาย บทบาทหน้าที่ ผู้รับผิดชอบงาน

และสนับสนุนงบประมาณร่วมกัน เช่น ให้ อบท. ดูแลสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของเด็ก โรงเรียนดูแลเรื่องการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และวัดดูแลเรื่องคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งสนับสนุน งบประมาณร่วมกันเรื่องอาหารกลางวัน อาหารเสริม เป็นต้น นอกจากนี้ส่งเสริมให้ภาคเอกชน/ธุรกิจ สถานประกอบการ มีส่วนร่วมดำเนินการ CSR หรือโครงการพัฒนาการศึกษา เป็นส่วน หนึ่งของกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Respon- sibility: CSR) ซึ่งขณะนี้ สพฐ. ได้มีการขยายผลโดยประสานกับ คณะกรรมการวิสาหกิจของกระทรวงการคลัง ซึ่งเห็นความสำคัญ การดำเนินการเรื่อง CSR กับ สพฐ. และ สพฐ. ได้รับงบประมาณ การดำเนินการ CSR จำนวน ๔๐ กว่าล้านบาท หากภาคเอกชนเข้า มามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาก็ยังสามารถนำไปลดหย่อนภาษีได้

ด้านการบริหารจัดการ เน้นการกระจายอำนาจและการ มีส่วนร่วมโดยเฉพาะเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครอง นอกจากนี้ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนดีประจำตำบล โดยทำความตกลงกับ กระทรวงมหาดไทยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลโรงเรียนดี ประจำตำบล ขณะเดียวกันโรงเรียนดีประจำอำเภอเป็นที่เลี้ยงให้ โรงเรียนดีประจำตำบลได้ขับเคลื่อนเป็นโรงเรียนดีต่อไปนอกจากนี้ ให้ความสำคัญเรื่องเครือข่าย ให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการศึกษา ของทุกภาคส่วนในสังคม

๒.๕ นายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ: นายกเทศมนตรีเมืองยะลา

เทศบาลนครยะลาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทและรับผิดชอบการจัดการศึกษาตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ เป็นต้นมา จากตัวเลขภาพรวมผลการประเมินของ PISA ในปี ๒๕๕๒ และ ๒๕๕๓ มีคะแนนต่ำมาก ทำให้เห็นปัญหาของการศึกษาและส่งผลต่อปัญหาทางสังคมตามมาอย่างเช่น กรณีการพาหินใส่รถหรือการยิงรถคันแรกที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่สะท้อนถึงปัญหาสภาพสังคมและการเมืองการปกครองซึ่งอาจกล่าวได้ว่าปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัด ฉะนั้นการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนี้ จำต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชน และมีกลไกสร้างให้ประชาชนเกิดความตระหนักและร่วมเป็นเจ้าของเรื่อง สังคมจึงจะดีได้

ในฐานะที่เป็นผู้บริหารเทศบาล ได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาท้องถิ่นมาตลอด ได้เชิญสถานศึกษามาประชุม และสถานศึกษาแต่ละแห่งเชิญผู้ปกครอง ซึ่งเป็นคนหาเช้ากินค่ำ ให้มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการเรียนของบุตรหลาน เขาก็มา แสดงถึงว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญเรื่องการศึกษาสูงมาก เพราะหลายครอบครัวมาประชุมจะต้องเสียสละรายได้ที่มาจุนเจือครอบครัว เพราะฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการพัฒนาสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม

ทุกวันนี้ท้องถิ่นหลายแห่งใช้การศึกษาเป็นตัวกำหนดรูปแบบ
ทางการเมือง เช่น นายกเทศบาลเมืองภูเก็ตหรือจังหวัด
นครศรีธรรมราช ที่ให้ความสนใจและขับเคลื่อนการพัฒนาการ
ศึกษามาตลอด และให้ความสำคัญกับการดึงประชาชนเข้ามามี
ส่วนร่วม ทำให้เป็นที่ยอมรับและได้รับคัดเลือกเข้ามาบริหาร การ
พัฒนาการศึกษาหรือการทำให้โรงเรียนดีมีคุณภาพ ปัจจัยสำคัญ
คือผู้นำ ซึ่งขณะนี้ เป็นวิกฤติของประเทศที่ไม่สร้างผู้นำ ถ้าได้ผู้บริหารดี
โรงเรียนก็จะดี แต่ถ้าผู้บริหารบกพร่อง โรงเรียนที่ดีก็จะกลายเป็น
โรงเรียนไม่ได้ จึงควรทำให้มีผู้บริหารมืออาชีพและกระทรวงศึกษาธิการ
ก็ไม่ควรเรียกประชุมผู้บริหารที่กระทรวงบ่อยนัก เพราะผู้บริหาร
แทบไม่ได้อยู่โรงเรียนเลย ควรเป็นการประชุมทางไกล หรือประชุม
ในพื้นที่ แม้กระทั่งการคัดกรองเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร ก็เป็นสิ่ง
สำคัญที่ควรพิจารณาคนในท้องถิ่นที่มีความสามารถและมีคุณลักษณะ
ของการเป็นผู้บริหารมืออาชีพได้รวมถึงต้องทำสัญญาหรือ
ข้อตกลงว่าเมื่อเข้ามาบริหารแล้ว จะต้องทำให้คะแนน O-NET
ของผู้เรียนสูงขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องค่อนข้างยากมาก

เช่นเดียวกันหลักสูตรก็มีความสำคัญ มีชาวออสเตรเลีย
คนหนึ่งกล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาของประเทศไทยยิ่งเรียนยิ่ง
แตกसानจนจับแก่นอะไรไม่ได้ ซึ่งดูจากคนที่จบปริญญาตรีก็ยัง
ทำอะไรให้เป็นสาระไม่ได้ หากพิจารณาหลักสูตรแต่ละระดับก็
ไม่มีความต่อเนื่องกัน ฉะนั้นแผนการศึกษาต้องมีความชัดเจน
และต่อเนื่องตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา และที่สำคัญ

หลักสูตรต้องไม่ใช่เหมือนเสื้อแบบเดียวที่ใช้กันทั้งประเทศ ยกตัวอย่าง
ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องทำหลักสูตรเรื่องพหุวัฒนธรรม
เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาในท้องถิ่นของตนได้ หากหลักสูตรไม่
สามารถแก้ปัญหาใกล้ตัวได้ก็นับเป็นความล้มเหลวของระบบการศึกษา
วันนี้การจัดการศึกษาของเทศบาลนครยะลามีการสร้างหลักสูตร
ปฐมวัยเพื่อเตรียมผู้เรียนให้เป็นผู้ใหญ่ที่จะสามารถเป็นผู้นำหรือ
เป็นพลเมืองที่ดี พร้อมเรียนรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตยเพื่อสร้าง
สังคมไปสู่การปรองดอง และหลักสูตรแต่ละระดับมีความต่อ
เนื่องกัน

ครูผู้สอนถือเป็นปัจจัยความสำเร็จของการปฏิรูปการ
ศึกษา ครูผู้สอนใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้ต่างจากที่อื่น
และโรงเรียนเทศบาลก็มีปัญหาขาดครูสอนภาษาอังกฤษ และ ICT
ซึ่งเป็นนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ส่วนกลุ่มสาระหลักๆได้โอกาส
ที่ดีที่รัฐบาลออสเตรเลียมาอบรมครูผู้สอนกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์
ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งมีผู้รู้จากคณะวิทยาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาให้การอบรมครูวิทยาศาสตร์จำนวน
๓๘๐ คน การมีครูในจำนวนที่พอเพียงเป็นปัจจัยที่ทำให้การปฏิรูป
การศึกษาบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องเร่งสร้างครูพันธุ์ใหม่หรือครูที่
มีจิตสำนึก เป็นครูมืออาชีพ ให้มีระบบค่าตอบแทนที่เหมาะสม
รวมทั้งการเปลี่ยนค่านิยมของคนที่จะมาเป็นครู และสร้างระบบ
การวัดค่านิยม อย่างเช่น การสอบเข้ามหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ และ
มหาวิทยาลัยออกฟอร์ด มีการวัดค่านิยมของนักเรียนมัธยมศึกษา

ตอนปลายที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัยโดยให้เขียนประวัติตัวเอง แม้กระทั่งคนที่จะมาเรียนแพทย์ ก็ต้องมีการวัดเรื่องความเสียสละ มีจิตกุศล ในประเทศไทยนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่านิยมเรียน กวดวิชาในวันเสาร์-อาทิตย์กันมาก จึงเกิดการเบียดเบียนของแต่ละอาชีพ บางคนมีความถนัดด้านหนึ่งแต่ต้องไปเรียนอีกด้านหนึ่ง ซึ่งต้องมา ทบทวนกันใหม่เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำเรื่องโอกาสทางการ ศึกษา เพราะบางคนที่มีศักยภาพจริงๆ แต่อาจไม่มีโอกาสได้เรียน ในสิ่งที่ดีก็ได้ จะทำให้เสียโอกาสของคนดีที่ออกไปทำงานให้กับ สังคม ฉะนั้นควรมีการแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพตั้งแต่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

การจัดการศึกษาของเทศบาลเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม และเครือข่าย เพราะการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชนและ ภาคประชาชนทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ กิจกรรมการมี ส่วนร่วมอาจจัดในรูปแบบการประชุมสภาประชาชน การประชุม กรรมการชุมชน เทศบาลสัญจร สภากาแฟ เป็นต้น นโยบาย การจัดการศึกษาจะเริ่มตั้งแต่ในหญิงวัยเจริญพันธุ์ เรื่องการดูแล ภาวะโภชนาการและการตั้งครรภ์ที่ถูกต้อง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษาและการ อุดมศึกษา โดยประเด็นทางการศึกษาแบ่งเป็น ๔ ด้าน คือ

๑. การศึกษาเพื่อการมีอาชีพ

๒. ความเป็นพลเมืองดีของสังคม มีจิตสาธารณะ และให้
เกิดสันติสุข

๓. สำนักรักถิ่นฐาน โดยมีหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้คนสำนักรักท้องถิ่น และเข้าใจการอยู่ร่วมกัน และมีหนังสืออ่านนอกเวลา และ e-book เช่น เมืองน่าอยู่ที่หนูรัก ไข่นุ้ยกับแพะน้อยในวังฮาราฮียอ เป็นต้น

๔. ปลูกฝังและสร้างค่านิยม ๙ ด้าน ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ กตัญญู

การจัดการศึกษาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความหลากหลายตามพหุวัฒนธรรม ซึ่งมีความแตกต่างกันมาก เทศบาลนครยะลา เน้นการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในศูนย์เด็กเล่นต่างๆทั้งในเมือง และตามรอบๆ เมือง เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ได้จัดตั้งศูนย์สร้างสรรค์हरษาเพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ ที่ทำเป็นชุดความรู้ มีบันทึกเล่มจิ๋ว เปิดกระเป่าเหลาสมองเพื่อฝึกคณิตศาสตร์ และจัดทำห้องสมุดที่สวนน้ำ (TK park) เพื่อสร้างการเรียนรู้แก่ชุมชน ซึ่งมีผู้มาใช้บริการปีละประมาณ ๓ ล้านคน โดยมีแนวคิดของคำว่า “LEARN” คือ

L - Learn คืออัจฉริยภาพส่วนบุคคล เป็นความสามารถในการอ่าน การสร้างสรรค์ศิลปะ

E - Experience คือการแสวงหาความรู้ตามอัธยาศัย
จากการเรียนรู้นอกระบบ

A - Aesthetics คือการมีสุนทรียภาพของการอยู่ร่วมกัน

R - Relationship คือสัมพันธภาพ

N - Networking คือการสร้างเครือข่าย

นอกจากนี้เทศบาลนครยะลา มีนโยบายการสร้างจิตสาธารณะ
ให้ผู้เรียนจากทุกโรงเรียนต้องมาเรียนหนังสือ และเรียนรู้งานใน
เทศบาล เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของเทศบาล มีโครงการธรรมะ
สัญจรเพื่อให้ครอบครัวทั้งชาวพุทธและมุสลิมเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วม
กัน เคารพกันและกัน มีโครงการติวทางด้านวิชาการ โครงการ
ส่งเสริมทางด้านกีฬาและดนตรี โครงการพัฒนาด้านจิตใจ โดย
เข้าค่ายคุณธรรม โครงการฝึกแก้ปัญหาโดยการสร้างใบงานให้
คิด เป็นต้น

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุม

ประเด็นที่ ๑ ปัญหาการอ่านหนังสือไม่ออกทั่วประเทศ แต่เดิมน
เด็กจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ยังอ่านภาษาไทยไม่ได้ ก็จะทำให้สอบตก
ซ้ำชั้น แต่ทุกวันนี้ไม่มีการซ้ำชั้น ต้องมาสอนภาษาไทยกันใหม่ในระดับ
มัธยมศึกษา การที่เด็กไทยอ่านหนังสือไม่ออกจำนวนมาก ส่วนหนึ่ง
ชี้ให้เห็นว่าครูไม่มีเวลาสอน เพราะหนึ่งครูไม่ได้อยู่ห้องเรียน หรือครู
ต้องทำงานหลายเรื่อง หรือครูต้องไปอบรมมากมาย สองคือครูต้อง
ประเมินวิทยฐานะ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนต้องทำวิทยฐานะและ

ครูต้องช่วย สามคือ ครูต้องเตรียมรับการประเมินของ สมศ. ซึ่งไม่ได้ประเมินตามสภาพจริง นอกจากนี้โรงเรียนจะได้รับการประเมินหลายเรื่องจากหลายหน่วยงานมาก จึงน่าจะมืองค์กรเพียงแห่งเดียวที่ทำหน้าที่ในเรื่องการประเมินทั้งผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และโรงเรียน เพื่อลดภาระงาน และให้ครูมีเวลาสอนเด็กอย่างมีคุณภาพ และสี่ในฐานะครูผู้สอน การที่เด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ อาจเนื่องมาจากการสอนผิดวิธี ไม่ได้สอนแบบสะกดคำแต่สอนอ่านเป็นคำ สิ่งแรกที่ต้องทำคือเปลี่ยนวิธีสอนไปเป็นแบบเดิมคือสอนแบบสะกดคำ

ประเด็นที่ ๒ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกคน โดยเฉพาะจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่มีจุดอ่อนตรงที่ไม่รู้ว่าใครทำอะไรและทำอย่างไร และการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง จึงทำให้เข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย ส่วนประเด็นการกระจายอำนาจ ตั้งแต่ประกาศว่าโรงเรียนเป็นนิติบุคคล จนถึงวันนี้ก็ยังไม่สามารถทำได้ หรือกรณีของครูไม่ได้สอนตามวุฒิ หรือตามวิชาที่ถนัด หรือแม้กระทั่งเรื่องการบริหารงบประมาณ โรงเรียนก็ไม่สามารถเลือกทำได้ สิ่งเหล่านี้ต้องยอมรับว่าส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก ฉะนั้นหากสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนได้ การกระจายอำนาจคงต้องตามมาและอำนาจรัฐในส่วนกลางก็จะน้อยลง

ประเด็นที่ ๓ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมิใช่ตัดสินตรงคะแนนค่าเฉลี่ยของผลสอบ O-NET และหากคำนึงถึงค่า

เฉลี่ยและผลการประเมินของ สมศ. เพียงอย่างเดียว โดยไม่ให้ความสำคัญของผลประเมินเพื่อพัฒนาการ หรือพัฒนาความก้าวหน้า เช่น ผลสัมฤทธิ์ของเด็กนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่งเพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อน เป็นต้น การศึกษาก็อาจจะล้มเหลวได้ นอกจากนี้ ควรพิจารณาข้อสอบและผลคะแนนสอบ O-NET ว่าได้มาตรฐานและเหมาะสมหรือไม่ สามารถใช้เป็นเครื่องมือประเมินผลได้หรือไม่ รวมทั้งต้องพิจารณาหลักการว่าควรจะนำผล O-NET มาใช้ในการประเมินรอบสามของ สมศ. หรือไม่ ซึ่งมีนักเรียนคนหนึ่งถามว่าผลสอบ O-NET มีผลต่อเกรดของตนหรือไม่ คำตอบก็คือไม่มีผล นักเรียนจึงทำให้ผ่านๆ ไป เพราะไม่มีคุณค่าต่อชีวิตของเขา ฉะนั้น สมศ. คงต้องพิจารณาปรับมาตรฐานเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ และไม่ใช่นำมาใช้ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้เหมือนกัน หากไม่ปรับก็จะเหมือนผลประเมินรอบที่สอง ซึ่งรู้แล้วว่าไม่ผ่านก็ไม่ต้องมาประเมินให้สิ้นเปลืองงบประมาณ

ประเด็นที่ ๔ การปฏิรูปการศึกษาต้องเข้าใจข้อมูลพื้นฐานและบริบทต่างๆ ของแต่ละท้องถิ่น ต้องรับรู้ปัญหาการศึกษาและความเดือดร้อนของแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกัน เช่น เรื่องอาชีวศึกษา เด็กที่จบระดับ ปวช. เทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และมาเรียนต่อระดับ ปวส. ปรากฏว่าเด็กเหล่านี้ก็ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำ อ่าน เขียนและพูดไม่คล่องเช่นกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องแก้ไข หรือเด็กใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ ๓ หรือ ปีที่ ๖ ต้องออกมาทำงานก็มีปัญหาติด

ยาเสพติด หากส่งเสริมให้เรียนภาคบังคับหรือให้เรียนอาชีวศึกษา จะต้องปรับหลักสูตรตามท้องถิ่น และเน้นการประสานความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะสถานประกอบการเป็นหลัก

ประเด็นที่ ๕ คุณภาพการศึกษาไม่ค่อยก้าวหน้า ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือการเมืองเข้ามาขึ้นนำการศึกษา และการเมืองจะมองการศึกษาในระยะสั้นเพียงอย่างเดียว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและไม่ต่อเนื่อง ทว่าสิ่งที่ควรจะเป็นก็คือการเมืองกับการศึกษาต้องคู่ไปด้วยกัน ไม่ใช่ดูแลเพียงระยะสั้นๆ และจะต้องมีทรัพยากรทางการศึกษาอีกด้วย นอกจากนี้การปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในอีก ๑๐ ปี ข้างหน้า ไม่ใช่มองการศึกษาในแง่มุมเดิมที่ทำกัน แต่เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างแท้จริง และเป็นการปฏิรูปในหลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องครู สถานศึกษา หรือระบบบริหารจัดการ ที่มุ่งให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็นเป้าหมายหลักที่สำคัญที่สุด

ส่วนที่ ๔ ผลการเรียนรู้ในเวทีการประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มจังหวัดในภาคใต้

การประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๖๑) เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มจังหวัดในภาคใต้ ๑๔ จังหวัดจัดขึ้นจำนวน ๒ ครั้ง โดยครั้งที่ ๑ จัดเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๓

๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ณ ห้องจามจรี ๑ โรงแรมภูเก็ตเมอร์ลิน จังหวัดภูเก็ต มีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นกลุ่มเป้าหมายจาก ๗ จังหวัดในภาคใต้ ได้แก่ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา กระบี่ ตรัง และภูเก็ต จำนวน ๕๒๗ คน และครั้งที่ ๒ จัดเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ณ ห้องราชมังคลา แกรนด์บอลรูม ราชมังคลา พาวิลเลียน บีช รีสอร์ท จังหวัดสงขลา มีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นกลุ่มเป้าหมายจาก ๗ จังหวัดในภาคใต้ ได้แก่ นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน ๑,๐๐๐ คน

การประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครู คณาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ บุคลากรที่มีหน้าที่สนับสนุนการจัดการศึกษาทั่วประเทศทุกระดับและประเภทการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน/ธุรกิจ และสถานประกอบการ และภาคประชาชน ได้แก่ ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชนและสื่อมวลชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และร่วมกันผลักดันและนำไปปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ในกิจกรรมการประชุมทั้ง ๒ ครั้ง มีเวทีนำเสนอนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองและแนวทางขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมีช่วง

เวลาให้ผู้เข้าร่วมประชุมถามคำถาม และตอบแบบประเมินผล การเรียนรู้จากการเข้าร่วมประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจฯ ซึ่งได้รวบรวมคำถามและแบบประเมินผลการเรียนรู้ของการจัด ประชุมทั้ง ๒ ครั้ง โดยครั้งที่ ๑ ได้แบบประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน ๒๘๗ ฉบับ และครั้งที่ ๒ ได้แบบประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน ๓๒๘ ฉบับ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๖๑๕ ฉบับ พร้อมทั้งนำมา ประมวลผล โดยการนำเสนอผลแบ่งเป็น ๕ เรื่องหลักๆ คือ

๑. สภาพปัญหาทางการศึกษาที่พบในพื้นที่และข้อเสนอแนะ
๒. การดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่
๓. การเรียนรู้เกี่ยวกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาใน ทศวรรษที่สองเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากการเข้าร่วม ประชุมของกลุ่มจังหวัดในภาคใต้
๔. การนำสิ่งที่เรียนรู้จากการเข้าร่วมประชุมไปดำเนินการ ในพื้นที่และความต้องการการสนับสนุน
๕. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการเข้าร่วมประชุม

๑. สภาพปัญหาทางการศึกษาที่พบในพื้นที่และข้อเสนอแนะ

จากคำถามและการตอบแบบประเมินผลการเรียนรู้ของ ผู้เข้าร่วมประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องแนวทางการขับเคลื่อน การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาทั้ง ๒ ครั้งของกลุ่มจังหวัดในภาคใต้ดังกล่าว ข้างต้น นำมาประมวลสรุปภาพรวมของสภาพปัญหาเร่งด่วน

ทางด้านการศึกษาที่พบในพื้นที่และข้อเสนอแนะ โดยจำแนกตาม
เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองเพื่อพัฒนา
คุณภาพการศึกษาได้ดังนี้

๑.๑ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย

ปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้
ที่พบในพื้นที่แสดงผลดังตาราง

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๑. คุณภาพของผู้เรียน</p>	<p>๑. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กไทยต่ำ (โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา) โดยพิจารณาจากคะแนนผลสอบ O-NET ที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ไม่สามารถยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นตามเป้าหมายได้</p> <p>๒. เด็กไทยส่วนใหญ่อ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ และขาดการคิดวิเคราะห์</p> <p>๓. ขาดความมุ่งมั่นความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ขาดเรียน อ่านหนังสือ น้อยลง ไม่สนใจการศึกษา เล่าเรียน ไม่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้</p> <p>๔. ขาดคุณธรรมจริยธรรม ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ</p> <p>๕. ไม่เห็นคุณค่าของทั้งความรู้และคุณธรรม</p>	<p>๑. ข้อสอบ o-net ที่ใช้ อยู่ในปัจจุบันไม่เหมาะกับการสอบเด็กทุกคน เนื่องจากความแตกต่างของบริบท หลักสูตรของสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนแต่ละแห่ง รวมทั้งความไม่ปลอดภัยในพื้นที่ ความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม จึงควรพัฒนาข้อสอบที่เป็นข้อสอบกลางๆ ที่ใช้ได้กับเด็กทุกคน ไม่ใช่วัดเฉพาะความรู้ แต่ต้องเป็นการวัดผลการจัดการศึกษาเพื่อการดำรงชีวิตและการมีงานทำ รวมทั้งควรมีข้อสอบหลายชุดไม่ใช่ต้องออกข้อสอบใหม่ทุกปี</p> <p>๒. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งแก้ปัญหาคุณภาพผู้เรียนได้ตรงตามสภาพจริง ควร มีหลักสูตรวิชาชีพ เตรียมความพร้อมสู่การทำงาน</p>

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๑. คุณภาพของผู้เรียน (ต่อ)</p>	<p>๖. ติดบุหรี ยาเสพติด ติดเกม ติดการพนัน เที่ยวสถานบันเทิง เนื่องจากยาเสพติดระบาดในสถานศึกษาและชุมชน</p> <p>๗. ผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้เต็มที่ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนใต้ เนื่องจากเป็นพื้นที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบ ความไม่ปลอดภัย ในชีวิต และทรัพย์สิน รวมทั้งมีวัฒนธรรมปฏิบัติที่ผู้เรียนต้องเรียนคำสอน ศาสนาอิสลามเพิ่มเติมในช่วงหลังเลิกเรียน ตอนกลางคืน และวันเสาร์ อาทิตย์ อาจทำให้ไม่มีความสะดวกที่จะจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติม หรือสอนซ่อมเสริม หรือจัดการสอนด้านภาษา สื่อสาร เช่น ภาษาไทย</p>	<p>๓. ครูมีบทบาทมากที่สุดในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และการแก้ปัญหาการอ่านเขียนไม่คล่อง ขาดการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน มีบทบาทชัดเจนต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จึงควรพัฒนาคุณภาพของครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลการเรียนรู้ โดยเฉพาะการออกข้อทดสอบที่มีลักษณะแบบตอบหลายๆ คำตอบในข้อเดียวกันจึงจะได้คะแนน</p> <p>๔. การปฏิรูปครูควรมุ่งพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะ รวมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีคิด และเทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน</p>

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๑. คุณภาพของผู้เรียน (ต่อ)</p>		<p>๕. การบรรจุครูในสถานศึกษาควรให้เหมาะสมกับภาระงานสอนที่ต้องรับผิดชอบ และตามความถนัด เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์</p>
<p>๒. คุณภาพของข้อสอบ O-NET และวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน</p>	<p>๑. ข้อสอบ O-NET เป็นข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยวัดความรู้ใน ๕ วิชาหลัก/ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งผู้ออกข้อสอบไม่ใช่ผู้สอน ลักษณะข้อสอบมีความหลากหลาย และไม่เหมาะกับการใช้ในเด็กทุกคน และนำมาประมวลผลเป็นค่าเฉลี่ย</p> <p>๒. การใช้ข้อสอบชุดเดียวกันกับเด็กทุกคนเกิดความไม่เป็นธรรม เนื่องจากมีความแตกต่างของแต่ละบริบทของสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะบริบทของเด็กในท้องถิ่นซึ่งแตกต่างจากในเมืองอย่างมาก</p>	<p>๑. ควรให้ผลสอบ O-NET มีผลได้เสียต่อผู้เรียน เพื่อสร้างแรงจูงใจหรือเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้เรียนมีความตั้งใจจริง เช่น นำผลสอบไปเข้าเรียนต่อในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียง เป็นต้น</p> <p>๒. ควรหาคุณภาพของข้อสอบ O-NET และให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น</p> <p>๓. ควรใช้ประโยชน์ของผลสอบ O-NET เป็นเครื่องมือเพื่อดูความก้าวหน้าของการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายๆ</p> <p>๔. ควรพัฒนาครูให้มีความรู้และเข้าใจข้อสอบ O-NET เนื่องจากครูแต่ละคนยังเข้าใจคำถามไม่ตรงกัน</p>

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๒. คุณภาพของข้อสอบ O-NET และวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ)</p>	<p>๓. การนำผลสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษปีที่ ๖ มาเป็นฐานคิดเพิ่มผลการเรียนในปีต่อไป อาจไม่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนได้ เพราะเป็นเด็กคนละกลุ่มและมีความแตกต่างกัน</p> <p>๔. การมุ่งเน้นผลการสอบ O-NET ใน ๕ วิชาหลักเพิ่มขึ้น มากกว่าเน้นการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้ครูบางกลุ่มพะวงกับผลสอบมากกว่ามุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และนำข้อสอบมาสอนเพื่อให้เด็กสอบได้คะแนนดี เด็กจึงไม่ได้รับความรู้อย่างทั่วถึง</p> <p>๕. นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการสอบ O-NET คิดว่าสอบพอเป็นพิธี เนื่องจากสอบหลังสุด และไม่มีผลต่อนักเรียนซึ่งเห็นได้จากกรณีของเด็กเรียนหนังสือเก่ง แต่สอบได้คะแนนต่ำ</p>	

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๓. คุณภาพของครู</p>	<p>๑. ขาดแคลนครูมีอาชีพ เช่น ครูคณิตศาสตร์ ครูวิทยาศาสตร์ ครูภาษาอังกฤษครูสอนวิชาหลักๆ ที่ไม่ตรงตามวุฒิและใบประกอบวิชาชีพ และขาดแคลนครูที่เป็นคนในพื้นที่ ครูมีการโอนย้ายบ่อยๆ</p> <p>๒. การผลิตครูมีจำนวนน้อย จึงขาดแคลนครูทั้งภาครัฐและเอกชน</p> <p>๓. ครูไม่ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนไม่ตรงตามศักยภาพของครู ไม่ตรงตามความถนัด และครูมีภาระงานนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน เช่น ครูสอนทุกวิชาโดยไม่ถนัด หรือสอนไม่ตรงวิชาเอก ครูต้องไปทำงานธุรการ เป็นต้น ทำให้ใช้เวลาสอนได้ไม่เต็มที่</p> <p>๔. ครูขาดวิสัยทัศน์ในการทำงาน ขาดความรู้ทักษะการจัดการเรียน</p>	<p>๑. ใช้ประโยชน์และเก็บรักษาครูที่มีอุดมการณ์ มีความรู้และประสบการณ์สูง มีจิตวิญญาณ มีความตั้งใจสอน ซึ่งจะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษา และลงโทษหรือขจัดครูที่ไม่มีจิตสำนึกของความเป็นครูอย่างจริงจัง</p> <p>๒. พัฒนาครูให้ตระหนักและมีจิตสำนึกของความเป็นครู มุ่งมั่นทำงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อคุณภาพผู้เรียน รู้จักวางแผนแก้ปัญหาให้นักเรียนเป็นรายบุคคล อย่าผูกโยงเฉพาะเรื่องรายได้และสวัสดิการมากเกินไป</p> <p>๓. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูทั้งระบบให้สอดคล้องกับความต้องการ และหากเป็นไปได้ก็หาแนวทางพัฒนาที่ครูไม่ต้องออกจากโรงเรียนมากเกินไป เช่น การพัฒนาครูโดยใช้การทำงานเป็นฐาน</p>

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๓. คุณภาพของครู (ต่อ)</p>	<p>การสอนที่หลากหลาย และขาดจิตวิญญาณของความเป็นครู เช่น ครูขาดความรู้ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยี ครูขาดความรับผิดชอบ ครูขาดความรู้ ครูมุ่งทำทั้งเชี่ยวชาญและชำนาญการหรือการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งต้องจัดทำเอกสารหลักฐานที่เป็นภาระมาก จนไม่มีเวลาพัฒนาการเรียนการสอน และดูแลนักเรียน</p> <p>๕. ครูยึดแนวการจัดการเรียนสอนแบบเดิม และไม่ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทและสภาพท้องถิ่น</p> <p>๖. ไม่เห็นความสำคัญของวิชาชีพครูเพราะรู้สึกว่าการก้าวหน้าในวิชาชีพครูไม่ชัดเจน และระบบการประเมินความสามารถขาดหลักธรรมาภิบาล</p>	<p>๔. คัดครูให้ศิษย์ โดยให้ครูทำหน้าที่สอนเป็นหลัก และพัฒนาระบบนิเทศการสอนของครูในห้องเรียนให้มีความเข้มแข็งและพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง</p> <p>๕. ควรให้ครูเข้าใจอย่างชัดเจนในบทบาทหน้าที่การดูแลครูของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และคุรุสภา</p> <p>๖. สถาบันผลิตครูต้องทำหน้าที่ผลิตครูที่เป็นมืออาชีพ มิใช่ผลิตแค่ผู้ที่มีความรู้เท่านั้น</p> <p>๗. ควรมีสถาบันพัฒนาครูในแต่ละภูมิภาคที่มีความพร้อมและทำอย่างต่อเนื่อง</p> <p>๘. ควรมีการประเมินติดตามความสามารถของครูอย่างเป็นระบบจากสถาบันที่ออกไปประกอบวิชาชีพ</p>

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๓. คุณภาพของครู (ต่อ)</p>	<p>๓. ครูที่สอนนักเรียนใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้รู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ขวัญกำลังใจ เช่น ไม่ได้รับเบี้ยเลี้ยงภัยเช่นเดียวกับครูอื่นๆ ในพื้นที่เสี่ยงเช่นกัน จึงไม่สามารถจัดการสอนได้เต็มที่เต็มเวลา นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่มีปัญหาพูดภาษาไทยไม่ชัดและในพื้นที่มีความยากลำบากในการหาครูสอนภาษาไทยมาก นักเรียนที่มีปัญหาการสื่อสารภาษาไทยอยู่แล้วก็จะไม่ได้รับการพัฒนาเรื่องการอ่านเขียนภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง</p> <p>๔. การพัฒนาครูตามแนวทางของหน่วยงานต้นสังกัดในแต่ละระดับไม่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาการศึกษาในแต่ละพื้นที่</p>	

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๔. คุณภาพของการจัดการเรียนการสอน</p>	<p>๑. การกำหนดอัตราส่วนของครูต่อนักเรียนในอัตรา ๑ ต่อ ๓๐ อาจไม่เหมาะสมกับสภาพ การจัดการเรียนการสอน เพราะจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไป และถ้าหากใช้เกณฑ์นี้ โรงเรียนขนาดเล็กจะไม่มีโอกาสได้ รับครูเพิ่มขึ้น</p> <p>๒. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลายสาระการเรียนรู้ ทำให้ครูพะวงกับ สาระวิชาจนเกินไป ขณะเดียวกันหลักสูตรท้องถิ่น หายไป การจัดการศึกษาจึงไม่ได้สนองตอบต่อวิถีชีวิต</p> <p>๓. หลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการ พิเศษทางการศึกษาปรับ เบี่ยนบ่อย และขาดครู ข้าราชการในด้านนี้ ส่ง ผลการปฏิบัติไม่ต่อเนื่อง</p>	<p>๑. หลักสูตรสถานศึกษา ควรมีความสอดคล้อง กับบริบทของชุมชนและ สังคม ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่</p> <p>๒. กำหนดโครงสร้างและ แนวการจัดการศึกษาให้ ชัดเจนควรเป็นการศึกษา เพื่อการดำเนินชีวิตและ การมีงานทำ และให้ผู้เรียน มีทักษะชีวิตและได้รู้ถึง ความต้องการของตนด้วย</p> <p>๓. การพัฒนาคุณภาพ ของผู้เรียนตามเป้าหมาย ยุทธศาสตร์และตัวชี้วัด ของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการ ศึกษาจะสำเร็จได้ต้อง พัฒนาตั้งแต่พื้นฐานหรือ ในเด็กก่อนวัยเรียน</p> <p>๔. ระบบการวัดประเมิน และการสอบคัดเลือกเข้า ศึกษาต่อตั้งแต่ในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานถึง การอุดมศึกษาควรมีการ ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้อง กับการจัดการเรียนรู้</p>

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๔. คุณภาพของการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)</p>	<p>๔. การจัดการศึกษามีระบบการวัดประเมินผลที่ไม่ตรงตามสภาพจริง ทั้งยังเน้นการสอบ แข่งขัน และการแข่งขันเข้าเรียนต่อสถาบันที่มีคุณภาพ จึงมีผลต่อการให้ความสำคัญกับการเรียนกวดวิชาหรือการเรียนตามตัวเตอรืต่างๆ มากกว่าการเรียนการสอนในโรงเรียน</p> <p>๕. ความเหลื่อมล้ำระหว่างสถานศึกษาที่มีความพร้อมสูงและที่มีความพร้อมต่ำซึ่งมีผลต่อการจัดการเรียนการสอน ความไม่พร้อมของสถานศึกษา เช่น อาคารเรียนคับแคบ ขาดแคลนอาคารเรียน ห้องน้ำ ไม่มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ความไม่พร้อมของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ขาดแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้นเรียน เป็นต้น ความเหลื่อมล้ำทำให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่มักนำบุตรหลาน</p>	

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๔. คุณภาพของการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)</p>	<p>ไปเรียนในโรงเรียนที่มีความพร้อมและมีชื่อเสียง ซึ่งส่งผลกระทบต่อจำนวนนักเรียนของโรงเรียน ซึ่งอาจมากขึ้นและหรือน้อยลง และไม่สัมพันธ์กับจำนวนครูและห้องเรียน รวมทั้งเกิดปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กตามมา</p>	
<p>๕. การประเมินคุณภาพ</p>	<p>๑. คุณภาพสถานศึกษาแตกต่างกันตามปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนา และการประเมินคุณภาพมาตรฐานมุ่งเน้นอ้างอิงหลักฐาน ต้องจัดทำเอกสารมากเกินไป จนเป็นภาระของโรงเรียน ในขณะที่การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาก็ไม่มีเครื่องมือที่เป็นปรนัยในการประเมินผลตนเอง</p>	<p>๑. หน่วยงานที่รับผิดชอบควรติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลงานเชิงประจักษ์ ตามสภาพจริงและกระทำอย่างจริงจัง ชัดเจน รวมทั้งข้อมูลที่น่าเสนอต้องเป็นประโยชน์และมีข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาให้กับสถานศึกษาได้โดยตรง</p>

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๕. การประเมินคุณภาพ (ต่อ)</p>	<p>๒. สถาบัน/สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลไม่ตรงตามความจริงเพื่อให้ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก และได้รับการรับรองมาตรฐาน</p> <p>๓. ข้อมูลที่สะท้อนผลของการประกันคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน และไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาให้กับสถานศึกษาได้จริง</p>	<p>๒. ปรับเปลี่ยนการประเมินคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นรูปธรรมทางวัตถุ เปลี่ยนเป็นประเมินความสำเร็จด้านกระบวนการพัฒนานักเรียน กระบวนการบริหารที่มุ่งเน้นการพัฒนาและการแก้ปัญหา การสอนของครู รวมถึงการพัฒนาคุณภาพวิธีสอนของครู</p> <p>๓. ผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาควรเกิดจากการมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็นของท้องถิ่นด้วย เช่น ควรให้ผู้แทนท้องถิ่น/ชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมของการประเมินคุณภาพสถานศึกษา</p>
<p>๖. การอาชีวศึกษา</p>	<p>๑. การจัดการอาชีวศึกษา โดยกำหนดสัดส่วน อาชีวะ : สามัญ ๖๐ : ๔๐ ไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง เพราะโรงเรียนสายสามัญก็ไม่ให้นักเรียนออกจากโรงเรียน จะรับนักเรียน</p>	<p>๑. รณรงค์และให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีวศึกษาแก่นักเรียนเพื่อให้เป็นทางเลือกและตัดสินใจเข้าเรียนอาชีวศึกษา และอาจสนับสนุนเงินอุดหนุนรายหัวของโรงเรียนรัฐสายสามัญให้น้อยลง</p>

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
	<p>เข้าเรียนต่อเนื่อง ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับเงิน อุดหนุนรายหัวของรัฐ รวมทั้งนักเรียนมีค่านิยมการเรียนสาย สามัญมากกว่าการเรียน อาชีวศึกษา</p> <p>๒. ปัญหาการตีกันของ นักเรียนอาชีวะที่ส่งผล ต่อทัศนคติของพ่อแม่ผู้ ปกครองและนักเรียนที่ไม่ ต้องการเรียนอาชีวศึกษา</p> <p>๓. นักเรียนใน ๓ จังหวัด ชายแดนภาคใต้ถูกปลูก ฝังให้เรียนด้านศาสนา มากกว่าเรียนอาชีวะ</p>	<p>แต่ไปเพิ่มเงินอุดหนุน รายหัวให้กับการเรียน อาชีวศึกษา</p> <p>๒. ควรรณรงค์และเสนอ แนะข้อมูลปัญหาการตี กันของนักเรียนอาชีวะ ว่าเป็นปัญหาที่น้อยมาก หากเทียบกับอาชีวะทั้ง ประเทศเป็นปัญหาเฉพาะ จุดแต่ไม่ใช่ภาพรวมของ อาชีวศึกษา ควรประชา สัมพันธ์ให้สังคมรับรู้ถึง จุดเด่นและประโยชน์ที่ จะได้รับจากการเรียน อาชีวศึกษา</p> <p>๓. ปรับเปลี่ยนค่านิยม ของผู้ปกครองให้สนับสนุน และส่งบุตรหลานเข้า เรียนต่อด้านอาชีวศึกษา ด้วยการจูงใจให้เห็นผล ประโยชน์ที่ตนจะได้รับจาก การเรียนอาชีวศึกษา ทั้ง ด้านการเรียนผลตอบแทน จากการทำงานและการ ต่อยอดการศึกษาและการ พัฒนาตนเอง</p>

๑.๒ โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้

สภาพปัญหาด้านโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่พบในพื้นที่
แสดงผลโดยจำแนกเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังตาราง

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
๑. การออกกลางคัน หรือการไม่ได้รับการ ศึกษาต่อเนื่อง	๑. ฐานะของผู้ปกครอง นักเรียนยากจน บางราย ไม่มีงานทำ บางรายต้อง ย้ายไปทำงานที่อื่น ทำให้ ผู้เรียนต้องย้ายตาม ผู้ปกครอง หรือลาออก ไปช่วยผู้ปกครองทำงาน และไม่ได้ศึกษาต่อของ การศึกษานอกระบบ ๒. มีปัญหาครอบครัว ขาดความอบอุ่น ผู้เรียน มีปัญหาสภาพจิตใจที่ถูก ทำร้ายจากครอบครัว สภาพแวดล้อม และ สังคม ๓. ผู้ปกครองขาดความ ตระหนักถึงความสำคัญ ของการศึกษา ไม่ให้บุตร หลานเรียนหนังสือ ๔. มีปัญหาติดยาเสพติด ตั้งครกร์ไม่พึงประสงค์ จึงต้องออกจากการศึกษา	๑. รณรงค์เพื่อปรับเปลี่ยน วิถีทัศน์และค่านิยม ของพ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน ให้เห็นความสำคัญ ของการศึกษา ๒. คัดกรองปัญหาการ เรียนรู้ของเด็กตั้งแต่ใน ครอบครัวก่อนที่เด็กจะ ได้รับการศึกษาในระบบ เพื่อให้การช่วยเหลือและ แก้ไขปัญหาดังแต่เริ่มต้น ๓. สร้างระบบดูแลช่วย เหลือเด็กในทุกกลุ่ม ทั้ง เด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส เด็กพิการ เด็กที่อยู่จังหวัด ชายขอบ ฯลฯ โดยอาจ ปรับเปลี่ยนค่านิยมที่ให้ ความสำคัญกับเด็กเก่ง คัดเลือกเฉพาะเด็กเก่ง มาเป็นให้มีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกันระหว่างเด็ก เรียนเก่ง เรียนปานกลาง และเรียนอ่อน

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๒. โอกาสทางการศึกษา ของกลุ่มเด็กต่างด้าว/เด็ก สัญชาติอื่นๆ/เด็กด้อย โอกาส/กลุ่มวัยแรงงาน</p>	<p>๑. มีแรงงานข้ามชาติเข้ามา ทำงานในถิ่นและประกอบ อาชีพรับจ้างจำนวนมาก จึงมีเด็กต่างด้าว เช่น พม่า มอญ กัมพูชา ที่ มีความแตกต่างจากเด็ก ไทยทางภาษา มีปัญหา การ สื่อสารภาษาไทยและ คุณภาพการเรียนต่ำ</p> <p>๒. มีกลุ่มวัยแรงงานอีก จำนวนมากที่ไม่จบการ ศึกษาภาคบังคับ และไม่ ได้รับการศึกษาเพิ่มเติม</p> <p>๓. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาและ ให้การดูแลช่วยเหลือกลุ่ม เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทางการศึกษา เช่น ครู พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน ฯลฯ ขาดความรู้ความ เข้าใจและความพร้อมใน การส่งเสริมและจัดการ เรียนรู้ให้แก่เด็กกลุ่มนี้</p>	<p>๔. ควรดูแลเด็กทุกกลุ่ม ทุกประเภทตั้งแต่ก่อน วัยเรียน วัยเรียน และ ประชากรวัยแรงงาน</p> <p>๕. ให้ความสำคัญกับการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ ในท้องถิ่น/เทศบาล หรือ จัดแหล่งเรียนรู้ในจังหวัด/ อำเภอ/ตำบล เช่น ห้อง สมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ มีชีวิตที่ให้บริการในชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ของประชาชนอย่างแท้จริง</p> <p>๖. เน้นการฝึกอาชีพให้แก่ กลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษา ต่อเนื่อง</p>

๑.๓ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการ บริหารและจัดการศึกษา

สำหรับสภาพปัญหาด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา แสดงผลโดยจำแนกเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังตาราง

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๑. คุณภาพการบริหารจัดการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับนโยบาย - ระดับเขตพื้นที่การศึกษา - ระดับสถานศึกษา 	<p>๑. นโยบายปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับการปฏิรูปโครงสร้างเพื่อขยายตำแหน่ง มากกว่ามุ่งปฏิรูปการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ซึ่งอาจต้องทบทวนว่าเหมาะสมหรือไม่</p> <p>๒. นโยบายจากหน่วยงานส่วนกลางมีมากและเปลี่ยนแปลงบ่อยๆ ที่เป็นเรื่องเดียวกัน ขาดความต่อเนื่องของการปฏิบัติไปจนถึงเป้าหมาย เช่น นโยบายโรงเรียนในฝัน หรือโรงเรียนดีใกล้บ้าน โรงเรียนดีประจำตำบล</p> <p>๓. การนำนโยบายสู่การปฏิบัติไม่ได้ดำเนินการครอบคลุมในทุกพื้นที่ และยังไม่ได้บูรณาการ</p>	<p>๑. นโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองเป็นเรื่องที่ดี ควรหาวิธีการนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และทำอย่างต่อเนื่อง</p> <p>๒. การจัดการศึกษาต้องเป็นนโยบายระดับชาติและควรให้การศึกษเป็นอิสระจากการเมือง ไม่ใช่เปลี่ยนไปตามทิศทางการเมือง</p> <p>๓. ควรมีหน่วยงานในระดับท้องถิ่นทำหน้าที่ประสานการจัดการศึกษาทุกสังกัดในจังหวัดเพื่อกำหนดนโยบายไปในทิศทางเดียวกันและนำสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>๔. ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา/องค์กรการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ ที่มี</p>

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๑. คุณภาพ การบริหาร จัดการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับนโยบาย - ระดับเขตพื้นที่การ ศึกษา - ระดับสถานศึกษา (ต่อ) 	<p>ระหว่างหน่วยงานและ สถานศึกษาในพื้นที่ การจัดการศึกษาจึงไม่ เป็นเอกภาพและระบบ เดียวกัน การพัฒนา คุณภาพการศึกษายัง กระจุกตัวอยู่เฉพาะในเขต เมืองมากกว่ากระจายไป ตามนอกเขตเมือง</p> <p>๕. การแบ่งโครงสร้าง สำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษายังมีปัญหาในด้าน การประสานงานระหว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษากับสถานศึกษา และ การประสานงานระหว่าง สถานศึกษากับสถานศึกษา รวมทั้งการบริหารจัดการ ยังไม่เป็นเอกภาพ มีผู้ บริหารมากเกินไปและรับ ผิดชอบงานไม่ชัดเจน ทั้ง ยังมีความไม่เข้มแข็งทาง วิชาการ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาบางแห่งไม่ สามารถส่งเสริมสนับสนุน ให้สถานศึกษาพัฒนา คุณภาพมาตรฐานได้</p>	<p>วิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ มี ศักยภาพ มีความสามารถ ในการบริหารจัดการตาม หลักธรรมาภิบาล</p> <p>๕. ผู้บริหารสถานศึกษา แต่ละระดับต้องกำหนดเป้า หมายความสำเร็จที่มีต่อ คุณภาพผู้เรียนที่สามารถ วัดได้ และมีการทำความ ตกลงร่วมกันหรือMOU และควรมีคณะกรรมการ ประเมินที่มีจำนวนกึ่งหนึ่ง เป็นบุคคลภายนอกเข้าร่วม ประเมินความสำเร็จตาม เป้าหมาย และให้มีผลต่อ การให้คุณให้โทษ</p> <p>๖. การกระจายอำนาจการ จัดการศึกษาให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นต้อง มีความชัดเจนและเป็น ประโยชน์ต่อประชาชน ควร ให้อิสระแก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาในการ จัดการศึกษา สำหรับส่วน กลางให้ทำหน้าที่ติดตาม กำกับคุณภาพการศึกษา</p>

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๑. คุณภาพการบริหารจัดการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับนโยบาย - ระดับเขตพื้นที่การศึกษา - ระดับสถานศึกษา <p>(ต่อ)</p>	<p>๕. ระบบการบริหารจัดการองค์กรและการพิจารณาความก้าวหน้าในวิชาชีพมีความไม่เป็นธรรม และมีการเมืองสูง</p> <p>บุคลากรขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน</p> <p>๖. การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปให้สถานศึกษา ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถกระจายอำนาจได้อย่างแท้จริง</p> <p>๗. การส่งเสริมสนับสนุนครูอัตราจ้างให้กับสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีข้อจำกัดในเรื่องของกฎระเบียบด้านงบประมาณของท้องถิ่น ในส่วนของเงินเดือนค่าจ้างต้องไม่เกิน ร้อยละ ๔๐ ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมด</p>	<p>๗. ควรให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลอย่างแท้จริง เป็นองค์กรมหาชน มีอิสระในการบริหารจัดการศึกษา</p> <p>๘. นโยบายการพัฒนาโรงเรียนที่มีคุณภาพ ซึ่งในภาพรวมอาจไม่จำเป็น ต้องมีจำนวนมากก็ได้ แต่โรงเรียนที่มีคุณภาพ ควรต้องมีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียน เช่น โรงเรียนดีประจำอำเภอ/ตำบล ที่มีการจัดการศึกษาตั้งแต่อนุบาลถึงมัธยมศึกษาจะต้องมีคุณภาพมาตรฐานเท่าเทียมกับโรงเรียนระดับจังหวัด</p>

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๒. งบประมาณทางการศึกษา</p>	<p>๑. การใช้งบประมาณทางการศึกษาในภาพรวมของหน่วยงานส่วนกลาง เช่น งบประมาณพัฒนาครู พัฒนาโรงเรียนต่างๆ ขาดการกระทำอย่างต่อเนื่อง มักทำในลักษณะของไฟไหม้ฟาง มีใช้การพัฒนาที่แท้จริง</p> <p>๒. การจัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรทางการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ หนังสือเรียน ฯลฯ จากส่วนกลางให้กับโรงเรียนมีความไม่เสมอภาค และไม่ทั่วถึงทุกโรงเรียน</p> <p>๓. โรงเรียนได้รับงบประมาณน้อย มีปัญหาขาดแคลนอาคารเรียน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ</p> <p>๔. การสนับสนุนค่าอาหารกลางวันนักเรียนอยู่ในอัตราต่ำ (๑๓ บาทต่อคน) เมื่อเปรียบเทียบกับ</p>	<p>๑. สถานศึกษาควรมีโอกาสที่จะได้นำเสนอของบประมาณการศึกษาขององค์กร และการจัดสรรงบประมาณมิใช่จัดสรรงบประมาณครุภัณฑ์เท่านั้น หากควรจัดสรรตามการประเมินผลผลิตที่เกิดต่อผู้เรียนและความนิยมของพ่อแม่ผู้ปกครองต่อสถานศึกษา</p> <p>๒. ควรให้การสนับสนุนงบประมาณช่วยเหลือในสิ่งที่เป็นปัญหาจริงของสถานศึกษาและให้เพียงพอ มิใช่มุ่งแต่ให้สถานศึกษาระดมทรัพยากรกันเอง</p> <p>๓. ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนด้านเทคโนโลยี สื่อ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และให้สามารถเข้าอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงราคาถูกลงและมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ต่อการเรียนรู้</p>

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๒. งบประมาณทางการศึกษา (ต่อ)</p>	<p>กับสภาวการณ์ในปัจจุบัน จึงมีบางส่วนที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>๕. ปัญหานโยบายและการจัดสรรงบประมาณเรียนฟรี ในทางปฏิบัติ ผู้ปกครองยังเข้าใจว่า ไม่ได้เป็นการเรียนฟรี เนื่องจากยังมีการจ่ายในบางรายการ</p>	<p>ของนักเรียน พร้อมทั้งพัฒนาให้ครูและนักเรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ได้</p>
<p>๓. การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพลดความสูญเปล่า</p>	<p>๑. โรงเรียนขนาดเล็กลง เนื่องจากจำนวนนักเรียนลดลงทุกปี ซึ่งมาจากปัจจัยที่ผู้ปกครองมีค่านิยมส่งบุตรหลานไปเข้าเรียนโรงเรียนในเมือง/โรงเรียนเอกชน บางพื้นที่มีโรงเรียนที่รับไม่จำกัด จำนวนนักเรียน ประกอบกับครูขาดคุณภาพ ขาดทักษะในการสอนและขาดความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ส่งผลต่อจำนวนครู เพราะผูกติดกับเกณฑ์ที่กำหนดครูต่อจำนวนนักเรียน</p>	<p>๑. ควรพิจารณาและกำหนดจากจำนวนนักเรียน เช่น โรงเรียนที่มีขนาดต่ำกว่า ๑๒๐ คน ลงมา แต่ไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ คน ควรมีครูอย่างน้อย ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือโรงเรียนที่มีขนาดสูงกว่า ๔๐ คน แต่ไม่เกิน ๘๐ คน อาจมีครูอย่างน้อยครบทุกช่วงชั้นคือ ปฐมวัย (เอกปฐมวัย) ช่วงชั้นที่ ๑ และช่วงชั้นที่ ๒ (เอกภาษาไทย) เป็นต้น</p>

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๓. การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพลดความสูญเปล่า (ต่อ)</p>	<p>๒. นโยบายการยุบโรงเรียนขนาดเล็กยังมีความไม่ชัดเจน เนื่องจากปัญหาความแตกต่างของขนาดและจำนวนนักเรียนของโรงเรียน เช่น แนวปฏิบัติสำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่าและสูงกว่า ๔๐ คน หรือหากแก้ปัญหาคุณภาพของโรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า ๔๐ คน ไม่ได้ ก็ให้ยุบ เป็นต้น</p> <p>๓. การยุบโรงเรียนขนาดเล็กแสดงถึงการไม่เห็นความสำคัญของโรงเรียนขนาดเล็ก และ มีผลกระทบต่อผู้บริหาร และท้องถิ่นจะไม่ให้ความร่วมมือ</p> <p>๔. การแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กด้วยการสอนแบบคละชั้นเรียนก็ยังมีปัญหาขาดครูและไม่มี ความถนัดในการจัดการเรียนการสอน</p>	<p>๒. ควรมีมาตรการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กให้ชัดเจนและดำเนินการให้จริงจัง เพราะความสำเร็จของโรงเรียนต้องมียอดผู้ประกอบการคือครู บริหารจัดการ งบประมาณ และอาคารสถานที่ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้</p> <p>๓. ควรจัดการศึกษาโดยใช้ตำบลหรือชุมชนเป็นฐาน โดยให้มีโรงเรียน ๓ ระดับ คือ ปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ซึ่งทำให้จำนวนโรงเรียนมีน้อยลง การจัดสรรงบประมาณก็ได้เพิ่มเติมที่ และใช้ครูในพื้นที่ให้ทำหน้าที่สอน จัดงานสอนให้เหมาะสมกับความถนัดของครู และมีรถบริการสำหรับนักเรียนที่อยู่ห่างไกล</p> <p>๔. อาจพิจารณาการจัดสรรงบประมาณเรียนฟรีเฉพาะบุคคลที่เรียนในสถานศึกษาที่อยู่ในภูมิลำเนา ไม่ควรให้กับบุคคลที่เรียนนอก</p>

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๓. การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพลดความสูญเปล่า (ต่อ)</p>	<p>๕. ปัญหาการจัดบริการรถพรีสำหรับเด็กที่อยู่ห่างไกล หากมีการยุบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก</p>	<p>อนุมัติลำนเา จะเป็นการคัดกรองเด็กในพื้นที่ได้ระดับหนึ่ง และไม่ต้องยุบโรงเรียนขนาดเล็ก และมีเงินเหลือพัฒนาโรงเรียนได้</p>
<p>๔. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ในสังคมในการจัดการศึกษา</p>	<p>๑. สถานศึกษาดึงเครือข่ายจากชุมชน และภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วม และมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น</p> <p>๒. กรรมการสถานศึกษา และเครือข่ายผู้ปกครอง ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สองเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และไม่ได้ เข้ามามีบทบาทพัฒนาการศึกษาอย่างจริงจัง</p>	<p>๑. ทรนรงค์ ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆในการพัฒนาการศึกษา ตั้งแต่ระดับประเทศจนถึงท้องถิ่น โดยเฉพาะส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาจัดการศึกษา และปรับปรุงระเบียบปฏิบัติที่ยุ่งยาก ให้เอื้อ และมีผลตอบแทนสูง เพื่อจูงใจให้ เข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษา</p>

ประเด็น	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>๔. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ในสังคมในการจัดการศึกษา (ต่อ)</p>	<p>๓. การทำงานของสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายทางการศึกษาในพื้นที่ยังขาดความร่วมมือแบบรวมพลัง ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ</p> <p>๔. การมีส่วนร่วมทางการศึกษายังมีน้อย โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังให้ความสำคัญกับการศึกษาน้อยมาก</p>	<p>๒. จัดสมัชชาจังหวัดเป็นเวทีให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบด้านการศึกษา</p> <p>๓. รณรงค์เพื่อปรับเปลี่ยนนิสัยทัศนคติและค่านิยมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาทุกกลุ่ม โดยเฉพาะสื่อมวลชน และใช้เป็นช่องทางสร้างให้เกิดกระแสสังคมที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา</p> <p>๔. สร้างความเข้มแข็งของคณะกรรมการสถานศึกษาให้มีบทบาทมากขึ้น และเป็นกลไกส่งเสริมสนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาให้มาก</p>

๒. การดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่

จากสภาพปัญหาเร่งด่วนด้านการศึกษาที่พบในพื้นที่ดังสรุปข้างต้น ที่ผ่านมามีการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่ โดยได้ประมวลผลจากคำถามและแบบประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มจังหวัดในภาคใต้ ซึ่งสรุปการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ตามแนวปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง จำแนกตามประเด็นต่างๆ ของการศึกษาได้ดังนี้

ประเด็น	การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่
๑. การพัฒนาผู้เรียน	๑. วิเคราะห์มาตรฐาน สาระหลักตามจุดเน้นของผลสอบ O-NET ของนักเรียนรายบุคคล เพื่อวางแผนพัฒนาผู้เรียนตามจุดเน้น ๒. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอ่านออกเขียนได้ มีความสามารถด้านคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และมีทักษะใฝ่รู้ใฝ่เรียน คิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๓. พัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่เข้าถึงการเรียนรู้อย่างแท้จริง ๔. จัดการศึกษานอกกระบบ โดยมีจุดเน้นส่งเสริมการอ่านของคนในชุมชน ๕. จัดการศึกษาให้มีการเรียนร่วมระหว่างเด็กไทยและเด็กสัญชาติอื่นๆ โดยใช้ภาษาไทยเป็นภาษาสื่อสารระหว่างกัน และจัดกิจกรรมในชีวิตประจำวันร่วมกัน

ประเด็น	การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่
<p>๑. การพัฒนาผู้เรียน (ต่อ)</p>	<p>๖. รณรงค์ แนะนำ สร้างความตระหนักให้นักเรียนได้ศึกษาต่อตรงตามความสนใจ</p> <p>๗. สร้างระบบติดตามนักเรียนในเขตบริการการศึกษาได้มีโอกาสเข้ามาเรียนต่อให้จบการศึกษาภาคบังคับ</p> <p>๘. พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกรณีที่มีปัญหาส่งผลต่อการเรียนรู้ เช่น การเยี่ยมบ้านเพื่อทราบปัญหาของนักเรียน ประชุมผู้ปกครองเพื่อร่วมกันแก้ปัญหานักเรียน เป็นต้น</p> <p>๙. สอนซ่อมเสริมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่ทำได้ไม่เต็มที่เพราะนักเรียนอยู่นอกเขตบ้านไกล การเดินทางไม่สะดวก</p> <p>๑๐. ใช้การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม และใช้การสอนคละชั้นเนื่องจากขาดครู</p> <p>๑๑. จัดการสอนโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่น/วิทยากรท้องถิ่นมาสนับสนุนการเรียนรู้อของผู้เรียนมากขึ้น</p> <p>๑๒. จัดกิจกรรมหารายได้ เช่น จัดงานทอดผ้าป่าการศึกษา เพื่อเป็นทุนการศึกษา/อุปกรณ์การศึกษาให้กับนักเรียนที่ขาดแคลน</p> <p>๑๓. สสำรวจข้อมูลผู้ขาดโอกาสทางการศึกษาและต้องการศึกษาต่อในการศึกษาในระบบและนอกระบบ และจัดการศึกษานอกระบบการศึกษา</p>
<p>๒. การพัฒนาครู</p>	<p>๑. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งพัฒนาความรู้และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ</p> <p>๒. จัดอบรมครูให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนการสอนใหม่ๆ ให้ปรับปรุงรูปแบบการสอนเพื่อให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ พร้อมทั้งจัดให้สอนตามวิชาที่ถนัด</p>

ประเด็น	การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่
๒. การพัฒนาครู (ต่อ)	<p>๓. จัดจ้างครูเพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนครูครูไม่ครบชั้นพร้อมทั้งให้การอบรม พัฒนาความรู้และทักษะการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน</p> <p>๔. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีระบบการนิเทศการสอนในโรงเรียน</p>
๓. การพัฒนาบริหารจัดการ	<p>๑. สร้างความรู้ความเข้าใจให้พ่อแม่ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษาและการให้เด็กเรียนหนังสือใกล้บ้าน ชี้แนะให้เห็นถึงปัญหาและผลที่เกิดขึ้นจากการไม่รู้หนังสือ</p> <p>๒. พัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเป้าหมายเดียวกัน เช่น มีการประชุมปรึกษาหารือและสร้างความเข้าใจกับภาคส่วนต่างๆ และชุมชนในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน ได้แก่ ความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เทศบาลที่ให้ความสำคัญเรื่องการศึกษา มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น และอื่นๆ ในการจัดสรรงบประมาณหรือระดมทรัพยากร โดยจัดงานทอดผ้าป่าเพื่อศึกษานำงบประมาณมาดำเนินการพัฒนาอาคารเรียน จัดจ้างครูช่วยสอน จัดซื้อคอมพิวเตอร์ สื่อการเรียนการสอน เพิ่มเงินค่าอาหารกลางวันนักเรียน พัฒนาคุณภาพครู ให้ทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษาแก่นักเรียนเรียนดี และต้องการเป็นครูจริงๆ เมื่อจบการศึกษาก็กลับมาเป็นครูในพื้นที่ เป็นต้น</p> <p>๓. จัดทำศูนย์การเรียนรู้แนวเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนมีรายได้ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายที่โรงเรียนมีน้อย</p> <p>๔. ประสานภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา และสร้างสมัชชาการศึกษาในท้องถิ่น เพื่อร่วมกันคิด วางแผนพัฒนาและแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายในท้องถิ่น</p> <p>๕. จัดศูนย์เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อร่วมกันคิดและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และใช้ทรัพยากรร่วมกัน เช่น จับคู่เป็นโรงเรียนคู่พัฒนา จัดรถรับส่งนักเรียนที่อยู่ห่างไกล เป็นต้น</p>

ประเด็น	การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่
๓. การพัฒนาบริหารจัดการ (ต่อ)	๖. สร้างความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ เช่น ศอบต. กศน. มูลนิธิพระดาบส สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน สถานประกอบการ เป็นต้น ให้เข้ามาสนับสนุนทางการศึกษา

๓. การเรียนรู้เกี่ยวกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองจากการเข้าร่วมประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ

ผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองไปสู่การปฏิบัติ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับสาระนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง และการนำสู่การปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา สรุปได้ดังนี้

๓.๑ นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

ผู้เข้าร่วมประชุมได้เรียนรู้และมีความเห็นเกี่ยวกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาดังนี้

๓.๑.๑ นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง สะท้อนภาพปัญหาทางการศึกษาชัดเจน และมองเห็นแนวทางการแก้ปัญหาการศึกษา และการจัดการศึกษาเพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต

๓.๑.๒ นโยบาย ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวบ่งชี้ และ กลไกการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองมีความ

ชัดเจน มีทิศทางการทำงานที่เป็นจุดเน้นและเร่งด่วนที่โรงเรียนต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลผลิต ซึ่งสามารถนำไปจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการศึกษาตามจุดเน้นได้ และเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น สัดส่วนการจัดการศึกษาด้านอาชีวะและสายสามัญ เป็นต้น แต่ยังมีขาดกรณีตัวอย่างของวิธีการดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จในแต่ละเรื่อง เช่น จะบริหารจัดการอย่างไรที่จะให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาและประสบความสำเร็จ จะจัดการเรียนการสอนอย่างไรที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนได้จริง เป็นต้น อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองให้ประสบผลสำเร็จ นั่นคือต้องให้ความสำคัญและทำอย่างจริงจัง รวมทั้งต้องติดตามการนำนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษาอย่างแท้จริง

๓.๒ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย

ผู้เข้าร่วมประชุมได้เรียนรู้ว่าที่ผ่านมามีการลงทุนทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสูงมาก แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็ยังคงตกต่ำ ซึ่งดูจากผลการสอบ PISA ที่ได้คะแนนต่ำ เหตุนี้จึงกำหนดจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในแต่ละระดับในเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง เพื่อให้เกิดคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เน้นการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพผู้บริหารและคุณภาพครู นั่นคือพัฒนาผู้บริหารให้มีศักยภาพและตระหนัก

ในการบริหารจัดการให้มีความเข้มแข็ง มีความยืดหยุ่นในการจัดการศึกษาให้เข้ากับสภาพบริบทของโรงเรียน และพัฒนาครูมืออาชีพ พัฒนาทักษะการสอนให้กับครู ให้ปรับการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถและมีทักษะที่ใช้สำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติจริงต้องมีส่วนร่วมและพัฒนาตนเองเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้มีการกำหนดมาตรการและแนวปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก การยุบและไม่ยุบโรงเรียนขนาดเล็กชัดเจน

๓.๓ โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้

สิ่งที่ได้เรียนรู้คือการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองมีเป้าหมายเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ ต้องให้การศึกษากับคนทุกกลุ่ม ไม่ละเว้น และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการออกกลางคัน

๓.๔ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัดการศึกษา

ผู้เข้าร่วมประชุมได้เรียนรู้จากการประชุมดังนี้

๓.๔.๑ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองจะสำเร็จได้ไม่ใช่ภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการเพียงหน่วยงานเดียว แต่เป็นหน้าที่ของทุกคน ต้องส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษา ครอบครัวยุวมชน และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา เข้ามาเป็นภาคีเครือข่าย

มีส่วนร่วมและมีบทบาทในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริงและเป็นรูปธรรมชัดเจน โดยมีเป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้เกิดคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย และทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาน้อยการศึกษาภาคบังคับ

๓.๔.๒ ตระหนักในความสำคัญของการบริหารว่าเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดผล ซึ่งการบริหารจัดการศึกษาควรมีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับสภาพบริบทของแต่ละสถานศึกษา และเน้นการมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม

๔. การนำสิ่งที่เรียนรู้จากการเข้าร่วมประชุมไปดำเนินการในพื้นที่ และความต้องการการสนับสนุน

ผู้เข้าร่วมประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มจังหวัดในภาคใต้ ได้เรียนรู้และเข้าใจสาระนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองและการนำสู่การปฏิบัติ และได้ตอบแบบประเมินผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการนำสาระนโยบายและแนวทาง การนำสู่การปฏิบัติไปดำเนินการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ ซึ่งประมวผลผลและสรุปประเด็นการศึกษาได้ดังนี้

ประเด็น	การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่
<p>๑. คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเรียนรู้ของคนไทย</p>	<p><u>การพัฒนาครู</u></p> <p>๑. สรรหาครูดี ครูเก่ง จากหลากหลายหน่วยงานมาจัดการเรียนรู้</p> <p>๒. บริหารจัดการให้มีเครือข่ายครูทั้งในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน เพื่อให้มีการเรียนรู้ศาสตร์และเทคนิคการเรียนการสอนร่วมกัน และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในห้องเรียน</p> <p>๓. จัดระบบนิเทศ ติดตาม ชี้แนะ เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนตลอดเวลาเพื่อพัฒนาการสอนของครู</p> <p>๔. พัฒนาครูทุกสังกัดให้เข้าใจเรื่องหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ในหลักสูตร และปรับเปลี่ยนวิธีการสอน สามารถออกแบบการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ได้ รวมทั้งพัฒนาครูให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและผู้เรียนได้</p> <p>๕. ประเมินคุณภาพของครูอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้ดีขึ้นและสร้างจิตวิญญาณของความเป็นครูให้เกิดขึ้น</p> <p><u>การพัฒนาผู้เรียน</u></p> <p>๑. พัฒนาระบบการเรียนการสอน จัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น หลากหลาย ให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยปฏิบัติจริง ศึกษาค้นคว้า สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เน้นการคิดวิเคราะห์ มีส่วนร่วม รับผิดชอบ และพัฒนาตนเอง มีจิตสาธารณะ มีคุณธรรมจริยธรรม ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต</p> <p>๒. จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้เรียนรู้อย่างมีความสุข มุ่งเน้นคุณภาพในทุกกลุ่มสาระวิชาให้ได้ตาม</p>

ประเด็น	การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่
<p>๑. คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย (ต่อ)</p>	<p>เกณฑ์มาตรฐาน ส่งเสริม/พัฒนานักเรียนให้สามารถอ่านคล่องเขียนคล่องครบ ๑๐๐% และคิดเลขคล่อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาด้านต่างๆ และการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน</p> <p>๓. จัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมปรับพื้นฐานพัฒนาความรู้ความสามารถวิชาหลัก ๕ วิชา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รวมทั้งพัฒนาความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนเพิ่มขึ้น</p> <p>๔. พัฒนาและเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการตามวัย</p> <p>การพัฒนาสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้</p> <p>๑. สนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น เช่น ให้มีคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต หอสมุด ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าไปศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง</p> <p>๒. ร่วมมือกับครอบครัว ชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับให้บริการคนในชุมชนได้เข้ามาใช้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน</p> <p>๓. พัฒนาบริบทและสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของโรงเรียนให้ดีขึ้น</p> <p>๔. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน</p> <p>การพัฒนาการบริหารจัดการ</p> <p>๑. กำหนดจุดเน้นพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนแต่ละระดับให้ชัดเจน ครอบคลุมทุกด้าน และจัดทำแผนปฏิบัติการ</p> <p>๒. ปรับเปลี่ยนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดกิจกรรม</p>

ประเด็น	การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่
<p>๑. คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย (ต่อ)</p>	<p>การเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดเน้นที่กำหนด โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดได้มาวิเคราะห์ร่วมกัน แก้ไข พัฒนาโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนนำไปใช้ได้จริงเพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน</p> <p>๓. พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยประยุกต์ความรู้กับบริบท และความต้องการของท้องถิ่นเข้าด้วยกัน และบริหารจัดการให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา” และใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นประโยชน์</p> <p>๔. พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและประกันคุณภาพภายนอก</p> <p>๕. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนตามความต้องการและความสนใจ</p> <p>๖. จัดเป็นวาระของการประชุมครู คณะกรรมการสถานศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสร้างความตระหนัก และแพร่ขยายหลักการ แนวคิด และจุดเน้นของนโยบาย และการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาให้รับรู้รับทราบ</p> <p>๗. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูและชุมชนเห็นเป็นตัวอย่าง</p> <p>๘. บริหารงานโดยสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม กระจายอำนาจให้ร่วมคิด ร่วมทำ และเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ เช่น จัดการศึกษาแบบเครือข่ายโดยการรวมตัวของโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงกัน จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน</p>

ประเด็น	การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่
<p>๒. โอกาสทางการศึกษา และเรียนรู้</p>	<p>๑. สํารวจข้อมูลกลุ่มเด็กวัยเรียนทุกกลุ่มในเขตบริการที่ต้อง ได้รับการศึกษา และคัดกรองความบกพร่องทางการเรียนรู้ และสติปัญญาตั้งแต่เด็กปฐมวัย</p> <p>๒. จัดการศึกษาให้ทั่วถึงกับเด็กวัยเรียนทุกกลุ่ม ส่งเสริม สนับสนุน และเปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ ตลอดชีวิต เช่น เด็กอายุก่อนถึงเกณฑ์บังคับในเขตบริการได้เรียน ในระดับปฐมวัย ปรับวิธีคิดให้เห็นความสำคัญของเด็กเรียนอ่อน สอนเสริมเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนที่เรียนอ่อนให้มีโอกาสในการ เรียนรู้มากขึ้น จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็กพิการ จัดระบบ เยี่ยมบ้าน ดูแลช่วยเหลือนักเรียน เปิดโอกาสให้ชุมชนมาใช้แหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียนมากขึ้น หรือใช้ชุมชนเป็นฐานการจัดแหล่งเรียน รู้ให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสเข้าถึงและเรียนรู้ จัดการศึกษานอก ระบบและตามอัธยาศัยให้ทั่วถึง พัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ระบบตำบลให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพในชุมชน เป็นต้น</p> <p>๓. ประชาสัมพันธ์การรับนักเรียนอย่างทั่วถึง ต้องรับและ ดูแลนักเรียนให้เข้าเรียน ไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกเขตบริการ รวมถึงต้องให้โอกาสเด็กที่ออกกลางคันได้กลับเข้าสู่ระบบ การศึกษาให้มากที่สุด</p> <p>๔. ให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนที่มีฐานะยากจน ขาดแคลน เด็กด้อยโอกาส ให้เท่าเทียมกับผู้อื่น ส่งเสริมให้ เข้ารับการศึกษามากขึ้น</p> <p>๕. จัดหาทุนจากภาคเอกชน หรือระดมทรัพยากรทางการ ศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนฐานะยากจนได้เรียนฟรี นอก เหนือจากที่รัฐช่วยเหลือในการเรียนฟรี ๑๕ ปี</p> <p>๖. จัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้ทุกคนได้เรียนจบอย่างน้อย การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้เรียนตามความถนัด ไม่มีออก กลางคัน และอาจใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น</p>

ประเด็น	การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่
<p>๒. โอกาสทางการศึกษา และเรียนรู้ (ต่อ)</p>	<p>๗. หาวีธีการแก้ปัญหานักเรียนออกกลางคันเพราะต้องช่วยผู้ปกครองทำงาน โดยการชกแจงและสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษา สนับสนุนให้ได้ศึกษาตามความสนใจ ความถนัด เพื่อประโยชน์ต่อนักเรียน</p> <p>๘. จัดหลักสูตรหรือการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และสติปัญญา อย่างน้อยให้สามารถศึกษาจบการศึกษาภาคบังคับ</p> <p>๙. ให้ความรู้พ่อแม่ ผู้ปกครอง เรื่องการเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กตั้งแต่ปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ ซึ่งรวมทั้งกลุ่มเด็กปกติและเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้และสติปัญญา</p> <p>๑๐. พัฒนาระบบการเทียบโอนผลการเรียนของผู้ที่ไม่มีโอกาสเรียนในระบบการศึกษา</p>
<p>๓. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ของสังคมในการบริหาร และจัดการศึกษา</p>	<p>๑. รณรงค์ ดึง จูงใจ และสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนเข้ามารัฐปัญหาทางการศึกษาร่วมกัน ให้ความคิดเห็นและนำมาปรับปรุง แก้ไข พัฒนาการจัดการศึกษา เช่น ให้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และประเมินหลักสูตรเมื่อสิ้นสุดการใช้ หรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน เป็นต้น และแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ทางการศึกษาในการสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน</p> <p>๒. ระดมทรัพยากรและสรรพกำลัง เปิดโอกาสและอำนวยความสะดวกให้ทุกภาคส่วน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหน่วยงาน/กระทรวงต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านต่างๆ ที่หลากหลาย และสอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมในท้องถิ่น และทำงาน</p>

ประเด็น	การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่
<p>๓. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา (ต่อ)</p>	<p>แบบเครือข่ายให้มากขึ้น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล สนับสนุนงบประมาณในการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียน และเข้าร่วมโครงการกิจกรรมแห่งการเรียนรู้ รวมทั้งสนับสนุนบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการศึกษาเข้ามาร่วมคิดร่วมทำกับโรงเรียนด้วย หรือจัดเลี้ยงน้ำชา ชุมนุมศิษย์เก่า ทอดผ้าป่าการศึกษา เพื่อระดมทุนการศึกษา หรือเชิญชวน ติดต่อประสานงานบุคคล/องค์กร/สถาบันทั้งภาครัฐและเอกชน ให้มาช่วยพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ หรือจัดทำข้อตกลงความร่วมมืออย่างเป็นทางการ (MOU) ระหว่างผู้บริหารกับครู หรือกับองค์กรต่างๆ ในความร่วมมือทางการศึกษา</p> <p>๓. เพิ่มบทบาทพ่อแม่ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษา ทำงานเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตนและพรรคพวก และสร้างความเข้มแข็งให้กับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษามากขึ้น ให้มีบทบาทกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย แผนงาน และการบริหารจัดการสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน ครู สถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษา หรือคณะกรรมการการศึกษานอกระบบระดับตำบลควรมาจากบุคคล/องค์กรที่หลากหลาย และอาจมีผลตอบแทน เช่น สวัสดิการ เบี้ยประชุม และอื่นๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจ</p> <p>๔. ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้มากขึ้น โดยการเข้าถึงชุมชน ให้การช่วยเหลือชุมชน และดึงให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโรงเรียน</p> <p>๕. ส่งเสริมและดูแลโรงเรียนเอกชน และให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบจัดการศึกษาให้มากขึ้น โดยให้ผลตอบแทน เช่น งบประมาณ เงินเดือนครู สวัสดิการต่างๆ เช่นเดียวกับภาครัฐ</p>

ประเด็น	การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่
	๖. กระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละแห่ง เพื่อให้อิสระในการบริหารจัดการศึกษาให้ครอบคลุมผู้เรียนและพื้นที่ และสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเอง โดยไม่ต้องรอนโยบายและการสั่งการ

หากมีการนำนโยบายการปฏิรูปการศึกษาสู่การดำเนินงานในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น เมื่อประมวลผลจากการตอบแบบประเมินผลการเรียนรู้จากผู้เข้าร่วมประชุมฯ พบว่า สิ่งในพื้นที่ที่ต้องการการสนับสนุนในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่

๑. มีหน่วยงานในท้องถิ่นทำหน้าที่ประเมินสภาพปัญหาและบริบทการศึกษา และกำหนดโครงสร้างการจัดการศึกษาของท้องถิ่นให้ถูกต้องและไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งประสานและสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาโดยภาพรวม

๒. จัดประชุมเฉพาะในแต่ละพื้นที่ และสนับสนุนวิทยากรที่มีความรู้มาบรรยายให้กับคนในพื้นที่ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

๓. สนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีความเป็นเอกภาพ เป็นไปตามความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ที่ร่วมรับผิดชอบและร่วมทำให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มากกว่าตามความต้องการของแต่ละรัฐบาล

๔. สนับสนุนงบประมาณและบุคลากรดำเนินงานที่เหมาะสมกับโรงเรียน เช่น งบประมาณปรับปรุง พัฒนา/ก่อสร้างอาคารเรียน ห้องเรียนใหม่ๆ ห้องสมุด ครุภัณฑ์ สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โต๊ะเก้าอี้สำหรับนักเรียน ครูอัตราจ้าง

บุคลากรทำหน้าที่ธุรการของโรงเรียน การพัฒนาด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนาสถานศึกษา/ ชุมชน/ การศึกษานอกโรงเรียนระดับตำบล ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น และส่งเสริมให้ทำอย่างต่อเนื่อง

๕. สนับสนุนองค์ความรู้ แนวคิด และวิทยาการของการเรียน การสอนที่จะเป็นประโยชน์ให้กับครู เช่น เทคนิคการสอน แนวคิดทฤษฎี Constructivism นวัตกรรมการเรียนการสอน เครื่องมือการจัดการความรู้ การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และทางสติปัญญา ระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่เหมาะสม ซึ่งอาจวัดทั้งความรู้และคุณธรรม เป็นต้น รวมทั้งจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กรณีตัวอย่างของโรงเรียนซึ่งประสบความสำเร็จของการจัดการศึกษาตามแนวทางของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

๖. ให้ความสำคัญและสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพ

๗. รูปแบบการทำงานในลักษณะมีส่วนร่วม “ร่วมคิด ร่วมทำ”

๘. จัดสรรครูและบุคลากรทางการศึกษาทดแทนและให้มีวุฒิการศึกษาหรือมีความถนัดในวิชาที่สอนตรงตามกำลังคนทีโรงเรียนขาดแคลน ถ้าเป็นไปได้ควรจัดครูครบชั้นเรียนเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเท่าเทียมกัน

๙. สนับสนุนหรือจัดบุคลากรให้ทำหน้าที่ด้านธุรการให้กับโรงเรียน เพื่อครูจะได้ไม่ต้องมีภาระงานด้านธุรการที่ต้องใช้เวลามาก และใช้เวลาทั้งหมดในเรื่องการเรียนการสอน เป็นการคืนครูให้กับศิษย์

๑๐. อบรม พัฒนาครู และบุคลากรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น รวมทั้ง
ให้มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานจริงจัง

๑๑. ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินการตามจุดเน้นของการปฏิรูป
การศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดการศึกษานอกระบบระดับตำบล
เป็นต้น และชี้แนะทางด้านวิชาการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

๕. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการเข้าร่วมประชุม

จากการเข้าร่วมประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ เรื่อง แนวทาง
การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองไปสู่การปฏิบัติเพื่อ
พัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน ๒ ครั้ง คือเมื่อวันอังคารที่ ๒๔
พฤษภาคม ๒๕๕๔ ณ ห้องจามจรี ๑ โรงแรมภูเก็ตเมอร์ลิน จังหวัดภูเก็ต
และเมื่อวันอังคารที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ณ ห้องราชมังคลา แกรนด์
บอลรูม ราชมังคลา พาวีเลียน บีช รีสอร์ท จังหวัดสงขลา ผู้เข้าร่วม
ประชุมได้ตอบแบบประเมินผลการเรียนรู้จากการเข้าร่วมประชุม โดยมี
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการเข้าร่วมประชุม ซึ่งประมวลผลและ
สรุปประเด็นได้ดังนี้

ประเด็น	การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่
<p>๑. ความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมประชุม</p>	<p>๑. การเสวนา “การนำนโยบายการปฏิรูปการศึกษาสู่การปฏิบัติ” ที่ได้เนื้อหาสาระความรู้ แนวคิดการปฏิรูปการศึกษาจากวิทยากรผู้บรรยาย</p> <p>๒. ได้แง่คิดในด้านการศึกษาาระบบใหม่</p> <p>๓. การอภิปรายของวิทยากรที่ให้ความรู้และมาจากหลายภาคส่วน มีวิสัยทัศน์มุมมองความคิดต่างๆ เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา ที่จะขับเคลื่อนโดยการมีส่วนร่วมคิดและทำ</p> <p>๔. วิทยากรมีความรู้จริง สามารถอธิบายและให้ความรู้ตามหัวข้อต่างๆ ตรงประเด็น เข้าใจได้ และมีจุดเน้นของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง</p> <p>๕. ได้ทราบปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนา</p> <p>๖. ได้รับเอกสารจากการประชุมที่มีประโยชน์ ครอบคลุมเนื้อหา</p> <p>๗. จุดมุ่งหมายที่ต้องการสร้างความตระหนักและร่วมกันขับเคลื่อนนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาสู่การปฏิบัติ</p> <p>๘. การให้บริการและการอธิบายที่ดีของเจ้าหน้าที่ผู้จัดงาน</p> <p>๙. การมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนมากที่สะท้อนความร่วมมือทางการศึกษา</p>
<p>๒. ข้อควรปรับปรุงและการจัดการประชุมครั้งต่อไป</p>	<p>๑. การจัดประชุมครั้งวันใช้เวลาน้อยเกินไป ไม่คุ้มค่ากับการเดินทางและค่าใช้จ่ายของการจัดประชุม ควรเพิ่มเวลาการจัดประชุมให้เป็น ๑ วัน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมจะได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และได้มีส่วนร่วมในการอภิปราย ชักถาม สะท้อนความคิด ปัญหาและข้อเสนอแนะ รวมทั้งเกิดความคุ้มค่าที่จัดประชุมและมีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิระดับประเทศมาให้ความรู้</p> <p>๒. ผู้เข้าร่วมประชุมจาก ๗ จังหวัด มีจำนวนมากเกินไป ซึ่งทำให้แออัด เนื่องจากสถานที่ไม่กว้างขวางพอที่จะรับจำนวน</p>

ประเด็น	การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่
<p>๒. ข้อควรปรับปรุงและข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการประชุมครั้งต่อไป (ต่อ)</p>	<p>ผู้เข้าร่วมประชุม และมีบางคนพูดคุ้ยเสียงดัง ไม่มีสมาธิ และรับรู้ได้ไม่เต็มที่ ควรจัดหาสถานที่ให้เหมาะสมกับจำนวนผู้เข้าประชุม จัดในลักษณะให้มีโต๊ะสำหรับเขียน และอำนวยความสะดวกในเรื่องอาหารว่างอาหารกลางวัน</p> <p>๓. ควรจัดการประชุมลักษณะเช่นนี้ให้กับคนในภูมิภาคอีก เช่น อาจจัดอย่างน้อยปีละครั้ง และการประชุมแต่ละครั้งไม่ควรเกิน ๓ จังหวัด เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้เข้าร่วมประชุม หากเป็นไปได้ควรจัดทุกจังหวัด ลงสู่ทุกเขตพื้นที่การศึกษา ให้เป็นผู้จัดประชุม ซึ่งเป็นกลุ่มเล็กที่จะรับรู้เรียนรู้ได้ดีกว่า</p> <p>๔. กำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมให้ชัดเจน มีหลากหลายกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษา ไม่ใช่เฉพาะกลุ่มครู เช่น กลุ่มพ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และอย่างน้อยควรให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนได้รับรู้และเสนอปัญหาจากสภาพจริงเพื่อแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น</p> <p>๕. การจัดประชุมควรให้มีการลงทะเบียนและเก็บเงินค่าเลี้ยงอาหารในวงเงิน ประมาณ ๓๐๐ - ๕๐๐ บาท</p> <p>๖. ควรจัดในช่วงปิดภาคเรียน ซึ่งจะได้ไม่กระทบต่อการจัดการเรียนการสอน</p> <p>๗. ให้เวลากับวิทยากรมากกว่านี้ เพราะวิทยากรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาและมีการนำเสนอสาระและความคิดที่ดีมีประโยชน์ อาจจะแบ่งวิทยากรออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มละประมาณ ๒ - ๓ คน ให้เป็นภาคเช้าและภาคบ่าย</p> <p>๘. การจัดวิทยากรมานำเสนอควรเป็นผู้ทำเรื่องปฏิบัติการศึกษาจริงๆ และประสบผลสำเร็จ มากกว่าเป็นเพียงผู้คิดหรือผู้นำแต่ไม่เคยลงมือทำอย่างจริงจัง</p>

ประเด็น	การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่
<p>๒. ข้อควรปรับปรุงและข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการประชุมครั้งต่อไป (ต่อ)</p>	<p>๙. ควรแบ่งเป็นกลุ่มบุคคล เพื่อได้วางแผน ปรัชญาหรือและสนทนาแลกเปลี่ยนสภาพปัญหาการศึกษาของพื้นที่และร่วมกันคิดดำเนินงานพัฒนาและแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่และผลักดันให้มีการนำไปปฏิบัติจริง</p> <p>๑๐. การเสนอแนวทางการปฏิรูปการศึกษาควรใช้ข้อมูลวิจัยและข้อมูลจริงในพื้นที่ มาเป็นพื้นฐานและสนับสนุนให้มากขึ้น เช่น อาจจัดสมัชชาจังหวัด หรือจัดเวทีประชาคม เพื่อให้ได้สภาพปัญหาที่แท้จริงของพื้นที่ และนำเสนอสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติได้จริง ๆ</p> <p>๑๑. เอกสารจากการประชุมมีประโยชน์มาก ควรเผยแพร่ไปตามสถานศึกษาต่างๆ ให้ทั่วถึง</p> <p>๑๒. การนำเสนอเนื้อหาสาระของนโยบายที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ควรเป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาสามารถคิดและนำไปทำได้สำเร็จ</p> <p>๑๓. การออกแบบรูปแบบการประชุมควรใช้เทคนิคหลากหลาย ไม่ให้หน้าเบื่อ เช่น แบ่งกลุ่มระดมสมองหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามการจัดการศึกษา คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา หรือตามประเด็นยุทธศาสตร์ เป็นต้น และกำหนดหัวข้อเนื้อหาสาระชัดเจน เช่น จะทำอย่างไรจึงจะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นที่สำคัญ ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวิทยากรและผู้เข้าร่วมประชุมมากกว่านี้</p> <p>๑๔. การจัดวิทยากรควรให้ตรงตามหนังสือที่แจ้งและประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานต่างๆ ให้มาก</p> <p>๑๕. การตอบแบบประเมินผลการเรียนรู้จากการเข้าร่วมประชุม ควรให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ตอบมาล่วงหน้า เพื่อผู้จัดประชุมจะได้ทราบประเด็นปัญหาหรือคำถาม และจะได้ให้คำตอบที่ชัดเจนขึ้นและตรงกับข้อคำถาม</p>

ประเด็น	การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่
	<p>๑๖. ทาวิธีการอื่นแทนการจัดประชุมซึ่งใช้งบประมาณมาก โดยเป็นวิธีการที่ใช้งบประมาณน้อย ได้รับความรู้มาก และคุ้มค่า</p>
<p>๓. ประโยชน์ที่ได้รับจาก การเข้าร่วมประชุม</p>	<p>๑. ได้รับความรู้และข่าวสารการศึกษาในเรื่องนโยบายและแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการศึกษาในปัจจุบันที่สามารถนำไปทำได้</p> <p>๒. นำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองไปเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา</p> <p>๓. เข้าใจจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งพัฒนาครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของครู แต่ไม่แน่ใจว่าจะปรับเปลี่ยนได้จริง กลัวล้มเหลว ใช้งบประมาณ</p> <p>๔. การจัดประชุมเป็นการให้ความสำคัญกับการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นครูให้ตื่นตัว กระตือรือร้น และตามให้ทันกับเหตุการณ์</p> <p>๕. ได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพที่ทำให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งมีความสำคัญยังเป็นเครื่องมือทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง จึงควรปรับระบบการศึกษาที่มีไข่ม่มและให้น้าหนักแต่การจัดการศึกษาเพียงรูปแบบเดียว</p> <p>๖. เข้าใจหลักการ แนวทาง จุดเน้นของนโยบายที่สามารถนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ต่อสังคมและประเทศชาติ</p> <p>๗. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาสถานศึกษา เช่น ความรู้เรื่องการบริหารจัดการสถานศึกษา การจัดการแบบมีส่วนร่วม</p>

ภาคผนวก

๑. กำหนดการประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจฯ
๒. แบบประเมินผลการเรียนรู้จากการเข้าร่วมประชุม
สร้างความรู้ความเข้าใจฯ

**กำหนดการประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ
เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง
(พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๖๑)**

**วันอังคารที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๓.๓๐ น.
ณ ห้องจามจรี ๑ โรงแรมภูเก็ตเมอร์ลิน จังหวัดภูเก็ต**

๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น.	ลงทะเบียนและรับเอกสาร
๐๙.๐๐ - ๐๙.๓๐ น.	เปิดการประชุม และนำเสนอนโยบายหลักและนโยบายเร่งด่วนเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองโดย นางสุทธศรี วงษ์สมาน รองเลขาธิการสภาการศึกษา
๐๙.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	นำเสนอนโยบายและแนวทางการนำนโยบายการปฏิรูปการศึกษาไปสู่การปฏิบัติโดย - ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลขา ปิยะอัจฉริยะ อนุกรรมการ กนป. ด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ - นายสมหมาย ปาริจฉัตต์ อนุกรรมการ กนป. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา - นายประทีป วีระพัฒนนิรันดร์ อนุกรรมการ กนป. ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ - นายปัญญา แก้วกียูร ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- นางสาวสมใจ สุวรรณศุภพนา

นายกเทศมนตรีนครภูเก็ต

ผู้ดำเนินรายการ **นางสุทศศรี วงษ์สมาน**

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

๑๑.๓๐ - ๑๒.๓๐ น.

อภิปรายทั่วไป ถาม-ตอบแนวทางการขับเคลื่อน
การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

๑๒.๓๐ น.

ปิดการประชุม

โดย **นางสุทศศรี วงษ์สมาน**

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.

รับประทานอาหารกลางวัน

กำหนดการประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ
เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง
(พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๖๑)

วันอังคารที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๓.๓๐ น.

ณ ห้องราชมังคลา แกรนด์บอลรูม ราชมังคลา พาวิลเลียน บีช รีสอร์ท
จังหวัดสงขลา

๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น. ลงทะเบียนและรับเอกสาร

๐๙.๐๐ - ๐๙.๓๐ น. เปิดการประชุม และนำเสนอนโยบายหลักและ
นโยบายเร่งด่วนเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา
ในทศวรรษที่สอง

โดย **นางสุทธศรี วงษ์สมาน**
รองเลขาธิการสภาการศึกษา

๐๙.๓๐ - ๑๑.๓๐ น. นำเสนอนโยบายและแนวทางการนำนโยบาย
การปฏิรูปการศึกษาไปสู่การปฏิบัติโดย

- **ศาสตราจารย์ยงยุทธ ยุทธวงศ์**

ประธานอนุกรรมการ กนป. ด้านการส่งเสริมการมี
ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

- **คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา**

ประธานอนุกรรมการ กนป. ด้านการเพิ่มโอกาส
ทางการศึกษาและเรียนรู้

- ศาสตราจารย์กิตติคุณสมหวัง พิธิยานุวัฒน์

อนุกรรมการ กนป. ด้านการพัฒนาคุณภาพ
มาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้

- นางอรทัย มุลคำ

ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- นายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ

นายกเทศมนตรีนครยะลา

ผู้ดำเนินรายการ นางสุทธศรี วงษ์สมาน

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

๑๑.๓๐ - ๑๒.๓๐ น.

อภิปรายทั่วไป ถาม-ตอบแนวทางการขับเคลื่อน
การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

๑๒.๓๐ น.

ปิดการประชุม

โดย นางสุทธศรี วงษ์สมาน

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.

รับประทานอาหารกลางวัน

แบบประเมินผลการเรียนรู้

จากการเข้าร่วมประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ

เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง
และการนำสู่การปฏิบัติ

- คำชี้แจง**
๑. กรอกข้อมูลตามความเป็นจริงและครบถ้วน เพื่อประโยชน์
สำหรับสรุปผลการประชุม
  ๒. ส่งเอกสารฉบับนี้คืนให้แก่เจ้าหน้าที่ ณ บริเวณหน้าห้อง
ประชุม **หลังเลิกประชุม**

หน่วยงาน ..... อำเภอ ..... จังหวัด .....

๑. สภาพปัญหาเร่งด่วนทางด้านการศึกษาที่พบในพื้นที่

.....
.....
.....

๒. การดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาที่พบในพื้นที่
ตามแนวปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

.....
.....
.....

๓. สิ่งสำคัญที่ได้เรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาใน
ทศวรรษที่สองจากการประชุมในครั้งนี้

.....
.....
.....

๔. ความเป็นไปได้ที่จะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการประชุมไปดำเนินการพัฒนา และหรือแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่ตามภาระงานในเรื่องอะไรบ้าง ***ด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้

.....
.....
.....

***ด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้

.....
.....
.....

***ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

.....
.....
.....

๕. ถ้าท่านมีแผนการดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนการพัฒนา และหรือแก้ปัญหาการศึกษาในพื้นที่ ท่านต้องการการสนับสนุนในเรื่องใดบ้าง

.....
.....
.....

๖. ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างไรบ้าง ในเรื่องการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

.....
.....
.....

๗. ท่านพึงพอใจสิ่งใดมากที่สุดจากการเข้าร่วมการประชุมครั้งนี้

.....

.....

๘. ท่านพึงพอใจสิ่งใดน้อยที่สุดจากการเข้าร่วมการประชุมครั้งนี้

.....

.....

๙. ประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการเข้าร่วมการประชุมครั้งนี้

.....

.....

๑๐. หากต้องมีการจัดประชุมลักษณะเช่นนี้ในครั้งต่อไป ท่านมีข้อเสนอแนะอะไรบ้างสำหรับปรับปรุงการจัดการประชุม เช่น รูปแบบการจัดประชุม เอกสาร สถานที่ การบริหารจัดการ เนื้อหา สาระ ฯลฯ

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาให้คำตอบที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและนำไปใช้

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.เอนก เพิ่มวงศ์เสนีย์	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.จิรพรรณ ปุณเกษม	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นางสุรางค์ โพธิ์พุกขางวงศ์	ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
นายชาญ ตันติธรรมถาวร	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายด้าน ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและ การมีส่วนร่วม

ประมวลผลและเรียบเรียงเนื้อหา

นางสาวอุษา ชูชาติ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นางกัลยานี ปฏิมาพรเทพ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นางสาวบรรณากรณ์ อมรพรสิน	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

บรรณาธิการและผู้จัดทำ

นางสาวอุษา ชูชาติ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นางกัลยานี ปฏิมาพรเทพ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นางสาวบรรณากรณ์ อมรพรสิน	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มส่งเสริมเครือข่ายทางการศึกษา
สำนักนโยบายด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วม
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0 2668 7123 ต่อ 2315, 2316 โทรสาร 0 2243 7915
www.onec.go.th

